This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

PT
9758
J67T5

YB 46779

Digitized by Google

Digitized by Google

THORD HASLE.

SKÅDESPEL I FEM HANDLINGAR

AF

LUDVIG JOSEPHSON.

Tillhör ej Förläggaren

STOCKHOLM,
ADOLF BONNIER,
KONGL. HOF- OCH UNIVERSITETSBOKHANDLARE.

Pris: 2 kr. 50 öre.

Digitized by Google

Digitized by Google

THORD HASLE,

SKÅDESPEL I FEM HANDLINGAR

AF

LUDVIG JOSEPHSON.

STOCKHOLM.
ADOLF BONNIER.
Kongl. Hof- & Universitets-Bokhandlare.

1878

Digitized by Google

STOCKHOLM,
ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG,
1878.

Digitized by Google

PT9758
J67T5

FÖRORD.

En gammal sägen förtäljer att Haslidalens innevånare i Schweiz härstamma från utflyttade Svear. Sanningen af denna sägen, som icke allenast lefver i norden, men också inom några af Schweiz' egna kantoner, är väl icke alldeles tillfyllest bevisad, men i hög grad antaglig; och för dess rigtighet tala icke allenast de muntliga öfverlemningar som derom finnas, men framförallt de seder, bruk, sagor och sånger som ännu i dag äro gängse derborta. Allt tyder således på att denna sägen har sin rigtighet, men när en sådan utvandring egt rum, är, trots all forskning, omöjligt att bestämma.*

Strinnholm berör i sin Sveriges Historia denna utvandring uti kapitlet om Vikingafärderna och antager den mera omfattande sägnen om innevånarnes i de Schweiziska urkantonerne härstammande från utvandrade svenskar, för rigtig. Svenska historieskrifvare före honom, äfvensom några af våra store konungar hafva åberopat samma sägen.

Det är på denna legend om Haslidalens innebyggare, som jag vågat bygga detta drama, och då jag antager att en sådan utvandring, hvarom här är tal, efter all anledning icke egt rum senare än ungefär vid den tidrymd, under

* Se Holmbergs Haslidalen.

Digitized by Google

hvilken jag låter mitt stycke spela, samt då jag i Strinnholms antydan derom äfvenledes härför funnit det bästa stöd, har jag ej tvekat att bland hufvudpersonerne införa den svenske konung Emund, om hvilken våra häfder, sparsamma på facta under denna period, icke hafva stort annat att berätta än att han existerat, blifvit afsatt och fördrifven och slutligen återvändt till sitt land igen.

Det är denna fåordiga historiska antydan som lockat mig att förbinda sagan om Haslidalboernes invandring med de möjliga stridigheter, som i Norden föreföllo kort efter den kristna lärans antagande. Dessa sparsamma källor hafva den fördelen att de gifva författaren tillfälle att röra sig fullkomligt fritt och sjelfständigt och göra honom till diktare af hela den fabel, på hvilken hans drama är grundadt.

Det behöfver knappast antydas att personligheten Thord Hasle, bäraren af hela styckets idé, är en fullständigt diktad personlighet, med hvars namn jag liksom velat antyda ursprunget till namnet Haslidalen, finnande antagligt att de utvandrade Svearne uppkallat sitt nyförvärfvade land efter den man, som fört dem dit i ära; och namnet Hassle, ett i Sverige ofta förekommande ortnamn, har väl också goda skäl för sig att äfven kunna användas som personnamn.

Ludvig Josephson.

Digitized by Google

PERSONER:

EMUND, Svithiods konung.
FALSE, hans halfbroder.
SIGURD, ROLF, BJÖRN, KARP, SVIFUR, THRYNNE, ULF, konungens män.
THORD HASLE.
BERA, hans hustru.
GUNLI, deras dotter.
BEATUS, en munk.
DISA, en ung trälinna, THJASSE, en ung träl } hos Thord.
TIUNDA-LAGMANNEN.
ODINS ÖFVERSTEPREST.
EN VALA.

Konungens män, hird, vakt, svenner och trälar. Qvinnor och trälinnor vid konungens hof. Falses män och krigsfolk. Tiunda-lagmannens följe; tignarmän, hersar, höfdingar, sannarmän, nämndemän, edgärdsmän, vittnen, fastar och synemän. Bondehären. Hedniska prester; valor. Thord Hasles män, hus- och krigsfolk. Folk af begge könen i Svithiod och i Haslidalen.

Första och sista handlingen föregå i Haslidalen andra, trédje och fjerde i Svithiod. Tid: omkring 850.

Digitized by Google

Digitized by Google

Första Handlingen.

En dal bland högfjellen. Långt borta snöstrimmiga mäktiga höjder, forssar och vatten. Närmare: grönskande backar och stenblock. Mellan dessa reser sig på en kulle i midten Hasles gård af grof timmer med tvenne loft öfver hvarandra. Dörr nere och uppe. Till höger en fäbod och visthus. Mellan byggningarne slingrar sig en stig till hvilken man kan komma öfver kullarne från begge sidor eller nerifrån dalen. En stor lummig lind och några granar beskugga en del af boningshuset. På en af grenarne hänger en stor sköld och en klubba. Andra träd på sidorna, stenrös och buskar. Stora stenar nedanför gårdsstigen tjena till bänkar och bord. Det är morgon.

FÖRSTA UPPTRÅDET.

DISA *kommer springande öfver kullarne, hon stannar och ser sig om.*

Huj! — kommer inte der den svarte åter?
Den lede frestarn! Skall jag stena honom?
Ett giller borde jag ha lagt i morgse
Och fångad vore då den gamle räf.
Jag skall mig lägga uti bakhåll der

Digitized by Google

Emellan stenarne och gärdesgården,
Och när han kommer, skrämma honom dugtigt.
Om trollen draga tungan ur hans mun
En gång när han sin messa sjunger, skall jag
Nog sjunga se'n hans skaderune-låt. —
Han vill mig kristna, kalla mig Maria,
Som heter Disa och har tjugo gudar!
Den stackarn säger att han blott har en. —
Hej! getabocken står och ser på honom . . .
Jag släpper honom lös, han stångar munken
Och jag skall stå på lur och skratta åt det.
Kom getabock! Dig vare Asa-Thor
Så huld som Freja är mot sina kattor!
Må du hans kåpa uti trasor rifva!
Det skall för mig en syn af fägnad blifva.
Öfver stock, öfver sten
Nu fort mina ben!
Springer ut bakom fäboden.

ANDRA UPPTRÅDET.

BEATUS *från kullarne, samma väg som Disa kom.*

BEATUS.

Liksom en huldra uti elfveröken
Den stackars flickan springer öfver träsket.
Hvad gör hon nu?
man hör Disas skrik.
Hon tussar bocken på mig!
En sådan osäll ande fins ej till!
Jag börjar ångra mig, ej kyrkan vill
Ett sådant elakt stycke gifva hägn,

Digitized by Google

Hon blir den sista som jag döpa skall.

skyndar några steg tillbaka.

Nej, getabock, kom icke hit, jag beder
Jag har för litet på mig för att utstå
En dust med dig — kom mig ej alltför när!
Om jag en bön andäktigt skulle läsa?
Kanske det verkan gör! — Åh nej, långt heldre
Jag drager knifven och går djerft i striden.

går åter framåt.

Beatus ej är ovan sköta vapen
Mot djur och menskor. — Helgonen mig skydde!

Disa skriker och tussar bocken, som rusar emot Beatus.

BEATUS

med ryggen mot dörren till Hasles hus, försvarar sig med knifven.

Thord, min broder!

sparkar mot dörren

Är du ej tillstädes?
En vigtig nyhet har jag att dig mäla.
Ja, storma du och väsnas! — In jag måste! —
Med dina horn du bryter skranket ned
Men inga gudsmän, gamle syndabock.

Strid.

TREDJE UPPTRÅDET.

THORD *visar sig i dörren.* BEATUS.

THORD.

Beatus! — Hvad? — Är du i fara stadd?
Nej se då, Bera!

skrattar. Bera visar sig ett ögonblick.

Vid det helga kors!
Se'n Saracenerna jag springa såg

Digitized by Google

För ludne nordmän, ej jag skådat maken
Till lustigt anfall och försvar!

gapskrattar.

Se helgonet som dansar emot bocken! —
Nu kan det vara nog ändå med skämtet.

Han går mellan de stridande och jagar ut bocken, samt kommer in igen.

BEATUS

torkar svetten ur pannan med fliken af sin kåpa.

Tack broder Thord! — Jag rigtigt var i fara.
Jag had' så när fått sätta lifvet till.

THORD ännu muntert.

Hvad skulle då ha blifvit af den hjord,
Hvars herde du är utsedd till att vara?
Att dö i strid med getabocken, broder,
Kan knappast göra dig till en martyr. —

allvarligare.

Jag kan väl tro att nu den stygga Disa
Det var igen, som ställde till förtreten.
Se der hon sitter, inklämd mellan stubben
Och grisastallet, petande i smutsen
Som gammal seidekona. — Stygga troll!

sakta.

Krist frälse hennes arma själ likväl!

BEATUS.

Så from en önskan törs jag ej gå med på —
Hon är ej värd den.

THORD.

Jo, min helge broder,
Så framt du tänker, som en kristen; men

Digitized by Google

Jag börjar tro att ej du rättvis är
Och att din kärlek börjar plånas ut
Af maktbegär och trygghet här i dalen,
Liksom alltre'n i Rom och öfverallt,
Der kyrkan och dess män ha vunnit framgång. –
Jag länge märkt att hjertats malmer vekna
Hos hedningen för sannings skarpa eld
Så lätt som hos den kristne. Men man får
Ej tvinga någon tro hvad han ej vill.
Se, tvånget alstrar fruktan, hat och misstro
Till nya läran. Sjelf jag nödgades
Att föra henne in med eld och svärd,
Men det var första steget. Efter detta
Kan blott i fred den kristna kyrkan blomstra
Hos mina landsmän, eller ock gå under,
Ty tvång förstår man ej i Svithiods bygder.
Och misskänn heller icke hedningen . . .
Uti hans puls det rinner friskt ett blod,
Som ej är grumladt af de snöda drifter,
Som föda högmod under kyrkans skydd.
Och som du vet, så är det lika grumligt
I kristen hjerna som i hednaskalle,
Om godt förstånd ej sopat rent derinne.

BEATUS.

Nu pratar Thord igen!

THORD.

Hvad! Pratar jag? —
Ja, gör jag så. Jag bör ej tubba dig
Gå in på mina rön om tron och kyrkan.

Digitized by Google

Den gamla Asalärans skönhet glömmer
Jag icke bort derför att jag är kristen,
Och mycken visdom från den gamla tron
Går lätt att flytta öfver i den nya.
En Mimersbrunn vi ha på hvar sitt håll,
Men då jag vet att hvad din källa gifver
Gör mera godt i längden — tiger jag.
Min tro är stark, mitt hedersord ej ryggas,
Och derför må de kristnes tempel byggas!

BEATUS.

Nu är bror Thord den kloke kristne mannen.

THORD.

Ja, derför att jag stiftar fred? — Nå, nå,
Den klokare skall städse gifva efter.

BEATUS.

Är du den klokare? —

THORD.

Om det du spörjer!

BEATUS.

I mångt och mycket är du det min broder;
Men om de hel'ga ting du än är oviss.

THORD.

I kyrkofädrens lärors irrgång, broder,
Der går jag vilse, kan mig icke reda;
Det må för resten blifva prestens sak.
Men klart och klokt jag ser, som hunnit pröfva
Båd hedendom och kristendom, min vän.

Digitized by Google

Du deremot, som föddes under dopet,
Är icke alltid just till tanken kristen. —
Ty derför att du makligt bara *tror*,
Men icke pröfvar, är du ofullständig.
Din klokhets mått med mitt kan du ej mäta.

BEATUS, som velat afbryta Thord.

Jag borde blifva ond —

THORD.

Så, lugna dig! . . .
Och Disa skall jag också straffa.

BEATUS som upptäckt henne.

Se,
Hon räcker tungan åt dig.

THORD skrattar.

Nej, åt *dig!*
Huj! — Vill du genast löpa dina färde!
skrämmer henne bort.

BEATUS.

Här får jag utstå mycken vedermöda
Af likt och olikt, kommer ej till ordet
Och dock så vigtigt var mitt ärende.

THORD.

Hvad är det då?

BEATUS.

Förleden natt jag väcktes
Uti min grotta —

Digitized by Google

THORD.

Som åt dig jag inredt
Att der du bor som i ett viking-bol
Med dina bröder, några lata munkar.

BEATUS.

De stackarne! Du ställer dem på ängen
Att slå ditt hö, de sköta ju din trädgård.

THORD.

Ej mer om det, jag känner nog den visan. —
Du väcktes säger du, — af hvad, af hvem?

BEATUS.

Af tvänne röster, vapenslammer, rop
Och annat mer —

THORD.

Då blef du säkert rädd?

BEATUS.

Det var ej utan att vi fruktade
Ett nattligt anfall, jag och mine bröder;
Men se'n vi väpnat oss vi lågo stilla
Och lät dem hållas. Se'n jag läst en bön
Och tryggat mig på himlens hjelp, som alltid —

THORD.

Dock ej i striden nyss med getabocken?
Du glömde himlen, kallade på mig.

BEATUS utom sig.

Nej, det är icke möjligt att i dag
Ett ord af allvar tala få med Hasle!

Digitized by Google

THORD smeker honom.

Se så, se så, far fort nu, broder skägglös!
Jag är för mycket pigg i dag, det slutar
Visst aldrig väl.

BEATUS starkt och eftertryckligt.

Och sedan bön jag läst
Och tryggat mig på himlens hjelp, som alltid,
Jag trodde att jag skulle sofva få;
Men ingen blund beskärdes mina ögon.
Min oro växte nu med hvarje timma,
Och ut jag smög mig re'n vid morgonväkten.
Vid stranden såg jag tvänne män i vapen
Och deras hästar plaskade i sjön.
»Här skall det vara, just i denna dalen,
Skall Hasle bo» så sad' den ene af dem —
Och då den yngre for med handen öfver
De trötta ögon för att skönja nejden,
Som låg i solrök och i morgondimma.

THORD.

Och vidare!

BEATUS.

Jag hörde intet mer,
Men tog för gifvet att de komma hit
Med någon krigsmakt, samlad bakom fjellen,
För att fördrifva oss ifrån den mark,
Som vi ha plöjt och byggt i svett och gamman.

THORD.

Kanhända det! — Har du ej speja låtit
Hvad väg de tagit?

Digitized by Google

BEATUS.

Jo, jag har så gjort;
Men medan sjelf jag ute gick att speja
De drogo makligt mot min håla. Säkert
De jagat mina skrämda munkar bort
Och deras hästar äta nu vårt läger.
Jag utestängdes, tordes ej dem nalkas
Och är nu här att fråga dig till råds.

THORD.

Det tål att taga reda på. — Jag går.
Med dig, Beatus. — Vänta, strax jag kommer.
går in till sig.
Det är blott jag, min Bera! Räck mig bågen!
Och yxan med! Tack käresta. Farväl!
man ser honom kyssa Bera.
Jag går på jagt en timme eller par
Och om du hör mig blåsa uti luren,
Så sänd till Undersjön en tropp af trälar,
Då är det byte, som skall föras hem.
Han stänger dörren och kommer beväpnad ut.

BEATUS.

Du vill då göra dig så mycket omak
För min skull, broder —

THORD.

Nej, för *min* skull, broder.
Nu är du väl ej rädd? På mig dig trygga
Och på min yxa och min säkra båge.
Om någon stigman kommer oss att störa,
Så lofvar jag, han får med mig att göra.

Digitized by Google

BEATUS.

Men lugna dig, bror Thord, det har ej fara . . .
Jag tror jag skrämt dig utan orsak bara.

THORD.

En gång den blinde kan få syn igen!

BEATUS.

Nu är du stygg!

THORD
skrattar och för honom med sig bort.

Det var så längese'n!

FJERDE UPPTRÅDET.

GUNLI *kommer långsamt in.* DISA *kommer senare in från samma sida lyssnande på Gunli.*

GUNLI.

Besynnerligt! — jag re'n är tjugu år . . .
Och femte året är det se'n jag for
Uppå min faders snäcka ifrån Manhem
För att bland krigarhorder långsamt draga
Igenom vidt besjungna rika länder
Till's hit vi kommo efter mången fejd. —
Det är besynnerligt! Se'n dess jag hörde
Ej mer ett ord om Sigurd. — Är det sannt
Hvad drömmen sagt mig? lefver han ej mer,
Men dog som kristen i det hel'ga land
Och väntar mig i himlens frida salar? —
Är himlens sal väl än så skön som förr,

Digitized by Google

Ett Valhall fyldt af jordens ypperste,
Och der hvar trogen mö får ledas fram
Utaf Asynjor intill Frejas thron
För att sin vän från jorden handen räcka? —
Mitt stackars hufvud och mitt arma hjerta,
Det är för mycket på en gång för er!
Jag blandar hop min tro med mina fäders
Och vet ej rätt hvar jag skall finna frid. —
Hos mor är frid och vid min faders bröst
Jag hvilar tryggt. — Kanhända Gud ibland
I deras hjertan hvilar. Han är mäktig
Och kan förminska sig som fordoms gudar
Och vara störst ändå i minsta form. —
När upp jag stiger på det höga fjellet
Och ser utöfver blågrön sjö, som speglar
De branta klippor och små säterstugor,
Hör ekot af min egen vallåt smyga
Utefter stranden och så in i dalen,
Då tänker jag på dessa flydda tider
I gamla Svithiod, der min Sigurd lefde.
Mig felar intet, utom Sigurds blick.
Så länge evigglans upplyser jorden,
Så länge bor han i mitt trogna hjerta. —
Men att jag lefver utan hopp och är
Re'n tjugu somrar, är besynnerligt.

DISA.

Du är nu trött på lifvet, Gunli min!
Kom, stig med mig uti ett hurtigt fläng,
Så svetten dryper öfver kind och midja,

Digitized by Google

Dit upp på fjellet till den kalla snön.
Der skola vi oss bädda säng i rimfrost
Och låta Gimles strålar bryta färger
Utöfver land och sjö; af hvita jungfrun,
Som sticker upp sitt ännc mot Alfader
Så högt att ej de andra henne nå,
Af henne skola mod och kraft vi hemta;
Se'n springa vi på Bifrost upp till Valhall
Och bedja Asagudarne om hjelp
Att slå ihjäl den hvite krist, som gjort
All verlden kollrig, utom lilla Disa.

GUNLI.

Om du förstode mig, jag skulle älska
Och vårda dig. — Nu plågar du mig blott.

DISA.

Gif mig ditt kors, som hänger kring din hals!
Det är blott det som gör dig vimmelkantig.
Svartalfer smidt det, tro mig, jag det vet.
En gång jag gräfde jorden vid den boning
De ha' derborta bakom dunderhällen,
Der strida forssen härjande sig bryter
Fram mellan sten och grus hit ned i dalen,
Och då jag såg ett sådant smycke blänka;
Men just när jag mig böjde för att ta' det
For Odin vred förbi i luften, och
Ett dunderslag mig slungade mot jorden.
När slutligen jag till besinning kom,
Var korset till en giftig orm förvandladt
Som, Loke lik, sig slingrade i gyttjan. —

Digitized by Google

Slå kristendomen ur ditt sinne, Gunli,
Och lef med mig i skogens mörka snår
Och lyssna ej på munken! Nattetid
Min glädje börjar. Då guldharposlag
Och trollska runelåtar, elfvedans
Hugsvala mig och hvirflande jag dansar
Tills jag af trötthet dignar ned. Jag vaknar
När örnen flyger ur sitt bo och klyfver
De täta molnen, som kring fjellen simma
I arla morgon före ljusets brytning. —
Gif mig ditt kors! vill rycka det från henne.

GUNLI.

Var stilla, låt mig vara!

DISA.

Jag skall det ha!

GUNLI.

Jag slår dig!

DISA.

Slå då.

GUNLI.

Nej,
Jag håller af dig. smeker henne.

DISA.

Det jag vet och derför
Du gerna får mig slå båd' lytt och lam.
Tålmodigt sinne har jag fått i arf
Och sorgen söfver natten.

Digitized by Google

GUNLI suckar.

Det är sannt . . .
Besynnerligt, jag re'n är tjugu år
Och natten söfver tåligt hjertesorgen.

DISA
tager hennes hand.

Kom, sätt dig Gunli och berätta för mig
Din och din faders saga, jag har glömt
Så mycket af hvad förr jag hört derom.
Nu är jag snäll, nu Disa tyst skall sitta
Vid dina fötter, skall ej skratta åt
De kärleksgriller, som skön Gunli plåga.
Jag nog förstår det der, ty också jag
Min lille gubbe har i rödan hufva. —
hon har förmått Gunli att sätta sig och slår sig sjelf ned vid hennes fötter.
Hå, hå, ja, ja! Den svåra hjertesorgen!

GUNLI.

Skall jag berätta nu?

DISA.

Ja, visst! Det vet du!

GUNLI.

Vi bodde uti Birka. Far var stor
Och mäktig krigsman. Gods och guld vi egde.
Jag var ej mer än fjorton år och gick
I barnets drömmar än bland andra tärnor,
Då jag en dag, jag vet ej hur det var,
Såg upp till Sigurd, som vid hofvet nyss

Digitized by Google

En ställning fått bland kungens unga svenner.
Han var då mycket äldre han än jag
Och aldrig kunde jag ha trott att han
Allvarligt tänkte på så ung en piga.
Hans blick dock hvilade så varm och vänlig
Uppå mig lilla... jag blef rädd för den.
Jag tordes ej se upp till honom mer.

DISA.

Så underbart.

GUNLI.

En dag då jag var ensam,
En hand helt oförmärkt sig stilla lade
Uppå mitt hufvud. Hastigt jag mig vände
Och der stod Sigurd med sin varma blick.
Den syntes ofta sträng, men för mig smälte
Den nästan bort i tårar. Der han stod
Och såg mig an, men ej ett ord han sade.
Det var som om jag honom mållös gjort. —
Så gick ett år, och knappt ett ord vi vexlat,
Vårt språk bestod af några suckar blott
Och ett »god dag» när någon gång vi möttes.
Jag visste ej hur det var fatt med mig
Ty ungmöns känslor hade icke vaknat
Till fullt medvetande ännu inom mig;
Jag växte hurtigt och för hvarje dag
Han talte mera med mig, men dock ringa. —
En dag jag såg min mor med honom tala,
Och fast hon undvek mina blickars frågor
Jag såg på henne att hon hade fått

Digitized by Google

I uppdrag att från honom något säga. —
Helt kort derefter, stunden jag ej glömmer,
Min moder spörjde mig om jag ej kände
En slags tillgifvenhet för denne man,
Som framför allt på jorden ville älska
Mig stackars flicka, hur det än månd' gå.
Jag gret och sprang uti min moders famn.
Det var som om från hennes rika hjerta
En kärleksström in i mitt bröst sig bröt,
Och sedan dess den känslan ej mig lemnat.
Vid moders hand jag Sigurd väntade
Och barnet, strax till qvinna mognad, låg
Uti hans famn re'n nästa ögonblick;
Men sorgens dag, den grydde med detsamma.
En annan fanns som skilde oss ännu,
Fast vid hans bröst jag from och stilla låg
Och lät hans hjerta slå emot mitt hjerta. —
Min slägt var kristen sedan långt tillbaka;
Jag föddes kristen. — Sigurd hedning var.

DISA.

Rätt åt dig Gunli! — Hell din hednayngling!

GUNLI.

Vi voro just i färd att allt försona,
All tvedrägt som i våra själar låg,
Ty fader visste Sigurds sinne vända
Så att han trodde lika med vår tro,
Då dennes far, som hatade min fader
För strid om värdighet och rang vid hofvet

Digitized by Google

Och för det skydd han gaf åt kristendomen,
Förmådde kungen bryta tro och lofven
Emot min far, som med ett skarpt förstånd
Som drottens närmaste, och med sitt svärd
För land och folk så mången idrott öfvat.
Då blef det allmän fejd. I strömmar rann
Båd' hedningars och kristnes blod.

DISA stiger upp.

Och än
Skall detta flyta Asarne till ära!

GUNLI.

Den största nöd och svältedöden kom
Och folket kunde ej sin hunger stilla.
Då blef det lottning på det grymma sätt
Som våra fäder uti norden infört,
Som fört mång tusende af män och qvinnor
Till fjerran land långt ifrån hemmets kust.
Af hämnd man listigt visste foga så
Att sådan lott min ädle faders blef. —
En sådan lott för den som helt ett lif
För kung och folk i tro och ära offrat!
Han var för klok att vilja trotsa lagen,
Han var för stolt att bedja om förskoning.
Och så han ställde sig i spetsen för
Den skara sviar, som med fejd och seger
De dalar vunnit der vi stilla bo.

DISA.

Det der jag vet. Jag bars på moders rygg
Då hungrande hon följde hit din fader.

Digitized by Google

Men han mig ej har sagt hvem moder var . . .
Hon dog ifrån mig då jag än ej talte
Och trälarne ha fostrat mig.

GUNLI.

Jag vet
Ej heller något om din slägt. Min fader
Har ock dig fostrat! Glöm ej det.

DISA.

Stor tack!

GUNLI har stigit upp.

Så rycktes jag från Sigurd. Hur jag grät!
Han ville följa oss. Hans fader slog
I tunga bojor sonen, som upprorisk
Emot sin konung hade höjt sitt vapen.
Jag stod vid stranden då från tornet Sigurd
Sin sista helsning sände mig. Han qvad:
»De fjettrar ej smidas i denna verld,
Som Sigurd månd' binda . . .
Han pröfvar sin lycka på kämpafärd
Och snart skall han linda
De trofasta armar kring Gunli sin!
Farväl då och gråt ej skön jungfrun min,
Det växer väl rosor med åren!»

DISA upprepar.

Det växer väl rosor med åren.

GUNLI.

Jag vinkade farväl med hvita slöjan
Och sen' jag aldrig har min Sigurd sett.

Digitized by Google

Väl åren svunnit, rosorna ha vissnat,
Han kommer ej — — och jag är tjugu år! —

DISA.

När man är kristen är man städse gråtmild.
Se blott på mig, du! Jag är nöjd och glad,
Fast röda hufvan, som jag håller kär,
Som andras åtrå väckt, for sunnanskogs
Att dansa bröllop hos en Horgabrud:
Men jag väl dansar ensam mellertid.

dansar.

GUNLI.

Du kan då icke fatta mina qval?
Min sorg dig förekommer visst för stilla?
Om jag till raseri mig hängaf, kanske
Utaf min vildhet du blef rörd till slut.

Disa dansar och sjunger.

FEMTE UPPTRÅDET.

BERA *har kommit ut från boningshuset.* GUNLI *och* DISA.

BERA närmar sig Gunli.

Ej hon, men jag förstår din tysta sorg,
Som är en trogen bild af hvad din moder
I ungdomsåren också genomgått.
Jag liksom du en yngling älskade,
Men denna kärlek rubbades af döden.
Jag sörjde länge, kristnades och blef
Emot min vilja den gång Hasles maka.
Men har jag ångrat det ett ögonblick!?

Digitized by Google

Jag blef så lycklig som du vet mig vara.
Att vara hustru åt så stor en man
Och moder åt en dotter vän som du.

kysser Gunli.

Det är väl lycka!

DISA för sig.

Också jag är lycklig.

BERA.

Min ungdomsdröm den svann, din far förstod
Att helt allena ega detta hjerta.
Sörj derför ej! Du kan ännu bli lycklig.
Om Sigurd icke kommer, kommer väl
En ann' som —

GUNLI afbryter henne.

Tyst! det kommer ingen ann'.
Jag har ej din natur, jag är ej stark,
Kan en gång älska blott . . .

BERA.

Vi få väl se.
Kom nu emellertid, och hjelp mig ordna
I hus och gård! Re'n soln står högt på fästet
Och, som du vet, är hampan icke spunnen
Till slut ännu. Och dagvarden skall redas
Tills fader kommer. Vi ha nog att skaffa.

GUNLI.

Är fader ute?

Digitized by Google

BERA.

Munken honom hemtat.
Han medtog vapen, för att jaga sad' han.
Du Disa, gå till brunn och hemta vatten
Och se om grisarne. Se'n får du mat.

Bera och Gunli gå in.

DISA ensam.

Först grisarne, se'n jag — så är det alltid!
Men en gång kommer väl min tur också;
Trälinnan kan få fatt i goda fylgior
Och bjuda trots åt vargamödrarne!
Då skall du grymta sjelf som dina grisar! —
Men tyst — jag hörde hundaskall och röster.

springer upp på en kulle och spejar.

Det är ej Thords ej heller munkens stämma.
Vid Asa-Thor! Hvad är det der för folk?
Halfresar likna de! Två höge krigsmän
Till tändren rustade hit klättra upp. —
Skall jag gå in och mäla det för Bera? —
Nej, jag vill söka Tjasse upp och speja
Med honom på hvad dessa föreha'.
Och ha de ondt i sinnet mot de kristne,
Så sker dem rätt, det unnar jag dem gerna.
Öfver stock, öfver sten
Nu fort mina ben!

springer bort öfver kullarne.

SJETTE UPPTRÄDET.

FALSE *och* SIGURD *komma klättrande uppför höjden.*

SIGURD.

Här är det False! Här det är! o se!

Digitized by Google

En återbild af hemmet. Nordens anlet'
I hvarje drag, fast kanske mer förskönadt.

FALSE.

Det tycker du, som skäl har för ditt tycke.
Mig tyckes allt ser likadant ut här.

SIGURD.

Ja, allt är här i högsta fägring!

FALSE.

Högsta? —
Det har du rätt i, ty så högt jag aldrig
Har klifvit förr, som här i Alpers land.
Mitt goda svärd till ledstaf har jag brukat
Och så förbrukat både egg och udd,
Att om det bita skall på jern och skinn
Så må Einheriar på nytt det slipa.

SIGURD som kommit ned från höjden.

Se False, se! Är detta väl en dröm?
En verkan af min aning och min längtan?
Det huset här af grofva timmer rest
På fasta block af gråsten och granit
Emellan furan och den gamla linden,
Och loftet der och denna jungfrubur
Och gärdesgården — det är hemmet, Svithiod
Ja, False, allt mig säger att vi äro
Vid målet re'n!

FALSE.

Ja, vore vi vid målet!
Ett horn med mjöd och svinastek mig skulle

Digitized by Google

Just smaka ypperligt i denna stund.
Bra dum jag var som ej på Hake lyssna',
Han ville lägga matsäck för ett dygn
Uti den påse som min Gullfax bär.
Der ner' i dalen såg det ut som om
På half en dag man kunde hinna opp
På fjellet här, som synes dig så fagert.
Skön half en dag! Vi ha satt dygnet till . . .
Och glöm ej att vi skola gå tillbaka.
Jag vånnar att han toge dig till slut,
Glödkungen sjelf, och sände dig till Nastrand
För dina påhitts skull! — Hvad ser du på? —

SIGURD.

O, visste jag om Gunli lefver! —

FALSE.

Sluta!
Jag täpper örat till med grus och mossa
För att en gång ditt skri bli qvitt. Ett år
Och längre visst jag hört dig sucka, klaga —
Men kommer jag ännu en gång på väg,
Som för mig bort på resor söderut,
Så går jag aldrig på den väg du vandrar.

närmar sig boningshuset.

Jag bultar på och ber om mat och dryck.

SIGURD.

Nej, vänta! Ej så brådt . . . gå varligt, broder,
Och stör ej friden som här uppe bor!

FALSE.

Så gå då sjelf du lene berserk, gå

Digitized by Google

Och bulta på med dina mjölkefingrar
Och tigg om honung och om sötebröd. —
Det lyster mig att se hvem som bebor
Den gården här. Ej tror jag det är Hasle. —
För resten är det mig likgiltigt. Här
I mjuka gräset reder jag mig plats.
Stor skada att min Gullfax icke kunde
För branta hällen komma upp, här vore
En lagom frukost för min springare.

har kastat sig ned i gräset.

Jag frestas nästan sjelf att äta gräs,
Så hungrig är jag. Törsten blir olidlig
Då man ser forssar smala som en rännil,
Men ej kan komma åt att sätta munnen
Inunder dem för några bråddjups skull.

SIGURD
har stigit upp mot bonings-huset.

I himlamakter! Sigurd ej förvillen!
Jag rädes som om jag ett uppsåt närde
Uti mitt bröst, som icke ädelt var. —
Och dock min tanke all i denna stund
Är heligare än mitt lif har varit.
Min Gunli, ack min Gunli, mig förlåt,
Men fem år flytt och derför är jag rädd
Att all min dröm är blott ett gyckelspel.

FALSE.

Det är rätt mjukt och skönt! Kom sommarsömn,
Som vallmodoftande på ögat verkar . . .
Jag lurar af. — Nå, har du bultat på? —

vallåt.

Digitized by Google

SIGURD sakta.

Tyst False, tyst!

FALSE låter hjelmen falla af.

Tag svärdet, Sigurd och slå dugtigt slag . . .
Och om man icke öppnar, bryt upp låset.

SIGURD.

Jag hör en vallåt.

skyndar upp på en af kullarne.

FALSE.

Hör du? —

SIGURD.

Ja.

FALSE.

Det låter
Som regn och blåst uti en otät dörr . . .
Nu somnar jag.

SIGURD.

En vallåt som är dejlig!
En som jag hört i norden, i vårt hem.

FALSE i sömnen.

Ett horn med mjöd? . . . Stor tack! Och magert fläsk! —
Jag har en hunger stor som Valhalls gudar. —

SIGURD.

Hvad underbar och härlig låt! . . . Der, der . . .
Der borta ser jag någon fram sig smyga

Digitized by Google

Emellan buskarne på ättestupan.
En flicka är det — hon går vall med getter . . .
Jag skyndar dit. Här är en stig, som leder
Mig fram till henne. Henne vill jag spörja
Om Gunli lefver, om hon fins härinne.
Jag har ej mod att störa friden här.

skyndar ut.

SJUNDE UPPTRÅDET.

FALSE *sofver.* DISA *kommer smygande med* TJASSE *från höjden och hasar sig sedan ned.*

DISA.

Jag såg nog rätt! — På tå gå varsamt fram . . .
Smyg, Tjasse, smyg. De äro två.

TJASSE.

Jag smyger.

DISA
som spejat omkring.

Den ene klifver der för åsen upp
Och kraflar uti mossbevuxna sanden.
Han rasar ned med den, så — upp igen!
Nu har han tag; men hvar är väl den andre?

TJASSE
varsnar False.

Han ligger der och snarkar.

DISA närmar sig på tå.

Sådan fuling!
Det röda skägget, stripigt och okammadt,

Digitized by Google

Behöfde ansas. — Gå och hemta refsan,
Så ska' vi — — ysch, hvad han ser elak ut.

TJASSE.

Hvad kan det vara för en rese?

DISA.

Jo,
Visst en af dem som komma söderfrån?
Jag hört förtäljas om de röde män
Som ifrån Miklagård mot norden draga.

TJASSE.

Ser du! En hufva resen har af jern,
Och svärd så långt att det till skida räcker
Om blott man maken hade.

DISA.

Det vi ta'!

TJASSE.

Du tror?

DISA.

Jag tror — Stå inte der och fumla!
Det lyster mig att väpna af den snarkarn.
Att dvergar mäkta jättarne bekriga
Och öfvervinna, lärdes mig af sagan.

TJASSE.

Men om han vaknar? —

Digitized by Google

DISA.

Taga vi till benen
Och bida bättre stund en annan gång.

TJASSE.

Om han förvandlar sig till vred en gud?

DISA.

Då skall han sig förbarma öfver oss,
Som Gudarne ha glömt i vårt elände.

TJASSE.

Hvad göra vi med svärdet och med hjelmen?

DISA.

De skola tjena oss till värn mot dem,
Som vilja tvinga oss att blifva kristna . . .
På hjelmen bita icke dop och vatten.

TJASSE.

Det har du rätt i.

DISA.

Smyg dig sakta fram
Och skjut försigtigt klingan ut ur bältet.

TJASSE
medan han smyger på knä.

Tag hjelmen du!

DISA
har tagit hjelmen.

Den har jag.

Digitized by Google

TJASSE
som håller på med svärd

Än ett tag!

Så der! reser sig upp.

Nu äro vi beväpnad
Och farliga! En verld vi kunde skrämma!
Sätt hjelmen på dig!

Disa sätter hjelmen på hufvudet.

TJASSE.

Härligt! Du ser ut
Som vore du en sköldmö, lilla Disa!

DISA.

Och du ser ut som dvergaskarors drott
Till anfall stadd.

TJASSE börjar bli rädd.

Nu löpa vi till skogs!

DISA.

Och gömma der vårt byte till de tider
Då vapen höfvas. Vi dem gräfva ned.

TJASSE.

När nu han vaknar blir han säkert vred.

DISA.

Då skall jag stå på lur och bara skratta
Och se oskyldig ut. — Men bort! man kommer! —

De skynda smygande bort med vapnen.

Digitized by Google

ÅTTONDE UPPTRÄDET.

SIGURD *kommer tillbaka.* FALSE.

SIGURD.

Jag går mig trött. Och hvarför? — Skall jag
spana
Så är väl bättre fråga efter här,
Der menskor bo, än löpa efter låten,
Som klingar fjerran mellan höga klyftor
Och flyr allt längre när man närmar sig.
har kommit ned.
Han sofver än! Hej, False! vakna!

FALSE reser sig till hälften.

Sigurd!
Ha, är du der? gnuggar ögonen.
Det var en osäll dröm.
Jag drömde att jag låg på marken naken,
Att man klädt af mig både rubb och stubb.
ser sig omkring.
Ha, hvad är det!? — Nå, nå din skälm, du
gycklar . . .
Gif mig mitt svärd igen, men hufvan först,
Ty solen stinger mig i nacken . . . skynda!

SIGURD.

Hvad menar du? Jag har ej hjelmen din.

FALSE
som sett sig vidare omkring.

Och svärdet?

Digitized by Google

SIGURD.

Svärdet?

FALSE

Hvartill skall det tjena
Att stå och tugga om hvart enda ord?

SIGURD.

Jag har ej sett ej heller tagit det.
Jag var ju borta uppå spaning efter
Hvarfrån den vallåt kom, som nyss vi hörde.

FALSE.

Hvad vill det säga? Hvem tör gyckla med mig!?
springer upp.
Slikt skämt ej False tål! Det går för långt!
Och ingen här —
spanar åt alla sidor.
ett menskligt väsen ej . . .
Har här en stigman varit och mig rånat!? —
Ännu en gång, säg, vet du ingenting? —

SIGURD.

Så sant jag lefver, jag har intet sett.

FALSE.

Vid alla Gudar, drömmen slår då in!
Man har mig afklädt! ty en nordisk kämpe
Förutan vapen, är så godt som naken.
Du falske Loke, är det du som skämtar?
Men akta dig, slik makt du ej får öfva,
De andre Gudar vill jag svärja tro

Digitized by Google

Om du ditt skämt än längre aktar drifva.
Förbannelse! — Om det en menska är,
Som vågat detta onda spel, jag svärjer
Hon skall ej ogild lefva eller dö.

skyndar upp till gården.

SIGURD.

Ej larma så! Du stör den frid här råder.
Och varsamt skall man gå i okändt hus.

FALSE.

För dina suckar öppnas inga dörrar,
Jag bränner huset får jag vapnen ej!

bultar med näfven mot dörren.

Hej! Fins här någon? — Öppna, eller jag
Slår dörren in! Jag håller hvad jag lofvar!

BERA innanför.

Hvem vågar? —

NIONDE UPPTRÅDET.

FALSE. SIGURD. BERA *och* GUNLI *visa sig i dörren.*

GUNLI med ett anskri.

Jesus! — Moder! —

SIGURD.

Denna röst!?

GUNLI.

Han är det! — Sigurd! — Nej, jag ser ej mer! —

Hon dignar ned vid Beras fötter.

Digitized by Google

SIGURD
har skyndat upp till henne.

Min Gunli? — Du! Du är det? O, min aning!

BERA.

Mitt barn! — Ja rigtigt! Det är verkligt Sigurd!
till Gunli.
Kom till dig sjelf! Nu har du honom åter!
Hell, Sigurd, hell! Dig sände himlen hit.
räcker Sigurd handen.

FALSE
som dragit sig öfverraskad till sidan.

Fru Bera? — Ser jag rätt? Thord Hasles maka.
Du känner mig ej mer?

BERA.

Det är ju False?

FALSE.

Han sjelf fru Bera, stadd på resa hem
Och stormande som förr, så är mitt sätt.
Men mina vapen har jag här förlorat
Och trodde tjufven vara gömd härinne.

BERA.

Du trodde aldrig godt om Hasles hus.

FALSE.

Jo, att en vacker husfru der han gömde
Det visste jag.

BERA
förmår Gunli att resa sig.

Dig sansa flicka . . . Sigurd,
Din trogne Sigurd står inför dig här.

Digitized by Google

SIGURD
som fallit på knä för Gunli, emottager henne i sina armar.

Nu slår hon ögat upp! Kom i min famn!

GUNLI hviskar sakta.

Sigurd! —

SIGURD stiger upp.

Nu får han linda
De trofasta armar kring Gunli sin.
Och gråt nu ej längre skön jungfrun min!
Det växte dock rosor med åren.

BERA.

Kom in! berätta . . . du är mållös flicka . . .
Hjelp mig att föra henne in. Dig stöd
Mot mig! Nej, bättre stöd dig Sigurd gifver . . .
Slå blicken opp! — Ja, se på honom, honom!
Och så en kyss så länge saknad!

SIGURD kysser Gunli.

Ljufva!

FALSE för sig.

Det är olidligt. högt. Hvar är Thord, din make?

BERA.

Han gått på jagt . . . till de andra.
Men kom nu, kom!

GUNLI i Sigurds famn.

Min Sigurd!

BERA.

Den kyssen har dig stärkt, det ser jag på dig.

Digitized by Google

FALSE.

Och då jag törstat länge nog, så hemtar
Jag ock en läskedryck från annan brunn.

fattar Bera om lifvet för att kyssa henne.

BERA.

Ha, djerfve!

SIGURD.

False! Vet att tämja dig!

FALSE.

På resor äfventyr! Det är min lösen.
Jag kysser husfrun mens du kysser tösen.

BERA
har slitit sig lös och springer ned.

Du skulle våga?

SIGURD efter dem.

Hemmets frid du kränker!

FALSE till Sigurd.

På slika småting False icke tänker.

efter Bera.

En kyss i godo!

BERA till Sigurd och Gunli.

Jag mig sjelf försvarar.

höjer handen,

TIONDE UPPTRÄDET.

THORD *har kommit in obemärkt af de öfrige.* BEATUS *följer honom på afstånd.* DE FÖRRE. *Sedan* DISA.

THORD

För sådan möda, hustru, jag dig sparar!

slår med ett väldigt slag False mot marken.

Digitized by Google

FALSE.

Det der var Thord! Den näfven känner jag.

THORD förbluffad.

Du? False!?

FALSE.

Ja! och vapenlös ... du kan
Nu göra med mig hvad du vill, Thord Hasle.

THORD.

I sådant ärend' komma landsmän hit
Och söka Thord uti hans landsflykt?! — Hustru,
Hvad har här föregått? — Hvad timar här? —

BEATUS sakta till Thord.

De äro just desamma som vi sökte.

THORD.

Till nesligt dåd, till öfverfall I kommen!? —

SIGURD.

Om mig du kände trodde du väl annat!

THORD utan att gifva akt på Sigurd.

Hvad nyss jag såg är nu väl skick derhemma? —
Nå hustru, svara mig!

BERA hånfullt.

Det är ju False ...
Du känner honom ...

FALSE.

Jag mig ej förbättrat
Se'n sist vi råkades.

Digitized by Google

BERA.

Men der står Sigurd!

THORD.

Hvad? Sigurd!

GUNLI
skyndar till Thord och gömmer sitt hufvud mot hans bröst.

Fader!

SIGURD.

Fader!

THORD öppnar famnen mot Sigurd.

Kom, min son! —
Min Gunli! — Ja, nu tror jag mina ögon. —
Du är det? — Du!? O, hvila än en stund
Emot mitt bröst min käcke, bålde Sigurd!
Mitt gamla hjerta hotar att det spränga.
Är det en dröm? — Hur ha'n I funnit mig?
Är det af slump, är det en ödets lek?
Säg kommen I i godo eller ondo?
Har man befallt er söka gamle Thord
För att hans frid i oro byta? Eller
För att utspana hvad jag förehar?
Mot er jag intet, intet har i sinne . . .
Jag har er glömt och vill ej minnas er!

SIGURD.

Ditt hjertas slag, handtryckningen mig sagt
Att så det dock ej är, du minnes oss

Digitized by Google

Och älskar oss fast svåra vi ha brutit
Mot dig, du ädle, störste af ditt folk.

FALSE för sig.

Det låter något.

BERA till Thord.

Hvad du ej har glömt,
Det är din Gunlis hjertevän, din Sigurd.
Du får ej vara hård till sinnes nu,
Men fröjdas, såsom nyss, med mig och Gunli
Att vi ha funnit honom åter. — Kom,
Kom sätt dig, Thord, och låt oss pusta ut.
Vi allesamman ha behof utaf
Att låta sinnet hvila ut en smula.

FALSE.

Om tillgift ber jag. —

BERA.

Borde ej förlåtas —
Men Thord, för Sigurds skull...

SIGURD.

Jag ber för honom.

THORD.

Så fred i Guds namn då!

FALSE.

I Gudarnes!

THORD

Och så en stånka vin till välkomsthelsning!

Gunli vill gå för att hemta vin.

Digitized by Google

BERA.

Nej, Gunli! icke du, jag går väl sjelf; —
Nå aldrig hade jag slik lycka väntat...
går fort in efter vin.

THORD.

Så sätt er, sätt er! — Sigurd, du hos henne,
Men midt emot mig, så jag kan er se.
alla sätta sig.
Nu är du glad min stackars hjerteunge,
kysser Gunli.
Nu är du lycklig så som aldrig förr...
Men huru länge får den lyckan vara? —

BERA

kommer ut med en stånka vin och ett horn.
Se här är vin, det bästa som vi ha...
Det kommer från Italien öfver bergen.
Skänk i, min Gunli, du skall fylla hornet
Och alla dricka uti gladt förbund.
Gunli fyller hornet.

BERA

till False, som stiger upp då hon sätter sig.
Så sätt er False, allt är nu förlåtet.

THORD.

Och så berätta hvad som hit er fört...
Men först skall hornet gå omkring i runden, —
Så dricker jag er till! Välkomne hit!
dricker och räcker hornet till Bera.

BERA.

Välkomne landsmän! Här I ären hemma!
dricker och räcker hornet till Gunli.

Digitized by Google

GUNLI.

Och husets dotter hjertligt eder helsar.

dricker och räcker hornet till Sigurd.

SIGURD.

Och varmt er Sigurd helsar och er tackar!

dricker och räcker hornet till False.

FALSE.

Och jag som edra munkar säger: amen.

dricker.

Men der, der står en munk och ser på sned
Ned uti hornet. Skall han intet få?

dricker ånyo.

BERA.

Ack, helge broder, uti all vår lycka
Vi eder glömt. Kom, sätt er här hos mig!

BEATUS.

Fru Bera, nej, mig kalla andra ting...

THORD.

Sitt ner och drick! De andra tingen reda
Sig nog en stund förutan dig, Beatus.
Gör dig förtrolig nu med dem du fruktat!
Ja, mina landsmän, munken der mig hemtat
För att få fatt på er. Han eder såg
I morgse ren och trodde att en härsmakt
I edert följe kom för att oss drifva
Från hus och hem. Han derför ock har skäl
Att liksom jag få höra edert ärend'.

Digitized by Google

BEATUS har satt sig bredvid Bera.

Och dricker eder till i frid!

dricker.

FALSE.

Stor tack.
Som äldst jag tager ordet då.

SIGURD.

Rätt så.

FALSE.

Med Hildbrand Jarl, kung Björn på Hågas man,
Jag varit ute nu i trenne år
Se'n det mig ledsamt blef i gamla Svithiod,
Ty der är icke roligare nu
Än då du lefde der, det vill jag lofva.
Vi hade missväxt, krig, pest och elände;
Och slika rara ting i åratal
Utsuga musten af hvartenda rike
Och vårt, r'en fattigt förr, kan ej stå ut
Så mycken nöd och svagt ett regemente.

THORD.

Det är det gamla hör jag. Arma land!

FALSE.

Och broder Emund icke mäktig är
Att styra riket eller styra sinnet.
Mig han behandlat icke som en halfbror,
Men som en fremling; dock en frillas son
Kan hafva mera märg i sina ben

Digitized by Google

Och mera kraft att styra än den drott
Hvars hela åtgärd är att öfva vällust. —
Ja, också jag är — som ni vet — af slägten,
Och är just ej berömd för rena seder.

THORD.

Du ville styra då? Jag minnes nog
Du hade slikt i sinnet en gång förr.

FALSE.

Hvad hjelpte det den gång då du var der . . .
Se'n kunde det väl vara skäl försöka.
Det föll sig hårdt att gå omkring derhemma
Och intet skaffa, jag drog ut med Hildbrand,
Som rustat starka skepp med dugtigt folk
Och så vi styrde ut till hafs, att vinna
Båd' guld och ära — och de ha ej saknats:
Sist har jag kämpat ibland kejsarns skaror
Der nere i Byzans och segrar vunnit.
Af samma skäl drog Sigurd hemifrån,
Se'n — med sin drott och med sin far försonad —
Han intet hade mer att vänta på.
I Frankland ha vi träffats, lefvat samman,
Som nordmän pläga, uti nöd och lust.
Så fick han längtan hem den käre pilt
Och då jag hade nog af söderns glädje,
Beslöto vi att draga hemåt samman
Med våra skaror, de som följt oss hade
Och de som vi på vägen ha förvärfvat.
Jag tänker bror min, kungen, storögd blir
När han min krigsmakt ser!

Digitized by Google

THORD.

Du honom hotar?

FALSE småler.

Jag hotar icke, jag vill vara trygg
Om jag derborta lefva skall. Förstår du?

dricker.

THORD.

Jag börjar nu förstå — men Sigurd, då? —

SIGURD.

Låt False tala först, se'n skall du höra
Hvad jag har att berätta.

FALSE dricker.

Vi togo afsked af den skara sviar
Som öfver hafvet stälde kosan nordpå.
Vi färdades till lands med andra hälften
För att omsider vikingarne träffa
Vid Bernstenskusten invid Östrasalt.
Vi färdats genom många rika länder
Tills hit vi kommo uppå Romarvägar.
Hit ställdes tåget för att träffa dig.
Det Sigurd var som yrkade derpå,
Att jag ej ifrig var att söka upp dig,
Det kan du nog förstå; så vidt jag minnes
Vi höllo just ej mycket af hvarann.

THORD.

Det gläder mig att sanning af dig höra.

FALSE.

Men äfventyren drefvo mig framåt

Digitized by Google

Och att få se dig här i detta land
Der du ett rike skapat, var väl värdt
Den stora möda, som mig förelåg.
Vi hade träffat på vår färd en skara
Af kända nordmän, som sig veta sade
Att här du slagit upp ditt tjäll bland bergen
Der de sig resa till en väldig mur,
Som bjudit trots mot sjelfva Romarfolket.
Svårt var att finna hvilken dalgång du
Åt dig och dina skaror hade valt.
Till sist en fattig munk vi träffade,
Som oss beskref den väg vi borde följa.

BEATUS
som just tagit sig en klunk ur hornet.

Der ser du Thord, hvad nytta munkar göra.

FALSE.

Rätt så min broder. Munnen nyttja de
Till att berätta, tigga, dricka. —

BEATUS korsar sig.

Bedja
För syndarne, för hedningarnes frälsning!

DISA.
som kommit smygande in och satt sig på en kulle.

Här vill jag sitta för att höra på.

FALSE.

Än är jag hedning, har ej lust att byta.

Digitized by Google

DISA för sig.

Ha, ha! Den röde är just i mitt sinn.

THORD.

Se så, ej mer om det! Vi icke träffats
Att orda här om tron.

SIGURD.

Jag ber dig, False,
Hör upp dermed. Vi andra äro kristne!

DISA springer ned till de andra.

Nej, icke jag.

FALSE skrattar.

Hvem är den lilla der?

BERA strängt.

Gå genast dina färde!

GUNLI till Bera.

Vredgas ej.

THORD för sig.

Den stackars Disa . . . jag må le åt henne.

GUNLI.

Se Disa, det är Sigurd!

DISA.

Han? — Din Sigurd!?

Digitized by Google

Som du har väntat på, som natt och dag
Ditt sinne upptog, så att allt du glömde?

GUNLI lutar sig intill Sigurd.

Der hör du, käre!

DISA.

Honom må jag se på.
Ja, han ser ståtlig ut.

sätter sig så att hon rigtigt kan se Sigurd.

Ej vredgas herre!
Jag skall ej störa någon, vara stilla.

Thord och Bera ha under tiden talat med False.

SIGURD.

Min hela åtrå och min längtan varit,
Trots resornas båd' äfventyr och vinning,
Att en gång finna er, I käre vänner.
Jag har ej tänkt på annat, drömt om annat
Än er och Gunli, Gunli framför allt!
Och när jag kom till detta stolta land
Mitt hjertas strängaspel fick bättre klang,
Ty andakt, parad med en ljuf berusning,
Kring sinnet lade sig. Ett majestätiskt,
Gudomligt något här mig talte till
Och minde mig om hemmets stolta nejder,
Som vi tillsammans en gång skådat ha.
Och liksom rustad ut med kärleks vingar
Jag nästan flugit fram, det fanns ej hinder,
Ej anande att här jag eder alla
I sorglöst hem nu återfinna skulle;

Digitized by Google

Jag fruktade att sorgen eder gästat,
Att kanske Thord, att kanske Gunli flytt
Till bättre verldar . . . Ack, hvad visste jag?
I kunnen tänka er hur glädjen firar
Sin högtidsfest uti mitt nöjda hjerta,
Då här jag sluter henne i min famn
Och trycker edra händer, fader, moder!

FALSE afsides.

Nej, hvad de kristna kunna pjollra fagert!

THORD.

Min son, vi nog förstå din stora glädje.

SIGURD.

Men nu jag yppa vill en hemlighet,
Som ingen dödlig under färden anat
Och hvarom False ens ej något vet.

FALSE.

Se, se — en hemlighet!
för sig: Hvad kan det vara?

SIGURD.

Då jag från hemmet drog försont med alla,
Mig kungen kalla lät, mig anförtrodde
Sitt rikes och sin egen djupa sorg,
Och mig ett uppdrag gaf så högt, att ingen
Af sviars stam ett skönare har utfört:

THORD.

Det skulle vara?

Digitized by Google

SIGURD.

Dig att söka upp
Och dig beveka till att vända åter
Till kungens gård, som rikets förste man!

Alla resa sig.

GUNLI vid Beras bröst.

O, moder, moder!

FALSE för sig.

Jag kan knappast andas.

SIGURD.

»Ty utan honom går det ändå icke»
Så föllo drottens ord — och du kan tänka
Hur stolt jag drog åstad; men måste dölja
Mitt ärende så länge, tills på färden
Hem emot norden dig jag kunde söka.

FALSE.

Vi känna Emund. Hvad han sagt i går
I dag han ångrar. Sedan Sigurd for
Han hunnit byta tankar hundra gånger.
På slik inbjudning lyssnar ej en man,
Som vet hvad Hasle vet, som en gång pröfvat
Att styra samman med en fjollig drott
Bland otacksamme landsmän — och nu sist
Ett eget rike grundlagt, der han står
En fredsäll furste ibland trogna skaror.

Allas blickar vändas mot Thord som förblifver orörlig.

Digitized by Google

BEATUS.

Så talar sannings röst, min egen mening!

SIGURD.

Igenom Alf, den gamle Krakes son,
Som efter mig drog ned till Södern, fick
En dag jag i Rouen ett bref från Emund,
Påminnande mig om att ej förglömma
Hans bud, och följdt af särskild skrifvelse
Till dig, Thord Hasle, som jag här dig lemnar.

räcker Thord ett pergament

Thord emottager stilla brefvet och öppnar det.

FALSE för sig.

Min broders egen skrift! — Från Emund sjelf . . .
Förbannelse! — högt till Sigurd: Det förekommer mig,
Som om en dålig vän i dig jag hade
Då du mig ej har ansett värd att ega
Förtroendet om denna hemlighet.

SIGURD.

Jag teg derför att det var mig befaldt,
Och vet att lyda kungabud.

FALSE.

Ej alltid! —
Nå, nå! Jag prisa må tystlåtenheten
Hos unge män, det är en sällsynt dygd.
Och att mig släpa med på denna alpfärd
För att bereda mig slik öfverraskning,
Det tackar jag dig för! — Min tur härnäst.

Digitized by Google

BERA som närmat sig Thord.

Till dig han skrifver? — Säger att han ångrar? —

FALSE.

Tro ej på kungsord!

GUNLI till Sigurd.

Hvilket härligt budskap!

BEATUS för sig.

Må himlen låta oss behålla Thord!

THORD ännu ögnande i brefvet.

»Dig folket kallar! Landet på dig väntar!»
Se, Berà, se! Det fägnar dock mitt hjerta
Att se dem komma och till föga falla
Och ångra hvad så svårt de ha förbrutit.

FALSE för sig.

Nu skjuter strax hans gamla högmod upp.

THORD.

Mitt gamla hem! — Bort tår ifrån mitt öga!
Här är ditt hem! — Min fosterjord likväl
Derborta är! Mitt allt, mitt allt på jorden! —
Nej, här är allt som jag tör kalla mitt,
Här är mitt nya hem, det fridens rike,
Som här jag grundlagt, här mitt trogna folk,
Här är min maka, här min väna dotter,
Här skall jag sluta hvad jag börjat har.

ser åter i brefvet.

Se, se! Han talar om hvad jag har gjort

Digitized by Google

För detta land som skamligt mig förskjutit,
Om hvad det landet saknar och behöfver:
En kraftig arm, ett kraftigt regemente,
Så att dess fiender, dess egna söner,
Som hycklande sig kallat drottens vänner,
Utrotas må och landet finna hvila
Nu efter allt elände. — Fosterjord!
Du ärekrönte, nu så nesligt sjunkne,
Du kallar mig, din trogne son, tillbaka!?
Kan jag dig tro!? — Nej! Jag har vilse läst!
Det är en svekfull kung som detta skrifver,
Han har mig narrat förr, jag tror det ej!

SIGURD.

Tror du ej heller mig som bringar bud
Från dina vänner, landets bästa söner?
De vänta alla att du komma skall!
Låt minnet flyga hem tillbaka Thord!
Se, hornet fyller jag till minnets bägar!
fyller hornet.

THORD.

En minnets bägare jag gerna tömmer
För fosterjorden. fattar hornet.
Ingen älskat henne,
Den gamla modren, högre än Thord Hasle, dricker.
Men i den bägarns botten ligger drägg,
Som egna bröder, samma moders söner,
Åt mig der samkat — och ett sådant gift
Tär lifvet bort, om ock — dess värre — långsamt.

Digitized by Google

BEATUS närmar sig Thord rädd.

Lyd samvetsrösten Thord! Du vet hur mycket
Du har satt in för detta land, för folket,
För tron och kyrkan! Du kan icke rygga
Och taga åter hvad en gång du gaf.
Och går du från oss tager allt du med dig,
Förutan dig vi icke mäkta något!
Och landets gamla stammar ej oss älska.
Men du ej tveka kan när minnet talar
Om hur derborta man behandlat dig
Och hur man här dig älskar och dig vördar!

FALSE
till de andra.

För den predikan kommen I till korta!

THORD.

Väl att du minner mig derom, Beatus!
Jag bör ej tveka om jag ej har glömt . . .
Och jag ej glömt det! Aldrig förr har minnet
Så klart stått framför mig som denna stund. —
Jag hade rest min faders bautasten,
Var rik på makt, på jord, på guld och mandom,
Stod främst bland Tingnarmännen, kungens män,
Och vann en ynnest utan like sedd
Af Björn på Håga, som var drott den tiden.
Jag blef hans vän och Jarl, och styrde landet.
I veten att så länge verlden stått
Smög städse afund kring en duglig man.
Jag hade farit vida kring på jorden
Och vunnit rykte ända ned i södern.

Digitized by Google

I Miklagård jag hade här och hird
Och var af kejsare och bispar fruktad.
Dernere tog jag dopet, jag blef kristen
Och hade lärt Ansgarius känna, förde
Hans lära in med svärdet, han med ordet,
Bevekte snart min kung att Asaläran
Emot den sannare och enkla tron
Af Kristi lära byta ut! jag bad
Och slogs och slogs och bad tills ändtligt seger
För korset vanns i Asars gamla land.
Det var för mycket för de andre store,
Som intet gjort, men blott sett på och harmats
Och utlagt snaror för hvart steg jag tog.

FALSE.

Du skildrar sannt, jag minns det som i går.

THORD.

Med örontassling sökte man att nära
Misstrogenheten hos den slöe drotten
Emot den man, som gjort för honom allt.
Jag kände i mitt bröst en kraft, ett mod
Som trotsade den aldra största fara
Och hvarje hinder undanröjde jag.
Jag hade aldrig lärt att skräda orden
Och der jag dårskap och okunnighet
Samt lättja skönjde slog jag ned med stränghet
Och tungan talte hvad mig stunden ingaf;
Jag ej det ångrar, fast jag mången sårat
Och ibland desse Emund, nu vår drott.
Så sparade man heller ej att smäda

Digitized by Google

Mig utan uppskof. Måttet rågadt blef
På ömse håll och svärdet satt oroligt
Uti sin hylsa, längtande att få
någons blod, hvemshelst, sitt stål få bada.

FALSE.

Ja, man för dig var icke rigtigt säker.

THORD.

Min hustrus klokhet höll det dock tillbaka.
Då timade rätt märkeliga ting:
För korsets skull flöt ännu blod i strömmar,
På bår låg Björn, på thronen uppsteg Emund.
Den längsta vinter som i mannaminne
Har hemsökt norden, isade vårt blod.
Så blef det hungersnöd, förlamad jorden
Oss födan nekade och svältedöden
Med raseri nu ryckte folket bort.
I slö förtviflan drotten vankelmodig
Tog råd och maning af en hvar han kände
Och intet rådslut blef på allas råd.
Mitt var att offra våra egodelar
För att åt folket skaffa bröd och lindring
De mäktige och snikne ville icke
Uppoffra sitt och passade på stunden
För att invagga folket i den tro
Att vårt elände uti alla former
Härflutit af den nya tro vi infört.
Uti ett nu den skrämde drotten bjöd
Att åter ropa an de gamle gudar . . .
Och blodigt offer skulle åter blidka

Digitized by Google

De vreda makter, som så hårdt oss slogo.
Då rota' presterne på nytt sig samman
Och blef beslutadt kasta lott bland folket.
Tolftusende befunnos korade
Att lemna landet och att göra plats
Åt dem som stadnade, ty svag var grödan
Och ansågs knappast räcka till för dem.
Då slog jag näfven hårdt, så här, mot bordet
Der kungen satt med sine vise män,
Och sad' »låt bli det der!» Sänd edra skepp
Och edra pengar ut och köp hos andra.
Hos Esterne jag visste fanns förråd.
Jag bad, jag bönföll, visste väl bevisa
Att sådant domslut tiden icke kräfde
Och att vårt rike inom fjärme frist
Nog skulle saft i gamla ådror vinna
För att lifnära många tusen fler. —
Då blef min lott, men hur — det vet jag icke —
Att biltog vandra med de andre bort.
Min rikedom, min jord, mitt allt man tog,
Men ej min samvetsfrid, den tog man icke,
Och fattig stod jag med mitt trogna vif
Och detta barn . . . de sjunka till hans bröst.
men vid min sida hade
Jag svärdet qvar och mod i barm och arm.
Min rikedom bestod i nöjdt ett sinne
Och i en dyrt förvärfd erfarenhet.

SIGURD.

Som du gjort bruk af här till mångas lycka,

Digitized by Google

YR 4677

Men nu, då hemmet kallar ångrande
Sin store son tillbaka, skall du ej
Här längre bortglömd lefva. Vänd tillbaka!
Lyss till din konungs, lyss till folkets önskan'

THORD.

Det är en röst som säger: gör det ej!
Och dock jag hör en annan som mig eggar,
Och det är blodets, fosterjordens stämma.

BEATUS korsar sig.

Han är förlorad för oss!

DISA för sig.

Hvilken fröjd!
Nu vända Gudarne till oss tillbaka.

THORD.

Villrådig är jag, kan mig ej besluta. —
Du hustru, Bera, i din blick är glädje
Fast tårar rinna utför dina kinder.
Hvad menar du dermed, tyd denna gåta!

BERA.

Det glädjen är som vållar mina tårar.
Jag varsnar lynnet uti dina suckar.
Jag vet ditt hjerta hänger fast vid hemmet.

THORD.

Och här då, här? — Var detta då en dröm!?
Hvad här mitt hjerta och min hand ha utfört
Då detta hem jag skapat, var det *intet?*
Till detta landets båtnad och till folkets,

Digitized by Google

Som här jag samlat till ett mäktigt helt,
Jag offrat långa år! Skall jag nu vräka
Mitt roder bort och låta skrofvet gunga
Förutan styrman på en svekfull sjö!?

BERA.

Stort är det, Thord, hvad också här du skapat
Och minnet skall bevara hvad du gjort.
Men här är frid, här allt går af sig sjelf
Sen' du har bundit riket fast med lagen.
Men der, derborta, der är du nödvändig!
Du kan ett folk ej låta hjelplöst dö,
Ett folk, som blott hos dig sin räddning söker!
Drag hemåt, Thord! Jag gråter glädjetårar
Derför att ångrande man kallar dig.

THORD.

Och hvem skall styra här emellertid?
Ty intet folk kan vara utan hufvud,
Hur fritt man än ett samfund ordna vill.
Du broder? Ack, min vördade Beatus,
Min mening är att landet tager skada
Om bisp och munkar herska . . .

BEATUS snyftande.

Himlen vet . . .

THORD.

Din spira bräcklig är, är ej för jorden,
Den slår sjelf Disa sönder.

DISA för sig.

Med mitt svärd.

Digitized by Google

BERA.

Om jag nu vågade min mening säga . . .

THORD.

Säg, hustru, säg!

BERA raskt.

Låt mig få styra här!

Alla häpna.

THORD.

Vid himlens Gud! I denna blick ett ljus
Jag lysa ser i glans som aldrig förr,
Men sanning strålar i dess klara skönhet.
Du står ånyo för min syn så hög,
Så stolt och rank, som då jag första gång
Dig såg, o Bera; du är född att herska!
Har du ej herskat öfver mig med mildhet?
Du skall med mildhet ock beherska folket!

DISA för sig.

Nu skall man tro de ställa vackert till.

THORD.

Kom i min famn, min, allas herskarinna!

Bera sjunker till hans bröst.

Men huru kan — hur skall jag kunna lefva
Förutan dig? —

BERA.

Du har ju Gunli — Sigurd —

Digitized by Google

THORD.

Du grymma, tig. — Och huru länge då? —

BERA.

Till dess du kallar mig till dig — ej längre!
Jag tänker Sigurd äktar Gunli snart,
Och då de komma hit. Då styra de
Imens jag drager hem till Thord tillbaka.

THORD.

Men under tiden skall du ensam vara,
Förutan alla dem du kärast håller.

BERA.

Det skall bli svårt, men pligten styrka ger . . .
Och du, Beatus, ger mig tröstens lära.

THORD.

Den stackarn gråter re'n. Hans tröst blir klen.

BEATUS.

Jag blir så ängslig för din hjord, min broder.

DISA sakta till Beatus.

Jag blir ju här. Det skall nog gå. Var lugn!

THORD.

O, hvilka tankar, härliga och enkla
I all sin storhet, föder qvinnans hjerta!
I denna stund jag knappt ett skäl kan finna,
Som rubbar dina planer eller gör
Mig längre döf för rösten som mig kallar.
Och att man kallar mig, det är en seger!
En seger, vänner, störst bland dem jag vunnit!

Digitized by Google

Men innan något sker må folkets äldste
Till öfverläggning samlas, det beslut
Som desse träffa, skall jag veta lyda,
Med folkets vilja endast reser jag.
Beatus, broder, hemta gamle Sverker,
Storbönderne, huskarlarne jag väntar;
Budpilen strax skall sändas ut. Dig skynda!

Beatus går gråtande bort.

Gå, slå på skölden! Bygdens folk må samlas!

Disa skyndar upp på höjden och slår på skölden flere väldiga slag.

THORD.

Det stormar inom mig!

FALSE för sig.

Nu gäller det
Att icke längre vara vapenlös.

THORD.

Mitt fosterland begär sin son tillbaka!
Skall jag väl skiljas från mitt hem, min maka?

BERA i hans famn.

Du kan ej annat ... Pligtens röst dig manar.

SIGURD och GUNLI smyga till hans sida.

Och vi dig följa!

THORD.

Kärlek vägen banar!

Beatus vänder tillbaka med Sverker. Husfolket samlas. Skölden klingar.

Slut på första handlingen.

Digitized by Google

Andra Handlingen.

I.

Gästabudssal hos konung Emund i Sigtuna. Väggarne äro behängda med väfnader föreställande kämpabedrifter, pelarne smyckade med vapen. Bloss upplysa salen. På ena sidan konungens högsäte och framför detsamma ett långt bord med bänkar. På den andra sidan också ett högsäte, bord och bänkar. Midt i salen en eldstad af stenar. Öppning i loftet. Dörr i bakgrunden och på sidorna.

Borden äro rikt besatta med maträtter på silfverfat, och tallrickar, blanka dryckeskannor och kostbart beslagne horn.

FÖRSTA UPPTRÅDET.

EMUND *i sitt högsäte; till höger om honom* FALSE *med några af sine män, Rundt kring bordet* KONUNGENS MÄN, *hvaribland* BJÖRN, SVIFUR *och* ULF. THORD *i högsätet midt emot konungen med* SIGURD *på sin venstra sida omgifne af de öfrige af* KONUNGENS MÄN, *hvaribland* KARP, THRYNNE *och* ROLF. *Alla hafva sina vapen bredvid sig på bänkarne.*

GUNLI *med* QVINNORNA *stiga upp från borden, der de suttit bland männen, och lemna salen med* TRÄLINNORNA, *som betjenat dem.*

Digitized by Google

KONUNGENS SVENNER och TRÄLAR gå omkring och fylla hornen, putsa blossen och förrätta mera annat.
starkt sorl.

THORD.

Ej mer om det, det är för mycket!

KARP.

Jo!

SIGURD.

Jag beder, sluta, jag har skäl dertill.

SVIFUR.

Om vi ha lust, hvem kan väl hindra oss!?
stiger upp och lyfter sitt horn.
Ännu en gång, hell Gunlis skönhet, hell!

MÅNGA följa hans maning.

Hell, Gunli! Skönheten!

ANDRA likaså.

Hell qvinnan, hell!
starkt sorl och glam.

EMUND.

Dig sorlet hindrar, Thord, att höra mig.

THORD.

Hvad säger du, min konung, jag ej hörde.

EMUND.

Att Gunli är en rigtigt fager jungfru.

THORD.

Å ja, hon är nu icke värst bland flickor,

Digitized by Google

Hon är en ganska blid och kärlig mö.
Men bättre är att dricka Sigurd till,
Som henne äkta skall, än nu att väsna's
Om henne längre, se'n man henne skrämt
Med alla qvinnorna bort ifrån salen.
För dem blef smickret ju till sist olidligt
Och jag, som Gunlis far, är ej belåten
Med att man längre håller på dermed.

sorl.

Drick Sigurd till, som henne ega skall!

än starkare sorl.

KARP.

Jag tror att Thord vill lära drotten sjelf
Hvad som kan passa sig och icke passa.

skratt.

THORD.

Dertill jag ej fördristar mig förvisso,
Jag menade de andre kunde tåla,
De unge särskildt, af en gammal man
Att lära sig i skinnet hålla.

starkt sorl af ovilja.

FALSE till Emund.

Hör du?

THORD sakta till Sigurd.

De äro druckne, tag dig ej förnär.

SVIFUR.

Nu vet man icke mer hvar man är hemma.
De seder som vi ärft från våra fäder

Digitized by Google

Ej passa längre, icke det — och det!
Hvad du tilläfventyrs hos dig har infört
Bland dina snöberg må bli hemma der;
Men här vi byta ej de gamla seder
Mot några nya! Eller huru?

MÅNGA.

Nej!

THORD.

De seder som vi ärft från våra fäder,
Som voro rena, höga, följansvärda,
Oss vare heliga, dem må vi ära!
Och dem jag också manar er att öfva;
Men deras sed det aldrig var att plumpt
Och groft tillyxa sina ord och tankar
När man drack qvinnans skål, att jaga rodnad
På ungmöns kinder opp, der blyg hon satt
I salen bredvid fästeman och fader.
I fordna dagar skedde slikt med takt,
Så tillgick också fordom här i salen,
Så vidt jag minnes. Inför qvinnan glömde
Man ej den vördnad man var henne skyldig.
Här har man talt om lönliga behag,
Om kyssars brand, kindfagra tärnors famntag,
Allt under skålen för min dotter. Veten —
Det är ej höfviskt efter mitt begrepp
Och slikt jag aldrig tålt om ej jag märkt
Att vinet, som jag sjelf för flitigt smakat,
Er hade stigit upp mot hjernan, pojkar!

Digitized by Google

EMUND.

Ej äro alla pojkar här, Thord Hasle!

THORD.

Till pojkarne jag håller tal, min konung,
De andre höre på om det dem lyster.

FALSE.

Du är den samme nu som förr.

THORD.

Väl det.
Och hvad de seder angår, som derborta
Jag skulle infört eller andra lärt,
Så äro de desamme som jag tagit
Från hemmet med, väl kända af er alla.
Jag kan ej neka dock att luften der
Är mera ren och rensande för sinnet.
Och Svifur, du och Karp och många af er
Nog skulle hafva nytta af de flägtar
Som blåsa bland de fjell dem I bespotten,
Men icke kännen. Der skall all er dårskap
Och edert sladder tystna för den tystnad
Som majestätisk råder sträng fast mild.
Der skräms munvädret för sitt eget echo
Och skratt som ej är ärligt törs ej ljuda.

KARP hånskrattande.

Förmaningar och visdomsregler, råd,
Anspelningar!

Digitized by Google

SVIFUR till Karp.

Om du har lust att skratta
Så gerna det, jag finner det allvarligt!
Och så allvarligt retande till strid
Att gerna jag nu strax här högg omkring mig!

ULF.

Styr sinnet, Svifur! Glöm ej att du är
Din konungs gäst.

FALSE för sig.

Det må han gerna glömma.

SVIFUR till Thord.

Hvarför allt detta?

THORD.

Till er nytta, barn.

KARP.

Hvar tid sin sed! Den tid då du var här
Satt nöd och sorg som gäst vid kungens bord
Och utanför gick svältedöd och kriget
Och satte skräck i menniskorna; då
Var allvar här, då skämt och glädje tystnat;
Men nu, när jemrens tid är svunnen och
Vi sitta lustiga och andas ut
I glädjen öfver våra rika skördar,
Vårt rika byte, krigsskatt, guld och makt,
Nu vilja vi ej qväljas längre; men
Uti vårt öfverflöd vid fyllda kannor,

Digitized by Google

Med fyllda hjertan, dricka, skratta, skämta
Åt dag som är, på framtiden ej tänka,
Vi gå nog fram med den om vi få hållas;
Det hårda, stela har med kristendomen
Du infört hos oss. Glädjen hade flytt,
Med Asagudarne kom den tillbaka!
Det tråkiga, det ha vi slutat med!
Nu lefve glädjen, lifvet, kraften — Thor!

ULF.

Och vi ha Baldur, ha ej bruk för Kristus!

sorl.

THORD.

Den gamla tiden den var också glad
Och hade guld och visdom i sitt följe.
»På Idavallen lekte Asarne
Och voro glade, brist på guld fans icke.»
Men deras lek och deras glädje var
Af upphöjd art, så också deras tankar.
Och våra store drottar, Sigurd Ring
Och Ragnar, nå, jag vill ej flere nämna,
De hade nog, det tör jag svärja på,
Så stolt ett hof, så mäktig här och hird
Som drottarne, vi tjenat. Desse män,
De efterlemnat dessa mannaseder
Och all den visdom, som vi gamle lärde,
Som nu till dags I kallen stelt och tråkigt;
Ty icke kristendomen, den I skyllen
För allt som icke passar eder dårskap,
Är någon makt som hämmar lifvets flod —

Digitized by Google

Han tvärtom stärker den, ger den ny fart
Och föder ymnigt lif der förr var död,
Men man skall lära sig med honom segla.
Han nekar ingen lifvets glädje, men
Han lär försakelsen, den I ej kännen,
Den lärdes oss ej af de gamle gudar
Och kärleken till nästan heller ej. —
Det syndigt är af dig, min ungersven,
Att minna mig om dessa sorgens dagar
Då härifrån jag drog, den tid då nöden
Hemsökte alla, kung och folk och land.
Vet att din egen far ej hade bröd
Att stilla hungern med. I goda tider
Han hade följt den lära du förkunnar
Och hade allt i glädjerus förbrukat
När hungersnöd och svältedöden kom.
Den tid var svår, men bättre tider ock
Jag varit med om mens jag landet styrde
Och kanske bättre än i mannaminne,
Det finnes vittnen på! Ej så?

EMUND OCH FLERE.

Jo visst!

THORD.

Och glömmen ej, I kloke unge kungsmän,
Att nöden åter slog på rikets portar,
Att tvedrägtsfacklan tändes, pesten strök
Utöfver landet, när kung Emund sände
I sin förtviflan efter gamle Thord
För att han skulle landet åter styra

Digitized by Google

Och råda bot för alla faror. Nu,
Lång tid ej tanken brukar för att flyga,
Och goda tankar flyga fort; men väl
Det tager tid att sända bud till Schwyz.
Det tager tid att färdas vägen hem
Till Svithiod ifrån mina fjerran dalar;
Och under denna tid af långt ett år
Har himlens hjelp ånyo eders blifvit,
Med riklig gröda fosterlandet signats
Och andra lyckans håfvor för en tid.
Nu skulle just försakelsen oss pryda,
Ty lika hastigt som vårt öfverflöd
Kan knapphet åter uppstå, sorg och nöd
Oss öfverfalla när vi minst det vänta,
Se sådant lär oss Kristus; sådan hug
Och sådant sinne eder fattas, vänner!

ROLF.

Så tänka också vi, vi gamle.

THORD.

Derför
Vi skola spara, samla ladan full
Så att oss hjelplöshet ej slår ånyo.

ULF.

Du kan ju göra början då. skratt.

THRYNNE.

Å ja,
Thord vet nog han att fylla sina lador.
Han har dem fulla båd' i Schwyz och här.

Digitized by Google

THORD reser sig från högsätet.

Hvad jag derborta har, är ärligt tjent
Med dessa händer. Hvad det är, ej rör dig!
Men vet du ej att fattig jag drog bort
Från detta land, att allt som mitt jag kallat
I drottens kistor gick? så fråga honom!
Han sitter der och är beredd till svar,
Ty sjelf han ej är talträngd, som det tyckes.
Så fattig jag drog bort kom jag ej åter,
Men något vill jag hafva för min möda
Om här jag ordna skall och lappa samman . . .
Och hvad jag får är såra ringa del
Af hvad man skyller mig, af hvad man röfvat!

gny.

EMUND.

Thord, nu ej mer om det!

THORD.

Skall här jag sitta,
Din förste man, och tåla längre detta?
När jag kom hem till fädrens jord igen
Då strödde blomster på min väg, och folket
Sig skockade ikring mig för att kyssa
Min hand och kjortelfåll — —

EMUND för sig.

Och mig man glömde.

THORD fortsätter.

Ej lyftes svärden då och edra händer
För att mig hota, nej, för att mig hylla,

Digitized by Google

För att mig svärja tro och lofven. Jarlen
Sin konungs arbet' lad på sina skuldror
Och började sin idrott med båd' din
Och alla desses goda minne. Nu,
Nu är för länge sedan eden bruten
Och dolkar slipas medan tungor såra,
För att till slut min klinga fordra ut. —
Nu, se'n jag lyckats har att åter hela
De djupa sår af hvilka landet lidit,
Nu börja åter edert gamla groll,
Ert spe, er afund! lugnen er, betänken
Att splitet rubbar, drager kull och krossar. —
Jag skall min pligt nog fylla, gören er! —
Med dåligt mynt I lönen mig, men jag,
Jag skall er gälda med att söka glömma. —

till Emund

För din skull satt jag qvar uti en samling,
Som faller dig i smaken, icke mig.

sorl.

EMUND.

Munhuggas litet skadar ej i laget;
Som vänner önskar jag er alla se.
Och du fördragsam vara bör mot unga
Och kåta ungersvenner, som nu börja
Att stånga hornen af sig mot ett fjell.
Och I, ungkycklingar, håll näbbarne
När sjelfve hanen låter upp sin stämma.

THORD för sig, sedan han satt sig.

Den liknelsen skall jag nog minnas!

Digitized by Google

VD 4379

SIGURD sakta till Thord.

Thord,
Ej någon dödlig ångrar något fel
Så som jag ångrar att jag hit dig förde.
Och här blir ofrid af, mitt svärd med möda
Jag uti hylsan hålla kan tillbaka.

THORD.

Styr dig, min Sigurd!

SIGURD.

Men — —

THORD.

För Gunlis skull!

BJÖRN.

Nu ha vi huggit kring oss länge nog
Med ord mig tyckes. Bara ord i gillet
De torka tungan. Tonen medlar bra,
Den hjelper lynnet lättare på farten
Och vinet lättare att flyta ned.
Och täckes dig, min konung, höra på,
Så vill jag sjunga här en visa för dig,
Som, lustig och allvarlig på en gång,
Kan passa, tyckes mig, i detta laget.

EMUND.

Så sjung då, sjung! Jag vet du qväder bra
Och ingen idrott fredlig är som sången.

Digitized by Google

BJÖRN.

slår på strängaspel och sjunger:

Det hviner i nordanskog,
Hej hvad det hviner!
Brakande, bullrande stormen går.
Kommer han, kommer han, kommer han i år?
Nog är han stark,
Nog är han stor;
Men bättre han icke kommer!
Det hviner,
Huj, hvad det hviner!

Det hviner i nordanskog,
Hej hvad det hviner!
Ramlande, rasslande drog han bort...
Kommer väl, kommer väl åter inom kort.
Nog vardt det svårt
När han drog hän;
Men bättre han blifver borta, —
Det hviner
Huj, hvad det hviner!

Det hviner i nordanskog
Hej, hvad det hviner!
Trängtande, tynande solhet jord
Ropar sjuk, ropar hes: åter vänd till nord!
Nog är det bäst
Njuta din räfst;
Men lagom skall bäst sig passa.
Det hviner,
Huj, hvad det hviner!

Digitized by Google

Det hviner i nordanskog,
Hej, hvad det hviner!
Bullrande, brakande drar han fram:
När jag är, här jag är, både vild och tam.
Nog blir det friskt,
Nog mer än sist,
Men bättre han icke kommit.
Det hviner
Huj, hvad det hviner!

Det hviner i nordanskog,
Hej, hvad det viner!
Ilande, isande blåser vind,
Slår ikull, slår på mund, målar röd hvar kind.
Nog nu vi rönt!
Nog var det skönt;
Men bättre han drager hädan. —
Det hviner,
Huj, hvad det hviner!

Stor uppståndelse, skratt, sorl, handklappning och rop af: «tyst», «tyst»!

ULF.

Präktig var den sången! Liksom spetsig udd
Af lansar, pikar, svärd och knifvar sticker
Ett väl valdt ord i rätter stund!

KARP.

Det sårat
Som ämnadt var ... se hvilka mörka blickar
Båd' Thord och Sigurd sända ut i salen.

Digitized by Google

SVIFUR.

Se så'na tungor borde alla ha,
Då blef det lif i spelet, kraft i blodet!
Hell Björn! din skål!

höjer hornet och dricker.

BJÖRN.

Stor tack! Jag lär dig sången.

dricker.

THORD.

Jag vill ej neka att din sång har värde.
Bra valda äro orden, låten ock!
Det hela klingar lätt och dock rätt konstfullt.
Björn, du har gåfvor, för att göra bättre.
Begagna ej din konst till låga syften,
Nidvisor skall du aldrig qväda, skald!
Den sköna konst du lärt har högre mål.

BJÖRN.

Nidvisor? — Hvad?! —

THORD.

Ej dig försvara Björn!
Ett lamt försvar anklagar dig långt värre.
Se denna visa rigtad var mot mig
Och den var träffande; men den var elak.
Och skulle nu jag svara med en ann'
Så blef jag säkert ovän här med mången . . .
Och gammalt groll skall här ej flamma opp.

EMUND.

Så talar vis man, Thord!

Digitized by Google

THORD.

Så gör han, herre!
Men sådant lof som Björn mig egnat nyss,
Det är af annan art än kungens skald
I andra länder sjunger till dens ära,
Som sitter drotten närmast uti riket.
Ett sådant lof är gift i blodet blandadt!
Den första klunk man hastigt sväljer ned,
Det kittlar gommen, tyckes ej så farligt;
Men när vid andra klunken och den tredje
Det griper hjertat an och hämmar pulsen,
Då brand på tungan kännes och i bröstet
Och lugnet bytes uti feberqval,
Då rycka musklerna i nervens trådar
Och rasande och vildt sig offret kastar
Uppå sin bödel — men — jag gör det ej.

BJÖRN reser sig.

Jag dig förstår, du manar ut mig, Thord!

THORD.

Nej, icke nu! — Ej här vid kungens bord.
Men hade du på annat ställe qvädit
Om mig som nyss, och jag tillstädes varit,
Förvisso då jag hade rest mig opp
Och gripit dig om strupen, sångare,
Så att du skorrat fram den sista tonen!

Stor villervalla, sorl och rop.

SIGURD rusar fram.

Men jag, jag är ej Thord, ej vis, jag säger,

Digitized by Google

Du har ej hjerta uti bröstet, Björn!
Du är ej man för dig!

sorl.

THORD.

Glöm dig ej, Sigurd!

BJÖRN kommer också fram.

Jag är väl man för mig så väl som du!
Du manat ut mig?

SIGURD.

Ja!

BJÖRN.

Till holmgång då!

Tumult.

EMUND

Den striden vill jag lagbestämma.

SIGURD.

Godt;
Men ingen lag bestämmer mina hugg!

Många stiga upp och lemna sina platser under starkt oväsen.

EMUND som rest sig.

Jag bjuder tystnad här! Till vänligt glam
Vi kommo samman, ej till strid.

SIGURD.

Det illa är den hetsige att egga!
Du suttit still och låtit striden börjas

Digitized by Google

Och taga fart, nu kan du icke hindra
Att blodigt slutet blir på slikt ett spel.

EMUND.

Nog, Sigurd! Nog!

FALSE för sig.

Nu går det af sig sjelf.

EMUND.

Det tyckes mig att Thord sig har förifrat . . .
Det var ej illa ment med visan nyss.
Den rigtad var mot mig, mot alla här,
Mot hela landet som mot dig, Thord Hasle.

THORD.

Så, tyckes dig det så, min herre konung?
Nå ja, jag är nu ovan vid att höra,
Att se och tala, tänka som vid hofvet.
Men väl jag vet se'n gammalt att ej alltid
Vid drottens hof det går så öppet till
Som folket hade rättighet att önska,
Och som det tillgå plär hos trofast man.

FALSE.

Det der är ej att stilla lynnet med!
Det är att pusta flammor upp af gnistor.

THORD.

Tag det för hvad du vill! För anlagd brand.
Och är den anlagd — icke jag bär skulden.
Jag säger hvad jag vill, allt hvad jag tänker . . .

Digitized by Google

Det är jag känd för, jag, men ej I andre!

sorl.

Ja, örontassling, mjuka ryggar, lögner,
Förtal och kåta ungersvenners gläfs
Och mycket annat slikt har nästlat sig
I kungahuset in! och i dess följe
Gå vällust, dryckenskap, vällefnad, högfärd
Och jaga bort från sjelfva rikets rådsbord
De gamle grå och vise Tignarmän.
De kallas tråkiga, de vilja ej
Kring slika rådsbord sitta, vilja ej
I slika samqväm offra sitt förstånd,
Och derför sakna vi dem här i afton.
De gamle kloke gå, de unge dårar
Nu taga hand om rikets fortkomst. Ve,
Ve eder alla om det fortgår så!

tumultet tilltager.

EMUND.

som lemnat sin plats och närmat sig Thord.

Du glömmer dig! Du skymfar också mig
På samma gång du mina vänner smädar!
Hvad än du tänka må, säg oss det ej
Midt uti synen. Än är Svia välde
Uti min hand och ingen driste sig
Att glömma vördnaden emot sin konung!

THORD.

Jag glömde, herre konung, ja, jag glömde
Att tala hofvets språk, som jag för resten
Så illa lärt att man mig kallat rå.

Digitized by Google

Och se, derför jag icke heller fattat
Att visan nyss oskyldig var, och ej
Af slik natur att jag bort blifva vred.
När ölet inne är, är vettet ute!
Och troligt är det väl, att jag är drucken
Och ej de andre, som till gästning kommit.
Och väl du vet att mycket menskan fattas
När som förståndet brister ... med den bristen
Jag dock förstått och fattat hela leken
Och repar upp ännu en gång för alla:
Jag är för gammal för att tåla slikt
Och vill förbjuda en och hvar försöka
Att sjunga än en gång mitt lof som nyss!

sorl.

EMUND.

Du är den gamle, envis, hård, omöjlig!

THORD.

Är jag omöjlig, går jag bort igen!

vill gå.

stort oväsen.

EMUND.

Dröj qvar och svälj förtreten. Räck mig hornet!

En sven räcker honom det.

Kom, Thord, och drick med mig, du kan ej neka
Tvemännings dricka med din egen drott.

THORD.

Försonligt tal jag aktar hos min konung
Och dricker glad med dig, om du så vill.

vänder åter.

Emund dricker först, Thord sedan.
Tumult och missnöje.

Digitized by Google

EMUND för sig.

Ännu jag är för svag att honom mista.

FALSE för sig.

Det spel I spelen skall jag vinna af er.

BJÖRN.

Att visan skulle sådan lycka göra,
Det hade jag ej drömt om!

FLERE.

Tack för den!

EMUND.

Du, Björn, skall tiga nu och icke gläfsa!

BJÖRN.

Skall kungen låna smädeord af Thord!?
En hund kan gläfsa, herre, icke jag!
Och då ej hundar du till gästning stämt
Så går den man, du kallat hofskald förr,
Som gläfsat likt en hund, nu bort från hallen.

Stort uppbrott.

EMUND.

Jag tror att vinet gjort er galna alla!
I talen hos er drott och med er drott
Som voren I hans likar allesamman.
Hvart ord jag dristar säga I förvrängen.
Jag börjar inse nu att Thord har rätt . . .
Mitt sällskap jag har valt bland dryckesbröder
Och ej bland kärnan utaf landets män!

Buller och vapenslammer.

Digitized by Google

FALSE för sig.

Nå, nå! Nå, nå! Väg orden, herre konung!

SVIFUR.

Se det var mera hårdt än allt det andra
Vill du oss sätta lägre nu i qväll
Än hittills du har gjort?

ANDRA.

Högst orätt! Skymfligt!

SVIFUR.

Vi äro män för oss, af landets äldste
Och bäste slägter! Alla kungens likar!
Du var ej arfvekonung! Du blef vald!
En konungs bror som folket satt på thronen!
Och slungar kungen skymf utöfver folket
Som honom valt och öfver landets förste,
Och dit vi räkna oss i främsta rummet,
Så sättes kungen af!

FLERE.

Så sätts han af!

stor uppståndelse.

EMUND.

Förmätne! stilla!

THORD.

Håll!

SVIFUR.

Slik makt ha vi!

Digitized by Google

THRYNNE.

Du tror väl, herre, att med Thord du kan
Undvara hela resten? Må så vara!
Vi äro öfverflödiga! — Vi gå!

ROLF.

Skall detta blifva slutet på vårt gille!?
Så stanna då!

NÅGRA.

Försoning! Ingen tvedrägt!

THORD.

Det artar sig till storm!

SIGURD.

Nu hviner det!

EMUND.

Jag ville ingen göra orätt här;
Men ingen skrämmer mig, det vill jag lofva!
Jag bjuder Er att sitta ned i godo.

SVIFUR.

Nej, jag ej vill! —

THRYNNE.

Ej jag!

FLERE.

Och jag ej heller!

Digitized by Google

SVIFUR.

Så gå vi då! — God afton, herre konung

Han, Thrynne och flere andra lemna salen.
en stunds tystnad

EMUND.

Helt öppen fejd emot sin kung och herre . . .
Der har du lyckan du fört med dig, Thord!

THORD.

Den lycka som du lockat mig med, herre.
Nu hviner det, som Björn så präktigt qvad.
Det hviner! Huj! Bäst att jag aldrig kommit.

EMUND
liksom uppvaknande skyndar efter de bortgående.

Är drotten herre ej i eget hus?

FALSE
skyndar ut.

Än skall han vara det! derpå jag svärjer!

EMUND ropar i dörren.

Fort fängslen dem!

THORD.

Nej, låt dem löpa, herre!

FLERE i dörren.

De draga vapnen!

EMUND.

Fängslen dem!
svärdsklang.

Digitized by Google

SIGURD.

Man strider!

THORD till Emund.

Du eggar dem till värre strid ännu
Om du dig visar träffad och vill hämnas.
De oförskämde, deras anhang, alla,
I bättre stund om tillgift dig må bedja!

EMUND.

Den skänker jag dem ej!

THORD.

Så låt dem löpa.
Bjud resten fredligt sitta ned igen,
Men låt ej mjöd och vin för ymnigt flöda.
För mycket alla druckit. Efter ruset,
I morgon ångra de sin framfärd.

EMUND.

Kanske.

THORD.

Den svagheten, att dricka allt för mycket,
Hos våra landsmän, den är ärfd och gammal.

EMUND.

Till bordet åter!

starkt larm utifrån.

SIGURD i dörren.

Hvad är nu på färde?
Jag hörde nödrop, svärdshugg.

Digitized by Google

KARP.
som varit ute skyndar in.

Ve, o ve!
Din broder False slog till marken Svifur
Han drog sin sista suck, han är ej mer. —

EMUND.

Ha! False!

REFLEE om hvarandra.

False? Dråp!

FALSE.
skyndar in med flere.

Ur vägen!

ANDRA.

Hämnd!

FALSE.

Ja, just False, som sin kung och herre,
Sin höge broder hämnat! Sådan skymf,
Som denne fräcke nyss tillfogat honom.
Den haden I ej mod, ej vett, ej lust
Att straffa! Nej! Ert blod kom ej i uppror
Fastän I hörden denne drottesvikarn
Sin öfverhet, sin laga konung smäda!
Jag kunde icke bära på den skammen
Att hafva svärd vid sida, vara man
Och icke hämnas konungen, min broder!
Jag manade till envig denne fräcke
Och första hugg jag måttade var dödens'

sorl.

Digitized by Google

FALSE till Emund.

Nu kan du döma mig, om du det vill!

EMUND.

Min broder, kom uti min famn!

Han omfamnar False.

THORD till Sigurd.

Den hycklarn!

THRYNNE
som kommit in efter False.

Vi, Svifurs slägtingar, dig mana ut!
Blodshämndens rätt vi skola öfva.

FALSE.

Väl!
Det är er rätt, men icke nu, jag ber!
Nu dricka vi den fallnes minne först.

tager ett horn och dricker.

EMUND.

Har nu du lust att dricka? Jag förmår ej!
Jag bryter laget . . . gillet häfver jag.

FALSE för sig.

Den fege.

Han går att samtala med en af sina män som lemnar salen.

THORD
sakta med blicken på False.

Sigurd, denne man jag fruktar,
Han förer svek i skölden mot oss alla.

Digitized by Google

EMUND.
som gått orolig af och an.

Thord, jag dig söker senare på natten,
Jag mycket har att orda om. Gå ej
Här'från förr'n allt är åter tyst och stilla.

Han lemnar salen. Svenner och trälar följa honom.

KARP.

Det var ett snöpligt slut på gästabudet.

ULF.

Men snöpligare blir det väl härnäst.
När sådant ofridsfölje kommit hem,
Hvad kan man icke vänta då?

KARP.

Jag vånnar
De drogo alla bort till Nifelhem!
Men först en strid om Gunli!

SIGURD vänder sig om.

Gunli — hvad?

FALSE.

Ej mer ett ord om henne nu i qväll!

SIGURD.

Tack, False, tack! jag reder hennes sak
Förutan dig!

FALSE för sig.

Det få vi se. högt. Tillgif mig.
Med dig man alltid går för långt i vänskap.

Digitized by Google

THRYNNE.

Det kliar i min hand, jag skulle gerna
Här sätta eld i knutarne och bränna
Dem allesamman inne!

THORD till Rolf.

Vakt kring gården!

Rolf går.

THRYNNE.

Och False du, tag nu dig väl i akt,
Ty svärd och knif dig skola söka, dråpsman,
Hvarhelst vi träffa dig!

FALSE.

Du, niding du,
Som kallar dråpare en envigsman!

THRYNNE
rusar med svärdet inpå honom.

Du kallat mig för niding! Dig försvara!

THORD träder imellan.

Ej här i kungahallen blod må flyta!

FALSE.

Gå, Thrynne, gå! Dig ock jag manar ut!
I morgon ock en dag!

THRYNNE.

I natt jag väntar!

Thrynne, Karp och öfrige gäster gå ut under buller och vapenlarm.

Digitized by Google

FALSE för sig.

Du kommer icke långt härifrån förrän
Du är uti mitt våld med broder din!
Ej Svifur hade flere slägtingar . . .
De dö i natt och jag går fri från hämnden.

THRYNNE vänder sig om i dörren.

Hvad sade du? —

FALSE.

God rolig natt, jag sade.

ANDRA UPPTRÅDET.

THORD, SIGURD, FALSE. *Sedan* EN AF FALSES MÄN.

THORD till False.

Nå, hvarför går ej du som alla andra?

FALSE.

Du tror väl jag är rädd? —

THORD.

Nej, icke det;
Men du är fyllest klok att väja faran,
Som säkert väntar dig härutanför.
I kungens gård du tryggad är . . .

FALSE.

Nå ja,
Jag har ej lust att blifva dräpt i natt.
Jag ett och annat har att sörja för
Förrän jag går i hög, kan du väl tänka?

Digitized by Google

THORD.

Hvem har ej det. — Jag också —

FALSE.
till en af sina män, som kommit in.

Nå, hur går det?

MANNEN sakta.

Allt är i ordning, ingen fara mer.
När Svifur och hans bror i båten stego
De märkte ej att båtkarl'n ej var deras.
Och komna ut på sjön i tjocka mörkret
Omringades de strax af våra båtar
Och innan land de nå de äro dränkta.

FALSE för sig.

Nu ingen ann' än Thord mig är i vägen.
till Thord.
För att du ej skall tro att jag är rädd,
Så går jag nu. Helsar och går med mannen.

THORD för sig.

Rädd var du aldrig än.
Men får jag råda, jag, så skall du bli det.

SIGURD.

Thord, fader! Straffa mig, som dig och Gunli
Till denna röfvarkula fört! Jag lider
Mer än jag säga kan.

THORD.

Sörj ej för mig,
Men tänk på Gunli blott! Hvad blir af henne

Digitized by Google

m du i striden faller? Hennes moder
kall icke töfva om jag kallar henne,
len innandess, hvem skyddar detta barn?
y på sin fader kan hon icke räkna . . .
lig omge faror re'n på alla håll.
lur länge än jag ensam håller stånd
lot alla dessa, vete himlens herre;
len hålla stånd jag skall, får då ej tid
tt vaka öfver henne, stackars barn.
ch kommer Bera hit, hvad öde väntar
litt folk der borta? Du förifrat dig,
lar oklokt handlat, glömde allt för min skull.
lvad vinner du dermed? Om allt förloras
å brista många hjertan, unge dåre!

SIGURD.

ag stupar ej i striden, fader! — Nej! —

THORD.

h, Björn är dugtig fäktare, jag vet det,
ch öfver lyckan råda högre makter.

SIGURD.

led rätten följer segern!

THORD.

Icke alltid.
ag varit med när orätt har fått rätt . . .
)å rådde menniskor; nog sannt det är
tt himlens herre genom frälsarn lofvat
tt rätten segra skall, men om det sker

Digitized by Google

I detta lifvet eller i det andra,
Det har man ej bestämt så noga. Derför
Vi kunna hoppas, men ej säkra vara.
Dock, ingen sorg och ingen ånger qvälje
Dig, Sigurd, nu! Som man du vackert handlat
Och när du manat ut på lif och död
En fiende till mig, som mig har skymfat,
Då får jag icke klandra dig, min son;
Men trofast räcka dig min hand och prisa
Den stora lyckan att ha dig till vän.
Och skulle döden kalla dig, så vet
Att Gunli, prisande ditt mod, din handling,
Skall trofast vänta tills du kallar henne
Till nya hemmet uti himlaborgen.

TREDJE UPPTRÅDET.

THORD. SIGURD. ROLF kommer in.

ROLF.

Thord! Sigurd! Väl att jag er finner!
Som du befallt ha vakter kringränt gården
Så utifrån ej någon fara hotar,
Men akten er för faran inifrån.
Jag säger rent ut hvad jag tänker, Thord,
Liksom du sjelf, du vet Rolf gamle hör
Till Hasles trogne, dina vapenbröder,
Och har ej glömt hvad du för honom varit
Och för oss alla innan du drog bort.
Vi veta väl att utan dig skall allt
Här krossas mellan afundsmännens sköldar,
Som aldrig skramlat starkare än nu.

Digitized by Google

Nu går hvar man med draget svärd om dagen
Och tvistefröt är du. Först skall du bort,
Och sedan börja inbördskrigets fasor.

THORD.

På dig jag litar och på allt du säger;
Men något särskildt ofridstecken hotar
Oss säkert, Rolf, det ser jag i din blick,
Det hör jag af din stämma, tala, skynda!

ROLF.

Det spinnes trådar af en sällsynt art
Emot de dina och dig sjelf, Thord Hasle.
Bland qvinnorna det pratas utan omsvep
Att man beslutat mellan männen, att
Din dotter ej skall blifva Sigurds maka.

SIGURD.

Vid alla himlens makter, hvem törs våga
Slik tanke tala ut!

ROLF.

Se, derför Björn
Med sången lade an att reta Thord.
Han visste nog att Sigurds unga blod
I gäsning skulle komma förr än ditt,
Och han sitt syfte nått. Nu hoppas man
Att Sigurd falla skall i striden.

THORD.

Nå,
Och hvem är värfvarn, ibland desse usle,
Om Gunlis hand?

Digitized by Google

SIGURD.

Hvem är den nidingen?

ROLF.

Det ingen vet. I galen åtrå alla
Förgapat sig på hennes kyska renhet.

SIGURD.

För hennes bild, en helig jungfru lik,
Ha de ej vördnad, icke andakt känt?

ROLF.

De ha ej vördnad mer för någonting.
Ja, Thord, här gäller allt att skapa om,
Ty som det nu är, går det ej i längden.

THORD.

Mig felar viljan ej, det vet du, Rolf,
Men vi stå två mot flere tusende.
Och komma än de trogne vänner till,
Hvad båtar det mot hela denna skara?
Du vet att de utvalde äro få.

ROLF.

Långt heldre Ragnarök, allt slut med ens,
Än att en otro hop skall skövla allt,
Som våra fäder lemnat oss i arf.
Ej Nornadom får längre töfva. Straffet
Må komma nu — och med en kraft som din
Och med ditt ord och vänners trogna hjelp
Skall fienden slås ned!

Digitized by Google

THORD.

Jag väntar att
Allt ordnas skall uppå Alshärjartinget,
Som kalladt är att stå i öfvermorgon.
Der allt må redas, eller allt må brista.

SIGURD.

Allt ledungspligtigt manskap kalladt är
Och härbud sändt utöfver hela landet.

THORD.

Men öfver hären bjuder ensam kungen,
Och False för den an.

SIGURD.

Du tror han vågar? —

THORD.

Jag vill ej säga här hvad allt han kan
Och hvad han vågar.

ROLF.

Uppå tinget vi
Väl kunna räkna uppå mången domkrets
Och månget härad. Röster ha vi för oss,
Men himlen vet, att vi ha flere mot oss. —
Och sist jag vill dig säga hvad jag hört
Af många gamle vänner, som nu icke
Till hofvet tillgång ha, som icke mäkta
Till ditt försvar hos kungen träda upp.

THORD.

Hvad säga de?

Digitized by Google

ROLF.

Att Emund hade hör:
Din makt der borta, i ditt Alpland, prisas
Och fruktan honom grep, och denna fruktan
Var delad ock af dina fiender
Och Emund stärktes deri af dem alla.
Man framhöll som en afgjord sak, att du
Dig gjorde stark derborta, uppsatt här
För att en dag ditt tåg till norden ställa
Och, för att hämnas lidna oförrätter,
Dig kasta öfver oss med makt. Din plan —
Den skulle vara att afsätta Emund
Och sjelf dig låta kora Svithiods drott.
Just derför lät han kalla dig tillbaka
Med fagra ord, för att afklippa tråden
Hvarpå hans lif och välfärd hängde. Sigurd
Bedrog han blott med vänskaps sken, och allt
Gick ut på att oskadlig göra dig.
Det gäller, Thord, att kämpa nu för lifvet!

THORD.

O skändliga bedrägeri! Du afskum!
Du konungslige skurk! — Men nej, ännu
Jag ej vill tro att sådant var hans uppsåt;
Att list det endast var, som kallat mig.
Än vill jag icke kläda honom af,
En flik af heder skyler väl hans falskhet.

SIGURD.

Men, Thord, är detta sannt, att mig och dig
Att alla oss så skamligt han bedragit,

Digitized by Google

Då för min del jag väl förtjent att dräpas,
Jag borde hängas upp på första påle!

THORD.

Lugn, Sigurd, lugn! Förrådom oss ej, vänner!
Min trogne Rolf, gå, vaka öfver gården
Och hvad du misstänkt ser och hör förtälj.
Än är ej Thord i fällan fångad!

ROLF.

Nej,
Och ej med godo sker det heller.

THORD.

Vaka
Väl öfver jungfruburen, Rolf, att intet
Min stackars Gunli händer. Arma barn!
Hon har sin moder ej till sitt försvar.

SIGURD.

Jag dåre, dåre!

ROLF.

Nu godnatt så länge!

går.

FJERDE UPPTRÅDET.

THORD. SIGURD. *sedan* GUNLI.

THORD.

Nu, Sigurd, vrid ej händren, var en man!
Nu vet jag att du fäller Björn! Du segrar
Och sedan vi tillsammans segra må.
Kom i min famn, du unge fosterbroder!

Digitized by Google

SIGURD springer i hans famn.

Ett öfver oss skall gå! — Hör eden, Kristus!

GUNLI störtar in från sidan.

O, Fader, fader!

SIGURD.

Gunli!

THORD.

Barn, hvad är det?

SIGURD.

Min fagra Gunli, hvad har händt? Du skälfver!

GUNLI.

Hvad nöd och jemmer! Här är ingen fristad
På sjön, jag vet ej hvar, men fjerran var det,
Man mördar, dränker . . . hemska skriket trängde
In i min kammare. — Jag var allena.
Och hvarför vet jag ej, men tärnan gått
Och lemnat ensam mig; trälinnan ej
På mina rop sig infann. Jag sprang ut,
Kom ned på gården, der var mörkt och öde,
Men vägen fann jag dock till trappuppgången
Som för till dina rum, min fader. Ingen
Var heller der, och när jag vände om
Jag såg att lampan i min kammar släcktes.
Jag skälfde der jag stod men likafullt
Jag hade mod att vända om, ty, tänkte jag,
Trälinnan kommit och hon trott mig sofva —
Jag hade nedfällt säng-omhöljet — då

Digitized by Google

Jag närmar mig, men himmel, hvilken syn!
Ifrån den dörr, som leder till min kammar — ---

SIGURD.

Nå, tala!

THORD.

Tala barn!

GUNLI.

En man sig smyger — —

THORD *och* SIGURD.

En man!?

GUNLI.

I mantel höljd, oigenkänlig.
Han hade dragit hättan ned och mörkret
Omöjligt gjorde känna anletsdragen.
Jag tordes icke andas der jag stod,
Och utan att mig se han smög sig bort.

THORD.

Från dina rum?

GUNLI.

Från mig!

SIGURD.

Dig skydde himlen!

han sluter henne i sin famn.

THORD.

Och ingen aning sagt dig hvem han är?

Digitized by Google

GUNLI.

Nej, ingen! Men om jag fick honom se
I samma drägt, han skulle ej mig undgå. —
Jag fruktade att ensam söka upp
Min tysta kammare, der allt var mörkt,
Och då jag såg att blossen lyste än
I gillesalen, skyndade jag hit
Om hjelp att bedja — och så fann jag er,
Er begge, fader, Sigurd! — Rädden mig!

THORD.

Kom till dig sjelf! Vi lemna dig ej mer
I svekets våld!

SIGURD.

Min dyra, ljufva flicka!

THORD går upprörd af och an.

Ha, också detta! Fram ur mörkret, usling,
Att jag må se ditt anlete! — Hvem är du?!

ROLF utanför.

Hvem smyger här? — tillbaka!

FEMTE UPPTRÅDET.

THORD. SIGURD. GUNLI. ROLF, *som hindrar* EMUND, *höljd i mantel och hätta, att komma in.*

GUNLI som vändt sig om, skriker till.

Det är han!

THORD.

Han! vill rusa fram, men hejdar sig.

Digitized by Google

SIGURD.

Kungen!

EMUND slagen som af blixten.

Gudar!

GUNLI sjunker ned emot Sigurd.

Rädda mig!

EMUND.

vänder sig om emot Rolf, som går.

Du känner, Rolf, din egen konung ej!?

THORD
utan att vända blicken från Emund.

Gån, mina barn, i morgon står ert bröllop!

SIGURD går långsamt ut med GUNLI.

Täckelset faller under en kort paus och lyftes strax igen.

Digitized by Google

II

Dörrarne äro tillbommade inifrån. Et
lyser än, de andra ha slocknat. Svagt morg
tränger in från öppningen i loftet.

SJETTE UPPTRÄDET.

Vid ett af borden sitter EMUND *sänkande h*
för THORD, *som står bredvid honom med upplyfta*

THORD.

Jag kunde dräpa dig om nu jag ville!

EMUND.

Det vill du icke! Du vill icke fläcka
Ditt namn med sådan gerning... nej!

THORD.

Hvem
Till envig vill jag ej dig mana ut,
Fast tid och ställe dertill synes passa;
Men sådan idrott är för hög i rang
För slik en konung, endast värd att dräpas

EMUND vill resa sig.

Lägg band på lynnet! Svärd jag bär vid

THORD
nödgar honom sitta ned igen.

Digitized by Google

Det slår jag ur din hand när det du drager!
Sitt stilla, herre!

EMUND.

Sagan skall då mäla
Att Emund mördad blef . . !

THORD.

Nej, att han mördat,
Och derför straffades af himlens vrede,
Som till sitt verktyg valde ärlig man.

EMUND.

Så lär ej Kristi lära . . .

THORD.

Hvad vet du
Om denna lära, som du hycklande
Likt årstidsplagg har hängt omkring dig. Jag,
Jag vet att hvarken Odin eller Kristus
Kan hindra vredgad eller skändad man
Att taga hämnd när blodets vågor svalla,
Och denna svallsjö utaf upprörd blod
Den har du dagligt låtit blåsa på,
Tills denna vådliga orkan har uppstått.
I största mått förnedring du mig tillmätt
Alltse'n den dag jag åter börjat ordna
Ditt sjunkna land; dess undanslängda lagar,
Som jag har samlat, lyder du ej sjelf.
Men icke nog med det — se'n du mig röfvat
Min frid, min ära och sått tvedrägtsfrö
Emellan Sigurd, som min son jag kallar,

Digitized by Google

Och desse män, som borde skydda honom,
Och öfver hvilka långt han upphöjd står,
Allt för att reta honom till den bragd,
Som, vill så ödet, skall hans bana stäcka,
Så vill du skända ock Thord Hasles dotter,
Hans enda barn! — Du egde aldrig barn
I ärlig kärlek födde! Du förstår ej
En faders stolthet, ära, kärlek — intet! —
Du stjäla vill från Sigurd all den glädje
Som trogen kärlek skänker! Vet, o kung,
Ditt brott är oerhördt och straffet borde
Ha större kraft än dödens, död är lindring!

Emund söker undkomma.

Sitt still! Det är ej värdt att söka fly . . .
Hvar ingång spärrad är, tills det mig lyster
Att åter öppna den. Och vet, derute,
Der vaka män som än Thord Hasle lyda.

EMUND.

Vet hvad du gör! Ty mördar du mig icke
Du sjelf ej undgår straffet du förtjent!

THORD.

Ej någon dödlig undgår rättvist straff!
Men dig det icke anstår, herre, tala
Om straff för mig! Är jag ej straffad nog,
Då jag mig dåra lät till dig att draga!
O skändliga bedrägeri! Se här,
Ditt bref. Jag bär det på mig till min skam.
Se hvad du skref! Hvarför du mig besvor

Digitized by Google

Att vända åter som din förste man
Och hjelpa dig att åter bygga landet —
Här står det allt! Men lögn och nedrighet
Din penna förde. Ja, jag vet du narrat
Mig med ditt fagra tal, derför att fruktan
Hos mina fiender och hos dig sjelf
Ett hämndens spöke manat fram. I trodden
Att jag derborta samlat makt och här
För att ditt rike skölla, för att hämnas
De gamla lidna oförrätter! Dårar,
Jag tänkte ej på er, jag hade glömt er,
Och mot mitt fosterland jag aldrig stämplat.
Derborta har, för er skull, allt jag lemnat,
Min frida maka, ensam, öfvergifven,
För stora faror kanske utsatt. Hon,
Som trodde kungens ord, hon mig besvor
Att följa kallelsen från fosterjorden.
Ock henne du bedragit, hennes hjerta
Du djupt har sårat, henne tårar vållat.
Och vredgad qvinnas gråt, en skymfad moders,
Är etterström uti det samvete
Som vållat har de qval hvaraf hon lider.

EMUND.

Du gör mig till en brottsling utan like
Derför att ej du menskligt något väger,
Ej dämpar vredens brand, blott öfverdrifver . . .
Som starkhetsbältets egare, som Thor,
Du svänger jättekrossaren! Stig ned
Till den du är, var menska liksom jag . . .

Digitized by Google

Att fela menskligt är, jag ofta felat;
Men ej din dotter har jag skändat, Thord.

THORD.

Nej ännu icke, ej med gerning, herre!
Men dock med tanken. Sådan tanke väger
Så godt som gerning uppå dygdens vågskål,
Och hade ej en ljusalf skyddat henne,
Hvem vet hvad då —

EMUND.

Slik tanke ej jag haf
Är jag i dina ögon intet värd
Så låt mig dömas ock af andra. Mången,
Ej så förblindad, orättvis som du,
Skall ock för mycket kunna prisa mig.
Ej alla glömt hvad jag som konung gjort
För folket, landet och för —

THORD.

Fortsätt herre!
Det der är kungatal af vanlig art
Hos alla kungar, som ej kungar varit.
Just samma ord, »för folket, landet,» bruka
De allra flesta när sin dygd de prisa
Och häfva sig uti sin litenhet.
Den fadda lofsång, som I ständigt hören
Af edra smickrarhofmän, gör er blinda
För egna fel och hvarje medfödd odygd.
De störste drottar hade också fel,
Men deras dygder öfverstrålat dessa.

Digitized by Google

VD 17 7779

De minsta dussinkungarne, de små
Som Ingiald innebrände, alla dessa
Och deras vederlikar i vår tid,
De tro sig hafva mycket gjort för folket,
När folkets skatter nådigt de ha tagit
Och frossat, druckit, fört ett bleklagdt lif,
Som genom någon liten idrott de satt färg på.
En härlig gudabild af kraft och ljus
Är värdig konung, prisad af sin samtid
Och se'n i sagan för hvar stor en idrott.
Långt bort i tiden lyser skenet än
Omkring hans namn och minne lik en vårdkas.
Hvarefter drott och folk må styra färden;
Men kung till namnet blott och ej till gagnet,
Det är det värsta onda för ett land,
Ett giftigt ogräs som förderfvar jorden;
En dugtig trädgårdskarl bör rensa bort det.

EMUND stiger upp.

Vet du hvad slike svage drottar gjort
Med sådan skändare af deras ära,
Som du Thord Hasle?

THORD.

Slagit honom död!
Och hvar gång sådan man ånyo kräfdes,
Som hade mod att hålla spegeln fram
För kungaodygds anlete, han kom
Utaf försynen eller ödet kallad.
Det sanna ordet börjar nu att vexa,

Digitized by Google

Det vexer kanske långsamt under tiden,
Men rota ut det kan ej kungsord, herre!
Utur martyrers blod stå upp martyrer. —
Hvad hjelper drotten väl att spegeln krossas
Som återspeglade hans brott? De lefva!
De lefva till och med, fast gömde blott,
I hvarje hofmans rädda tystnad. Smickret
Är tunn en hägnad, snart den rifves bort,
Och muntlig saga blifver *skrifven* sedan.
Din maka du försköt, hon äu har fränder;
Med skökor, med trälinnor se'n du lefvat,
Ock de ha mången vän bland dina vänner
De vänta alla på sin rätt att få;
Men hittils ung och fager Jarladotter
Du hade skonat. Sista runan nu
Du ristat har på dina bragders lista.
Och glöm ej, herre, att den man som vågar
Dig säga detta allt, är just densamme,
Som en gång vittne varit då du lät
Ett stackars offer för din lusta vandra
Som tiggerska till fjerran land med barnet,
Ditt barn, som aldrig se'n du frågat efter.
Och ändå stod du i begrepp att samka
En ny förbannelse, du, drott och prest,
Utöfver detta ringbeprydda hufvud!
Båd' lagarnes och religionens skydd,
Du skulle vara, arme syndare.

EMUND.

Ej samt — jag ville ej —

Digitized by Google

VR AL 79

THORD.

Du ville ej? —
Hvad ville du då? —

EMUND.

Dig besöka, Thord.
Du vet med dig jag ville tala.

THORD.

Bjöd mig
Att vänta *här* . . . jag vet det . . . vinet födde
Ogerningslustan uti allas hufvu'n;
Men planen mognad var i drottens hjerna
Och vinet jagade till handling. — Kunde
På slikt du tänka då du nyss var vittne
Till sådan gerning som till Svifurs dråp,
Väl vetande hvad följder det kan hafva:
Till Sigurds maning, till den hela lek
Som öfvergår i blodsdåd hvarje gille!
Vanvettig är din framfärd, eller . . .

EMUND afbryter honom.

Vanvett
Nu talar blott, kom till besinning, Thord!
Kan jag väl hjelpa att din dotter fann mig
På vägen till din bostad?

THORD.

Är min bostad
Min dotters jungfrubur? Hvem var den mannen,

Digitized by Google

Som, klädd i denna kåpa, denna hätta,
I hennes kammar släckte lampan ut
Och se'n smög ut från henne? —

EMUND.

I sin skrämsel
Hon ting har sett, som aldrig timat ha.

THORD.

På tinget herre, skall den saken fram!
Der skall du dömas, ty der dömes kungen
Så väl som menig man.

EMUND.

Dermed du hotar!?
Du kan ej vilja sätta slikt i verket!

THORD.

Om tvenne dagar står allshärjarting.
Jag vet din mening och de andres är
Att der jag dömas skall, ty som jag sett
Är det ej långt igen för mig här hemma,
Men det sker rätt, min dårskap straffas bör.
Min dom jag känner, mina fiender
Sig skola mangrannt samla, bjuda upp
Allt för att fälla mig; men kanske ock
Mån fäller dig der, Emund! —
För den skull sparar jag ditt lif, der må
Din smäleks bägare du bräddad tömma.
Ej jag allena der dig döma skall,
Din domare ditt eget folk skall vara!

Digitized by Google

EMUND.

Du folket tubba vill till uppror, Thord!
Vet, sådant fäller Jarlars dödsdom!
På tinget sitter drotten domare!
Han dömer der och kan ej dömas!

THORD.

Herre,
Glöm icke sagan! Häfden lärde annat.
Ett missnöjdt folk behöfver icke tubbas,
Det väckes af sig sjelf i rätta stunden.

EMUND.

Med sådant hotar du, med dom på tinget?
Stor tack, herr Jarl! Jag är en usel drott
Om jag mig låter läsa lagen der.
Så långt jag lät dig gå, att nu till slut
Din konungs lif du hotat taga, vågar
Att ställa mig som brottsling fram på tinget.
Jag har dig kallat hem med ärligt uppsåt,
Ej svekfullt och af skäl som du har satt
Tillsammans med din hjernas galna foster.
Om allt mot dig sig åter rotat samman,
Är det mitt fel? Jag har dig skydda velat,
Men du har sjelf dig störtat nu som förr
Igenom detta sätt som ingen liker:
Oböjlig vilja och okufligt högmod
Och genom hvad du kallar öppenhet,
Men andra oförsynthet heldre kalla.

Digitized by Google

THORD.

I nygjord form det der är gammal lexa,
Som re'n jag många år af dig fick höra,
En lexa som du lärt af andra, som
Till trosartikel gjorts af fiender
Till min person och allt hvad jag haft före.
En sådan bild af mig har rundt man spridt
Kring hela landet, man har trott den rigtig.
Men jag har städse fått och får väl ännu
Mig sätta öfver slika obehag
Och gå min väg rakt fram i rätt och sanning,
Så som jag den har stakat ut för mig.
Ej kan en kraftfull man, en tänkare,
Af stora, höga tankar uppfylld ande,
Sig efter hädelse och lastmål rätta
Och ej sig ställa under pladdrares
Och de omognes dom och de nyfiknes;
Och skulle han till afundsjukan, eller
Hvar fiende, i hvar en tänkbar form,
Uppmärksamt lyssna — hvad blef då väl öfrigt
Af mannen sjelf och utaf mannens tid?
Nej, öfver detta allt han högt må stå,
Så högt att ingen klättrar upp för höjden,
Hur svårt än detta onda allt kan svida.
Och kan han icke finna skydd, ej värn,
För att ej tala om en ädel vänskap,
Hos maktens öfverhet, på kungastolen,
Som kallat honom att sin kraft förbruka
Till samfundsbyggnadens och allas väl,

Digitized by Google

Hos den som glömde bort hvad fädren lärde:
»Att omväg stor det är till falsk en vän
Fast han i vägen bor; men genväg ligger
Till trofast vän, fast han bor fjerran», då,
Då har, som man af heder, han ej annat
Att göra än att gå sin väg och lemna
Åt andra föra ut, hvad han ej mäktar.
Men af allt detta du ej stort kan fatta. —
Ditt hoffolk kallar mig en storm,
En uppblåst berserk, som vill slåss med gudar . . .
Och att sig ställa klädd till fejd mot desse,
Mot hofvets store eller små, ej duger,
Ty hvem kan våga vinna i en strid
Mot dessa öfverhetspersoner alla,
Hvars mesta ära lyser utanpå.
Och tro mig, konung, det är döden sjelf
Att, för en man som jag, bland dessa lefva.
Att lefva är, att fly från denna krets,
Att utom ringen gå; der inom dör man!

EMUND.

Hur kan väl drottens makt och landet byggas
Då styraren af riket, bredvid kungen,
Har slika tankar?

THORD.

Så kan blott en konung,
En man som leker herrskare oss fråga.
De store herrskarne, ja, sjelf de störste
De lekte blott en lek. De spelet vunno

Digitized by Google

Om godt förstånd och lyckan följde dem.
De andre, svage, ynklige — de lekte
En lek som helst man borde nekat dem.
Den leken är ett brott, falskt tärningsspel!
»Rör ej vid detta, pojke, dårc, sluta!»
Så borde man tillropa dem! Ty leken
Om folkets väl är brott i dårens hand.
Ja, se på mig! den blicken slår mig ej,
Mig som är van att se till himlen opp!
Och om du rynkar ögonbrynen, biter
Din läpp i blod och än gör alla tecken,
Som brukas plär när kungar blifva onda,
Så ler jag blott deråt — jag sjelf är kung!
Jag nyttjar ej vid mitt hof sådant der,
Af så'na upptåg har jag sett så många
Och vuxit från dem. Rädd för så'na tillgrepp
Jag icke blir. — Om nu jag ut dig släpper,
Så låter du väl fängsla mig, nå ja!
Jag blir ej rädd ändå!

EMUND.

Thord! Jag blir rädd!

THORD.

Om du mig låter pina, bränna, spetsa,
Jag blir ej rädd ändå; men du är rädd!
Och vet du hvarför? Derför att jag känner
Ett samvete härinom detta bröst
Af kristendomen stärkt. Du som har svikit
Den helga tron, ditt samvete är sjukt.

Digitized by Google

Hvart heligt löfte som du gaf, du brutit!
Och när du tjenat mina fiender
Så har du trott att sjelfva hufvudsaken
Af hvad jag utfört, kristendomens skydd,
I lindan än förqväfvas borde. Kungar,
Hvad gäller tron för er? I fält I dragen
Och offren undersåters blod för att,
Så sägen I, ge skydd åt kristendomen,
Mens I i hjertat ären hedningar!
Hvad frågen I väl efter om det flyter
I strida strömmar blod för edra nycker!
Som röda purpurvinet läskar gommen
Så läskar blodet edert maktbegär.
Från österlandet purpurfärgen kom
Uppå triumftåg herskarne till mötes.
I denna prydnad kände de sig starka,
Ty blodets färg var också maktens, våldets;
Och sinnebilden evigt skall bestå
Till herrskarprydnad och till folkens skrämsel. —
Om nu du vill, så är jag färdig, herre.

EMUND efter en paus.

Räck mig din hand och säg att du förlåter,
Så vill ock jag förlåta dig. —

THORD.

Hur ädelt!
Nej, jag förlåter aldrig hvad du gjort. —
Kan du, om jag förlåter, skänka mig
Den säkerhet som rikets Jarl behöfver,

Digitized by Google

Kan du min ära, aktningen jag kräfver
Mig gifva åter!? Kan du mig försäkra
Om din, ditt hofs och folkets lydighet!?
Kan du i kungahuset göra rent
Att der ej någon farlig insekt biter
Sig fast i dörren eller väggen mer!?

EMUND.

Omöjlig fordran! Huru skulle jag
Då synas alla dem, som nu min vänskap
Jag egnat har? Med dem kan jag ej bryta!

THORD.

Mot dem du intet kan, de äro många!
Men emot mig, som ensam är, du kan!
Och dessa alla, sanningen att säga,
Jag ensam väger upp! Ja, jag allena! —
Nej intet af allt detta drotten kan,
Han vågar ej att rycka upp med roten
Det ogräs, som han ser hur det sig snor
Omkring hans fötter, hindrande hans steg
På sann och ärlig väg. — Slikt kan ej drotten!
Jag dig förstår, hvarann vi ej förlåta
Och skola begge dömas uppå tinget. —
Du ser på blosset, som knappt mera brinner.
De andra slocknat re'n. — Du tyckes rädd
För mörkret vara, konung? Rädd för mörkret? —

går och slår upp den stora midteldörren. Morgonljuset tränger in och upplyser salen.

Se dagens helga ljus!
Är du ej rädd för det? Mig tyckes att

Digitized by Google

Din gerning nattens är och borde sky
Just dagens ljus. — Du sänker blicken, herre. —
Jag ser det nu, du rädes ock för ljuset.
Du hel'ga morgon strålande och klar,
Se huru brottets anlet blekt dig skyr!
Det kan ej rodna ens för morgonsolen. —
En stjerna blinkar än, hon strålar hoppfullt,
Det hoppet vill jag kalla Kristus! Kom
Du frälsare och rädda detta land! —
Och nu god morgon efter ond en natt . . .
Jag vill dig icke se förr än på tinget.
Der råkas vi för våra domare,
De jordiske — och himmelske måhända.

vill gå, men vänder om.

Der kommer re'n din ärle broder False . . .
Förtro dig nu till honom. Följ hans råd.
Jag känner dem. De heta: Hasles död. —
Men kom ihåg, den makt du gifvit mig,
Den gör mig oantastlig utan dom. —
På tinget altså, herre!

EMUND.

Ja, på tinget.

Thord går utan att gifva akt på False, som inträder.

SJUNDE UPPTRÄDET.

EMUND. FALSE.

FALSE.

Hvad är väl detta? — Är det sannt, att natten
Du tillbragt har med Thord, min ädle broder?

Digitized by Google

EMUND.

Ja, det är sannt.

FALSE.

Och är det också sannt
Att än i dag skall Sigurds bröllop stå?

EMUND.

Så har Thord Hasle sagt — då sker det väl.

FALSE skrattar.

Mig tillgif, herre, men jag måste skratta
Åt dina undergifna svar, så milda.
Du tyckes gå på allting in i dag. —
Men denna uppsyn? — för sig. Han går visst
sömnen.

högt.

Det morgon är och sent! — Så vakna då! —

EMUND

som gått af och an stadnar.

Hvad? Vakna! — Ja, nu är det tid att vakna!
Det var en dröm, en stygg och gräslig dröm!

FALSE.

Hvad har här skett? —

EMUND.

Hvad skett? — Jo, a
en konung,
Nyss smädad, hotad utaf druckne hofmän,

Digitized by Google

Nu också afklädts både rang och heder
Af denne berserk, som jag kallat hem.

FALSE.

Den skymf de druckne hofmän fogat dig,
Den har jag hämnat, som du vet. Förfoga
Utöfver mig ock framgent hur du vill.
Jag rädes ej för någon berserk, broder!

EMUND.

Jag tacksam vara skall. Räck mig din hand.
Men denna hand, som nyss mig hämnat har,
Skall icke längre skydd mig kunna gifva.
Som dråpsman Svifurs fränder söka dig,
Ditt lif de vilja, fly! du må ej falla —
Ty faller du — hvem har jag då? —

FALSE.

Jag falla?
Nej, stiga skall jag genom kungens vänskap,
Som återvunnen ger mig lifvet åter!
Och genom rask beslutsamhet och mod.
Jag fruktan aldrig känt och vet att bruka
Hvart dugligt medel till mitt sjelfförsvar.
Hvi gör ej du som jag? Välj medlet, broder,
Som gör dig fri från sorgerna, från Thord.

EMUND.

Jag ej förstått mitt dubbla spel att föra.
Han genomskådat mig och hotar nu.

Digitized by Google

FALSE.

Hur allt än stod hur kunde du också,
Hemkalla Hasle för att åter väcka
Det gamla splitet? Hade du då glömt
Hvad denne man förmår? Hans kraft är stor,
Och likt ett klumpigt fjell som hänger öfver
Ett landskap, hotande att det förkrossa
Med allt det lefvande som står i vägen,
Så har han alltid förekommit mig.
När Sigurd, hjertenupen, der hos Thord
Sitt uppdrag gjorde kändt, jag trodde ej
De egna ögon. Sade för mig sjelf:
Kan Emund väl af egen drift tänkt ut
Slik galenskap? — förlåt —

EMUND.

Du var ej hemma.
Ej någon som förstod att hjelpa drotten
Uti hans värf och allt hans bryderi.
Allt som mig omgaf ville mig bedraga,
Och i den brytning, som då uppstod mellan
De kristne och de andra troende,
Jag rådvill stod, en lekboll vårdslöst kastad
Emellan begge parter. Då jag kände
Att jag en svag och hjelplös konung var.
Det föll mig in att tänka uppå Thord.
Och alla de, hvars råd jag satte pris på,
Samtidigt rådde, trots båd' hat och afund,
Att sända bud och kalla Thord tillbaka,

Digitized by Google

Som, mången sade, med sitt starka folk
En dag vid våra kuster skulle landa
Och jaga mig och mine män ur riket.

FALSE.

I dårar alle, som satt tro till detta!
I stilla lugn den starke kraften lefde,
Mildt som ett lam der sof det vilda lejon.
Nu hafven I det retat, väckt ur sömnen,
Och derför brummar det och ryter vildt.
Och nu — I ären rädda allesamman! —
Här slutar han ej förr än allt han kufvat,
Hans vilja är hans lag, han mäktar mycket,
Och får han råda, gör han af med oss.
Hur stor han är och mäktig än som Jarl,
Så synes mig att du, för egen skull,
Och framförallt för landets lugn, som hotas
Utaf den tvedrägt som han utsått har,
Ej tveka bör att genast honom fängsla.

EMUND.

Min egen tanke, men som Jarl han eger
En gammal rätt att dömas först.

FALSE.

Dum lag!
Den tar man ingen hänsyn till, min broder!
Har slikt man hört! Han kan ju rymma riket
Förr'n dom har fallit. Fängsla honom genast!

EMUND.

Ja, skäl jag har dertill som högljudt tala:
Han hotat har mitt lif i denna natt.

Digitized by Google

FALSE.

Jag sade ju att han gör af med oss.
Ditt lif han hotat? Har han vågat detta?

EMUND.

Det har han —

FALSE.

Och hvarför?

EMUND.

Hvarför!? —
Han misstror mig att hemligt hafva sökt
Hans väna dotter — —

FALSE afbryter honom skrattande.

Att förföra!

EMUND.

False!

FALSE skrattar.

Nå ja, i grunden är det sanning ju.
Och först när du för fadren säker är
Och Sigurd fallit, blifver Gunli din.
Först skall du sända bud och dem förbjuda
Att fira bröllop.

EMUND.

Med hvad rätt?

Digitized by Google

FALSE.

Hvad rätt! —
De äro kristne! Du ju tidt förklarat
Att kristna läran lysas skall ur riket.
Du nekar deras äktenskap, om ej
De vilja återgå till Asatron
Och af dess prester uti templet vigas
I hägn af fromme Baldur och af Nanna.

EMUND.

Din klokskap, False, mer är värd än Thords!
Jag låter genast detta bud förkunna.

FALSE

Du väl förstår att detta ger dig tid;
Ty lika säkert som att jag ej afsvär
De gamle Sviars tro, de icke heller
Afsvärja Krist. Styfnackar i sín tro,
De heldre gå på bål än in i Valhall. —
Och under tiden fäller sångarn Sigurd.

EMUND.

Det hela smakar mig ej rätt. Jag tappat
Båd' håg och lust. Jag märker nu jag ångrar.

FALSE.

I dag du ångrar, lusten kommer åter.
När man sin oro sofvit bort, man vaknar
Med nya krafter, allt man åter vågar.
Du har ej sofvit. Hvila och blif frisk!

Digitized by Google

EMUND.

Allshärjartinget står om tvenne dagar. —

FALSE.

Och medan tinget står, så faller Sigurd.

EMUND.

På detta ting har Thord ej stort att hoppas,
Det vet han sjelf, han tror sig blifva fäld;
Men der han vill anklaga mig — och domen,
Hur än den faller, skall — så säger han —
Dock fälla mig, mig kungen! — Det ju är,
Detsamma som att jag skall biltog blifva!

FALSE för sig.

Och så det blir, jag hoppas.

EMUND.

Biltog, jag!?

FALSE.

Och du ej spottade den karl'n i synen,
Som talade så fräckt till rikets drott?
Jag hade rännt min dolk uti hans bröst!
Jag gör det än, om du befaller! — Strax!
Ty re'n i natt du sett hur jag vet hämnas
Min kungabroders lidna oförrätter!?

EMUND.

Din broderskärlek gör mig ängslig, False!
Jag har visst ej förtjent att du dig blottar
Så tidt för min skull. — Med hvad löna dig?

Digitized by Google

FALSE.

Med denna vänskap, som jag länge saknat...
Ty frillans son, som gömd stod bakom thronen,
Ej hade rätt till kungens broder-vänskap.
Med honom intet kungen dela ville.

EMUND.

Hvad? Dela! — Det är ordet. — Dela!

FALSE.

Dela?

EMUND.

Vill du ej också riket, kronan dela?
Jag delar gerna —

FALSE.

Nej, min broder, nej!
Allt eller intet! — Du är kraftfull, ung,
Du ensam allt skall ega, ordna, styra.
Din vänskap blott fördela ock på mig,
Blott den begär jag, skänker min dig åter...
Och lycklig blir jag, vill mitt råd du följa.

EMUND räcker honom handen.

Från denna stund var du mitt råd i allt!

FALSE

Mitt nästa råd är då att strax bestämma,
Att Sigurds holmgång utan uppskof sker
På samma tid som tinget hålles. Då

Digitized by Google

Du undgår Sigurd och hans tal på tinget;
Och tärd af oro, sorg och grämelse,
I ovisshet om Sigurds öde, skall
Då Thord ej blifva svår att fälla. Intet
Jag vet som bättre biter på den björnen.

EMUND.

Hur vist, hur klokt! Hvad mera? tala! mera!

FALSE.

Ännu i dag, försumma icke tiden,
Du låter stänga alla kristna tempel,
Der sådana i Upland finnas till!
Och samma bud skall gå kring hela riket.
Thord låtit öppna dem, du sluter dem!
Drif ut dess prester samt med deras anhang!
Och om de motstånd göra, bruka våld!
Stöt ned de skändarne utaf vår lära,
Utrota denna Gudars styggelse!

EMUND.

Du vet jag sjelf är kristen —

FALSE.

Hvad, ännu? —
Säg, lyste icke solen förr som nu?
Och glänste månen ej och stjernorna
I samma glans då Thor i Thrudvagn bodde?
Hvad har väl blifvit bättre nu än förr?
Är ej min kropp densamme? Nu jag ej
Har större njutning eller större plåga.

Digitized by Google

Allt oförändradt är. Vi samma lagar
Som i den gamla goda tiden följa.
Hvarföre byta? För ett infalls skull
Som några ålderssvaga bispar fått,
Hvars åtrå är att resa landen rundt
Och döpa folk som utan dop må väl
Och hafva lika många stora gudar,
Som grekerfolket, hvilket var så mäktigt.
Har Odin ej sitt öga ännu qvar?
Ej Thor sin hammar? Och sin list ej Loke?
Har Aegir hafvet ej, ej Surtur elden?
Och ha vi icke Freys frid nu i landet?
Har Heimdall icke hornet i behåll?
Jo, har han så! Han blåsa skall till örlig!
Till offret, konung! skynda dig att offra!
Låt bloden ryka, röken höja sig
Mot rymden upp till sinnenas berusning!

EMUND.

När detta skett — hvad då? —

FALSE för sig.

Då tar jag riket!

högt.

Men framförallt, trots lag, trots rätt, trots allt,
Nödvändigheten helgar medlen, konung,
Låt gripa Thord, att han oskadlig blir,
Ty är han fri, han mycket ondt kan stifta
Förr än vi mötas uppå tinget.

Digitized by Google

EMUND.
börjar att oroligt gå af och an.

Väl!
Låt gripa honom då — men var försigtig. —

FALSE.

Väl innesluten skall den fräcke bli.
Hans vapenföra manskap sofver än,
Och med sin Sigurd, om ock än så djerf,
Han oss ej skrämmer, sker ej något under.

EMUND oroligt.

Men vänta —

FALSE.

Vänta? Vänta uppå hvad?
Att kanske Kristus, som han dig förärat,
Skall komma till hans hjelp och krossa dig?
Har denne nye gud ej dig bedragit
På makt och ära? Hvad gör han för under?
Han gjort dig feg! Du fruktar munkar, kors,
Skärseldens qval och hoppas ej på Valhall! —
Nej, jag med tron på våra Asagudar
Går djerft mot Thord, mot dem han intet mäktar!
Den drottesvikarn vill du skona?

EMUND stannar.

Nej!

FALSE.

Den gudsförnekaren, som satt på spel
Den riksfred, som vi återvunnit?

Digitized by Google

EMUND.

Skynda!

FALSE.

Du vet att Gudar icke genast hämnas,
Men när de hämnas, sker det fruktansvärdt!
Att rista blodörn vore icke syndigt
På sådan landsförrädare!

EMUND.

Blott fängsla!

FALSE

Hans stund är kommen, nu är lotten kastad!

EMUND.

Gör dig i ordning!

FALSE.

Jag är redo!

EMUND.

Gå,
Och visa dig en värdig kungabroder!

FALSE.

En värdig broder, frillo-sonen? Nej!

EMUND.

Min faders son, säg, är han ej min broder?

går fort ut.

FALSE ser efter honom.

Altså till konung lika värd som du! —

Digitized by Google

När Thord har fallit, faller också Emund,
Och utan gudars lof, — hvad bry mig gudar?!

thordön.

Ej ens om Odin far för min skull ut —
Ja, utan gudars lof, jag bäddar Emund
I mörkan hög, här finns ej plats för tvenne,
Och böjer ringen kring mitt eget änne!

han skyndar ut.

Slut på andra handlingen.

Digitized by Google

Tredje Handlingen.

Tings-slätten vid Upsala, omgifven af kullar samt björk- och barrskogsgrupper. Stenkummel och urgamla tingsstenar innesluta sjelfva tingsplatsen. På ena sidan kungsstenen beskuggad af ett stort träd; på den andra jarla-sätet (också en sten).

Midt i gruppen en stor upprättstående sten med runskrift och stensäte för Tiunda-lagmannen.

FÖRSTA UPPTRÅDET.

Skaror af FOLKET *intaga de bortersta kullarne och platsen bakom tingsinhägnaden, som är kringränd af* BEVÄPNADE BÖNDER.

Grupper af TIGNARMÄN, HERSAR, HÖFDINGAR, SANNARMÄN, NÄMNDEMÄN, EDGÄRDSMÄN, VITTNEN, FASTAR, SYNEMÄN *och* BÖNDER, *alla i full härbonad, uppfylla platsen.* FALSE *med* NÅGRA AF SINE MÄN *i en af grupperna.*

FALSE.

På edra stämmor kunna vi ju räkna?
Och edra äro vi ju säkra om?

NÅGRA.

Förvisso!

Digitized by Google

ANDRA.

Men — —

FALSE.

Betänken er ej längre!

EN NÄMNDEMAN.

Ja, se det är nu så — det är ej lätt
Att säga hur det är; men icke är det
Så säkert just, att I ha'n rätten för er.
Han kan ju ock ha rätt, och rösta vi
För er, så göra vi måhända orätt.

FALSE otåligt till en annan hop.

Hvad viljen I då?

EN BONDE.

Ja, den som det visste!

FALSE.

Drag då så gerna hem som att stå här
Och öda tiden bort för er och andra.
Vet du ej hvad du vill, hvad gör du här då?

BONDEN.

Å, inte skall du pocka och dig skicka
Som mot din träl — jag är ej träl för någon,
Jag är en ärlig Upplandsbonde, jag;
Men karl för mig, det kan du lita på.

EN ANNAN BONDE.

Slik framfärd tar ej på oss!

sorl.

Digitized by Google

FALSE vänder dem ryggen.

Usla följe!

EN ANNAN BONDE går efter honom.

Det är icke ärligt heller!

FALSE vänder sig om.

Hvad?

SAMME BONDE.

Ja, håll dig du i skinnet!
går bort med en hop andra bönder under sorl och oväsen.

FALSE till en af sine män.

Märken er
Den karlen der, skrif honom upp! Jag nog
Skall minnas honom jag, det vill jag lofva. —
Och hopen der — är den för oss, för kungen?

EN AF FALSES MÄN.

Så tyckes det.

FALSE.

Och denna?

SAMME MAN.

Är på väg
Att blifva vår. Man har dem lofvat skog
Och rödjeplats att bygga templet på,
Der sine gamle gudar de få dyrka.
De rösta nog mot Thord och hvite krist.

Digitized by Google

FALSE.

Och folket nordpå, ifrån Helsingfjellen?

SAMME MAN.

Som gode Asadyrkare mot Thord!
Men der, der är en skara Vermlandsmän,
Som ej vill uppge Thord; de mena att
Med honom blott kan riket byggas åter.

FALSE.

Om man på vägen strödde ut för dem
Af Fyrisvalla-säd en skäppa, tror du
Ej att det verkade?

SAMME MAN.

Jag tror det ej.

EN ANNAN AF FALSES MÄN.

Och er de tåla ej, herr False.

FALSE.

Så!
Rätt bra att veta till en annan gång.
vänder sig till en af folkgrupperna.
Hell, bröder, Er! I vise, kloke män,
Som ibland alla högst på tinget lysa.
Jag skattar Eder mera än I tron!

EN SANNARMAN.

Det tåler vid att lömskhet bugar sig
Till sist för rättrådsmän!

Digitized by Google

FALSE vänder dem ryggen.

I fräcke skurkar!

Rop och vapenklang; det blåses i lurar.

FALSE.

Nu blåsa lurarne! Der kommer hirden!
Och der är kungen sjelf!

skyndar emot Emund.

Folkgrupperna draga sig åt sidan och göra plats.

ANDRA UPPTRÅDET.

DE FÖRRE. KONUNGENS BEVÄPNADE HIRD *och* HANS ÖFRIGE MÄN, *alla i full härbonad.* EMUND, *ock i härbonad, med kungaring och mantel, åtföljd af sine* SVENNER *och* TRÄLAR *i vapen.*

Emund stannar och ser sig om.

FALSE.

Skall här ej ropas hell åt kungen, nu
Som alltid? Hvad?

EN HÖFDING.

Det bruket är väl gammalt,
Men icke alltid brukadt.

FALSE sakta.

Usle hund!

högt.

Så ropen då: Hell konung Emund, hell!

EN EDGÄRDSMAN.

Nej, jag är hes . . .

FALSE stampar med foten.

De andre då!

Digitized by Google

NÅGRA RÖSTER.

Hell, Hell!

FALSE.

Och slån på sköldarne!

svagt och oordnadt vapenbrak.

En skön musik!
Det får ej klinga så när jag blir kung! —
Då vill jag heldre skaffa af det bruket.

under tiden har Emund intagit sin plats omgifven af sine män, svenner och trälar.

FALSE närmar sig Emund.

Hell dig, min ädle kung och broder!

EMUND.

Tack!
Hur tyst, hur stilla! Mig förklara, False,
Hvi så det är! Så var det icke förr.
Jag börjar tro min sol är redan nere . . .
Är folket icke för mig? — För hvem eljest? —
Säg, tala, svara mig!

FALSE.

Var ej så häftig.
Man är förlägen, det är hela saken,
Derför att du så tidigt kom. Se'n gammalt
Tiundalagman kommer först, se'n kungen.

EMUND.

Men du mig rådde ju?

Digitized by Google

FALSE.

Ja visst. Det gamla
I detta skick ej passar mig och derför
Vi ändra det. — Hvad är det nu för upptåg?

starkt sorl, vapenbrak och långvariga rop.

Jo, nu det larmas, skrikes, ropas hell
På alla sidor — hvem är nu som kommer?

EN HÖFDING.

Tiundalagman!

FALSE.

Så, ej någon ann'?! —.

HÖFDINGEN.

Ej lär det finnas någon bättre här.
Och ingen vigtigare heller!

FALSE till Emund.

Hör du?

TREDJE UPPTRÅDET.

DE FÖRRE. TIUNDA-LAGMANNEN *kommer följd af några sine* MÄN *och* TRÄLAR, *alla i full härbonad.*

På tingsplatsen samlade skynda emot honom från begge sidor under vapengny och rop:

Tiunda-lagman, hell! Hell dig, vår talman!

TIUNDA-LAGMANNEN.

Stor tack, I vänner! Hell er allesamman!

går fram till Emund.

Min höge konung, hell dig!

Digitized by Google

EMUND.

Hell dig sjelf!
Hur går det med dig?

TIUNDA-LAGMANNEN.

Väl, ni ser, min konung.

EMUND.

Och landet rundtomkring dig?

TIUNDA-LAGMANNEN.

Allting bra.

EMUND.

Väl om det kunde sägas öfverallt,
Men svåra tider, svåra moln oss hota,
Hvart blicken vänder sig det synes mörkna.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Vi få väl se hvad tinget göra kan.

EMUND.

Jag hoppas allt, som rätt och billigt är.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Så var det alltid sed på tinget, herre.

Han drager sig tillbaka och går att trycka handen med flere som trängas kring honom.

Ljud af lurar, rop och vapenslammer.

FALSE.

Nu ljuda lurar åter!

Digitized by Google

EN AF KUNGENS MÄN.

Stora skaror
Af landets äldste höfdingar nu komma.
Man kan nog se de äro ifrån Manhem!
Storättade!

FALSE.

Men sjunkne.

SAMME KUNGSMAN.

Storslägtade!

FALSE.

Och sturske.

starkare rop och buller.

Men dessa rop?

FLERE.

Der kommer Thord!

FALSE.

Ej fängslad?

TIUNDA-LAGMANNEN.

Nej, herre, nej! Jag har befriat honom!
Det var min rätt och den jag vet att bruka!
På tinget der går Jarlen fri, lik alla
Som hafva rösträtt. Än han är ej dömd.

MÅNGA.

Hell, hell dig, lagman! —

Digitized by Google

NÅGRA ANDRA.

Hell Thord Hasle, hell!

FJERDE UPPTRÅDET.

DE FÖRRE. *Många* GAMLA HÖFDINGAR *i full härbonad uppträda med* SINE MÄN *omgifvande* THORD HASLE, *som stödjer sig mot* GUNLI.

Man omringar och helsar de inträdande. Tiunda-Lagmannen skakar Thords hand.

NÅGRE som förr.

Hell Thord! hell, hell!

FALSE.

Han träder upp som konung
Trots sin förnedring.

EMUND.

Många älska honom.

FALSE.

Ja derför att de frukta honom.

EMUND.

Se,
Sin dotter för han med!

FALSE.

Han tror att allt
Går an, som han kan finna vara lämpligt.
Säg, skola vi ej genast hindra detta?

Digitized by Google

EMUND.

Nej,
Med henne få vi icke gå så hårdt tillväga.

FALSE.

Men om man förde henne bort så kunde
Man bringa henne i ett godt förvar
Der lättare du —

EMUND.

Vi må spörja lagman.

FALSE.

Det är för sent.
Spörj du — jag har ej lust. —

TIUNDA-LAGMANNEN.
har nu intagit sin plats.

Till edra platser nu! Och sluten ringen!
Thord har intagit sin plats der han blir stående med Gunli, som lutar sig intill hans sida. Alla intaga sina platser.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Så han' I samlats då, I tingnarmän,
I hersar, sannarmän och nämndemän!
I edgärdsmän och vittnen, synemän
Och fastar, höfdingar och jäfve bönder!
Nu slån på edra sköldar, Sviar-män,
Svärdmogne kämpar, odalmän och bönder!
Stort och ihållande vapenbrak medan det blåses i lurarne.

Digitized by Google

TIUNDA-LAGMANNEN.

Nu tinget öppnas skall! Allshärjartinget!
sätter sig.

EMUND.
stiger upp och lyfter svärdet.

Nu tinget öppnadt är! Allshärjartinget!
vapenbrak som förut.

EMUND som åter satt sig.

En fråga blott förr än vi börja, vänner!
Tillstädjer lagen qvinna inom ringen?

TIUNDA-LAGMANNEN.

Derom har lagen icke talt bestämdt,
Så att jag fullgodt svar ej gifva kan;
Men brukligt var det ej.

EMUND.

Det var det ej!
Gunli sluter sig närmare Thord.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Thords dotter må dock stanna på mitt ansvar!
sorl.
Det är se'n gammalt skick och sed i landet
Att låta lagmansnycker litet gälla.
Bifallssorl.

FALSE för sig.

Det skall bli annat, får jag råda, lagman!

Digitized by Google

tystnad.

TIUNDA-LAGMANNEN.

På drottens önskan Thord drog hit till oss.
Det lugna hem som borta han har grundlagt,
Det har han lemnat i sin husfrus vård.
Till tings nu här att gå bland fiender,
Ty många vänner lär han icke räkna,
Och lemna dottern hemma utan vård
Allt medan Sigurd ryckt till holmgång bort,
Det var för svårt för sorgbepröfvad fader.
Han sade mig: får han till tings ej gå
Med dotter sin, så vill han icke komma,
Och hvad Thord Hasle sagt är mer än kungsord,
Och utan honom vore ting omöjligt.
Jag har mitt bifall gett! Och Svia bönder,
Som hjerta ha, de göra rätt af nöden!
Ej så, I bröder?

BONDEHÄREN.

Så, just så! Hon blifve!

FALSE.

Den usla flocken!

EN BONDE.

Se, hon tackar oss
Med sina vackra fast förgråtna ögon.

THORD.

Tack, Sviar, tack för edert hjertelag!

Digitized by Google

TIUNDA-LAGMANNEN.

Nu börjar tinget! — Konung, I ha'n ordet!

sorl.

EMUND.

Jag äskar ljud!

tystnad.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Nu talar kungen!

FLERE RÖSTER.

Hör!

EMUND.

Med drottens ärfda rätt från äldsta tider,
I följd af lag som Odin stiftat har,
Jag leder tinget. —

TIUNDA-LAGMANNEN.

Icke ensam, herre!

EMUND.

Tillsamman med dig, lagman! Och jag fordrar
Att blifva hörd en annan gång i saker,
Som du tycks taga under egen värjo.
Nu vill jag icke neka tärnan der
Att stanna se'n jag allas förbön hörde,
Men icke gillar jag ett slikt beslut.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Så får du låta bli att gilla det.

Digitized by Google

Men ändra saken kan du icke längre.

sorl.

EMUND.

På annat, vigtigare tänkom nu! —
En tredjedel jag önskar af den mark
Som invid Birka utan egare —
Ty jordaboken derom intet säger —
Är fri allmänning. Der jag bygga vill.
Af gammal häfd har kungen laglig rätt
Till sådan jord.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Den må du taga då!

till tinget.

Är det beslut på det?

ALLA lyfta vapnen.

Beslut!

TIUNDA-LAGMANNEN.
till dem som föra griffeln.

Skrif upp!

EMUND.

På denna mark jag bygga vill ett tempel
För Asagudarne, de gamle, store,
Som syndigt vi ha öfvergifvit. Derför
De öfvergifvit oss. Vi dem må sona!
Den skattepenning som af Odin införts
Till våra offers underhåll, till värn
Af all slags ofrid, nu jag fordrar åter.

Digitized by Google

TIUNDA-LAGMANNEN.

Ett ord emellan här!

FALSE.

Tyst, kungen talar!

FLERE.

Han har ju talat slut.

EMUND.

Nej, ingalunda!

TIUNDA-LAGMANNEN strängt.

Och likafullt: ett ord emellan här!
De önskningar som drotten framställt har
Ej äro sådana som tinget kan
Gå in på förr än sjelfva hufvudsaken,
Om vi den gamla eller nya tron
Stadfästa skola, blifvit afgjord. Derför
Förslaget hvilar.

FLERE.

Rigtigt. Ja, det hvilar!

TIUNDA-LAGMANNEN.

Hvad mera, konung?

EMUND.

Ännu ett! I korthet,
Thord Hasle här anklagar jag på tinget
För brott mot lagarne, för våld mot kungen!
För all den ofrid som i landet råder!

Digitized by Google

Anklagelsen jag skriftligt här er lemnar.
Begrunden den, och dömen rättvist!

Han lemnar anklagelseskriften till False, som öfverlemnar den till Tiunda-Lagmannen.

starkt sorl.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Väl! —
Hvad vill du mera, konung?

EMUND.

Att han fängslad
Af eder återlemnas i mitt våld.

NÅGRA BÖNDER.

Är det allt hvad han vill?

ANDRA.

Stort är det icke.

EN GAMMAL HÖFDING.

Nu reser Thord sig, se!

FLERE om hvarandra.

Nu talar Thord!

EN BONDE.

Och se, sin dotter håller han i famnen.

THORD.

Min konung mig anklagat har på tinget. —
På samma ting anklagar jag min konung!

starkt sorl som först långsamt dör bort.
Emund håller sig krampaktigt fast i stolen.

Digitized by Google

THORD.
efter en stunds tystnad.

Allt hvad som rikets förste man af vigt
Jag kunde ha att draga fram på tinget
Är sagdt i denna min anklagelse.
Ty brott mot lagarne har kungen öfvat,
Och all den ofrid som i landet råder
Är kungens verk och mine fienders.
Allt som för rikets väl var vigtigt, blef
Ej utfördt derför att jag hindrad blifvit
I hvarje företag från alla håll.
Jag kallades tillbaka för att gagna,
Det var ett svepskäl blott; — för att mig störta
Jag kallad blef. Nu vill man åt mitt lif!
Så tagen det! — Men låten först mig veta
Om Sigurd lefver eller fallit har.
Ty är han död, så skall till hennes värn,
Till denna arma, öfvergifna flickas,
Min dolk jag draga och till döden viga
Mitt enda barn.

sorl.

EMUND reser sig till hälften.

Du skulle kunna?

THORD.

Ja! —
Hon tillhör aldrig någon ann' än Sigurd!
Och från vanäran räddar henne döden. —
Men skrämmen eder ej. till Gunli. Än ha vi tid
Att låta våra hjertan klappa samman.

Digitized by Google

Än föll ej Sigurd! Ännu föll ej domen!
Och ännu har jag ej sagt sista ordet.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Så tala, Thord! Vi vänta att få höra
Din mening rättfram talad ut. Vi veta
Att oförstäldt du alltid burit fram
Hvad du på hjertat och på tungan hade.
Och väl du vet, att om ej Svia-män
Just alltid varit af din tanke, Thord,
Så ha de lyssnat gerna dock till allt
Som kom från dig, ty goda råd och ord
Af gammal man, erfaren och beprövad
I mång't och mycket, och som van är vorden
Att sköta landets tarf, vi gerna hörde.
Och här jag kan försäkra dig att vi,
Vi bönder framförallt, dig gerna höra.
Vi skola tåligt lyssna till ditt ord
Och moget pröfva hvad du förelägger.
Ej så, god' vänner?

BÖNDERNE.

Jo!

TIUNDA-LAGMANNEN.

Så tala!

BÖNDERNE OCH FLERE AF DE ANDRE.

Tala!

THORD.

I veten, landsmän, hvad vi allt ha offrat

Digitized by Google

En följd af långa år för kristna läran,
Att intet offer, huru stort det är
I guld och gröda, väger upp det blod
Som för den helga sak vi låtit flyta.
Ej skaptes menniskan till djur för att
De vilda drifter endast låta råda,
Ty örlig, fejd och all slags kämpastrid,
Som våra fäder, som vi sjelfve öfva
Med manlig hug och lust, är härlig idrott,
Men skall ha rättvis orsak, värdigt mål
Om striden ej för ro skull ut skall kämpas.
Utkämpas striden blott för blod att gjuta,
Då är ej mycket värd en sådan ära . . .
Och strid emellan stammar eller fränder
Är mördarbrånad. Hören upp dermed!
Ett högt, varaktigt mål var denna strid,
Som vi för Kristus och hans lära förde.
Med mogen öfverläggning gingo vi
Till verket, tagande till mönster folkslag,
Som uti allt, i följd af häfd, utveckling,
Natur och anlag, stodo framför oss . . .
Och efter hårda strider, pröfningar
Emellan själarne, som öfverlade
Om rätt det var att byta fädrens tro
Emot den nya, togs den ändtligt an.
Och den togs an, väl efter blodig fejd,
Men dock med öfvertygelse och fröjd
Som saligt lade sig kring allas sinnen,
Som balsam lindrande de djupa sår;
Och länge tycktes oss det rätt naturligt.

Digitized by Google

Vi funno lifvet skönare att lefva,
Att pligten större blef emot oss sjelfva
Och emot nästan, och att tröst vi funno
När blick och bön vi rigtade till honom,
Som lik en broder tog en hvar vid handen
Och ledde honom genom synden upp
Till nåd och frälsning vid Allfaders thron.
Sålunda bonade vi om i Gimle
Och vördnadsfullt de gamle gudar vi
Till afsked helsade, högt prisande
Allt hvad de fordom gjort för våra stammar.
De drogo bort i fred, mildt sägande
Till våra hjertan: tanken, som vi utgjort,
Har eder ledt till denna gräns, nu gå vi
Förnöjda bort och underordna oss
Verldsalltets gång, men högt skall minnet tala
Om hvad vi för hvarann' en gång ha varit! —

sorl.

Du, konung Emund, du, Tiunda-lagman,
I rikets gamle Tingnarmän, I unge,
Allt hvad här finns af höfdingar och hird,
De fleste af er svenner, af er bönder,
Upplefvat denna strid och denna frid.
En mildhets tid sig utbredt öfver landet,
Vid helga klockors klang till bön vi gingo,
Vårt lif var rikt, en guldtid syntes kommen.
Men mensklígt är att fela, tider kommo
Då skräck oss slog, då rådde Fimbulveter,

Digitized by Google

Den stora vinter som i tre år räcker;
I fruktaden att ingen sommar mer
Med gröna manteln skulle norden pryda;
I hörden jorden skälfva, träden ryckas
Vid röttren upp och bergen störta samman;
Då brusto alla fjettrar, alla band,
Då trodden I att allt det onda kommit
Med nya läran, med den nye guden.
Och vildt kring landet ljöd det hemska ropet!
Slån hvite Krist ihjäl förr'n Heimdal blåser,
Och Asadrotten och hans rike räddas!

TIUNDA-LAGMANNEN.

Så var det, Thord!

FLERE.

Så ropades!

ALLA.

Ja, ja!

THORD.

Mot mig sig vände alla. Jag var stödet
För nya läran, förde hem Ansgarius,
Som helge fadern, påfven uti Rom,
Till verket utvalt. Härlig var den mannen!
Mig tillkom äran, men man gaf mig hatet,
Som nöden alstrat bland er, sedan afund
Förut min väg med törnen hade sått.
Det fåfängt var mot detta onda strida,
Och drotten, lyssnande till hvarje råd,
Som mina fiender då hade gódt om,

Digitized by Google

Och till hvart skri som trängde ifrån folket,
Som också tubbadt var till hat mot mig,
Beslöt att offra mig för att, så sades,
De gamle, vrede Asa-gudar blidka.
Stor var förtviflan, hungersnöden grym,
Och allmän lottning påbjöds öfver riket,
Och lotten blef ock min att vandra ut.
Derom ej mer! Det rifver blott upp såren;

sorl.

Ej heller mer om hur jag borta lefvat,
Om hur jag der ett fridsällt folk har samlat,
Om hur jag der vid hemmets lugna härd
Ej anade att återlefva detta! —

Så kom den dag, oväntad, skön till dragen,
Men ödesdiger, falsk och skymflig på en gång,
Då jag med väna ord blef kallad åter
I egenhändigt bref från Sviars drott.
Man bad mig glömma lidna oförrätter
Och nu jag skulle styra landet åter
Och göra lyckligt det igen, så het' det,
Se'n det ånyo råkat i förfall. -
Er jag anklagar ej härför, I bönder,
I blefven ej rådsporde! — Kungen och
Hans råd, ränkfulle hofmän så bestämde,
Och jag mig dåra lät och följde ropet.

stor uppståndelse.

Nu har jag varit här snart tvenne år
Och dessa år så mödosamma varit,

Digitized by Google

Så rika uppå sorg af hvarje slag,
På grämelser och lidna oförrätter,
Att håret, fordom grått, nu blifvit hvitt;
Ty isig vinter man ikring mig stängt,
Ej sommarvärme flöt ur någons hjerta
Den gamle Thord till mötes. Hade jag
Ej haft mitt barn och Sigurd, ej jag kunnat
Mig hålla från att hemligt fly ur riket . . .
Och hvarför detta? — Var jag ej så kry,
Så duglig, vis, erfaren nu som förr?
Jo, mycket mer än förr! Men det var svek
Som kallat hem mig, ej upprigtighet,
Och mina fiender nu hade vuxit,
Af fadren sonen hade ärft sin afund,
Och ingen tålte vid ett laglöst hof
När jag höll hårdt om lagen och om svärdet
Och ordnade det som försummadt var.
Man föregaf att jag derborta samlat
En härsmakt till mitt fosterlands förderf,
Jag skulle aldrig kunnat handla så
Emot mitt land, hur djupt det än mig kränkte!

TIUNDA-LAGMANNEN.

Derför ansvarar jag!

FLERE.

Vi ock!

ANDRA af konungens män.

Ej vi!

BÖNDERNE.

Det der är skändligt, nedrigt! — Är det sannt?

Digitized by Google

FALSE OCH KONUNGENS MÄN.

Det är ej sannt! Du ljuger! —

THORD i högsta vrede.

Ljuger jag!?

sorl.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Har du ej vittnen, Thord!

THORD.

Om det behöfves
Så står der ett. visar på Rolf.

ROLF träder fram.

Jag svär derpå!

TVÄNNE ÄLDRE HÖFDINGAR.

Vi ock!

stor uppståndelse.

FALSE till Emund;
om Rolf och hans vänner.

De skola icke undgå rättvist straff.

EMUND för sig.

Förbannelse! — högt i det han reser sig. Låt mig — —

TIUNDA-LAGMANNEN.

Thord har ej slutat.

THORD.

På alla vis, i hvarje tänkbar form
Man har offentligen mig hånat, skymfat
I kungens egen gård. För unga glopar

Digitized by Google

Jag togs ej ens i skydd. När kungen täcktes
Dem kalla »kycklingar» så blef jag kallad
För »hanen».

TIUNDA-LAGMANNEN.

Du, en Jarl!?

sorl.

EMUND för sig.

Han glömmer intet.

THORD.

En natt, helt nyligen, det gick så långt
Att blod begärdes man och man emellan,
Ty kungafesterne blodsgillen äro;
Men Sigurd upptog mig tillfogad skymf
Och manade min skymfare till holmgång.
Men tron I, bönder, när jag säger eder
Att kungen sjelf bestämt att striden skulle
På denna tingsdag, denna timme stå,
När jag skall ståndа ansvar uppå tinget?

sorl och oväsen.

Och sist han nekat Sigurd och min dotter
Att hålla bröllop såsom kristet par,
Ty, säger han, se'n länge han beslutit
Att nya läran, som han förr besvor,
Nu rota ut!

tystnad.

Derpå I svaren intet!?
O, gifve himlen att i edra hjertan,
I buren Kristus och att mig I glömmen!

Digitized by Google

Ert land skall aldrig blomstra, folket vissna
Om I ej låten himlens ljus er lysa.
Vi voro fordom mörker, genom nåden
Vi frälste äro. —

EMUND.

Nog derom! Ej mera!

THORD.

Ej mera? Hvad? Du tror att jag blir vek
Derför att för en stund jag sjelf mig glömmer?
Men han, som du har glömt, till hvem jag vädjar,
Han som dig dömmer, han tillropar mig:
Glöm intet, Thord! — Nej, konung, jag ej glömmer
Att Sigurd sändts i striden för att falla
Och faller han se'n domen ock fällt mig,
Så skall min dotter skändas! Jag ej glömmer
Att inför tinget göra kunnigt dådet!

stor uppståndelse, man skriker om hvarann, svärd dragas.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Jag bjuder tystnad! till Thord.
Hvarför tro allt detta?
Visst borde Sigurds holmgång varit utsatt
Till annan dag! Det är ej ädelt, konung,
Att handla så som du det gjort mot Thord!

BÖNDERNE OCH FLERE.

Nej, konung, nej! Det kunna vi ej gilla!

EMUND för sig.

Mig tyckes jorden remna och mig sluka.

Digitized by Google

TIUNDA-LAGMANNEN.

Och hvad beträffar, Thord, din dom, så är
Det visst ej säkert att du fäld skall blifva,
Vi skola döma rättvist och du vet
Att hjertan hafva vi på rätta stället.

BÖNDERNE OCH FLERE.

Rätt så, så är det!

EMUND till False.

Hör du?

FALSE sakta.

Var blott lugn!

TIUNDA-LAGMANNEN.

Och hvarför tro att sådant svek man för
I skölden mot din väna, fromma dotter?

THORD.

som ännu fastare har slutit Gunli till sitt bröst.

I tron det ej?

TIUNDA-LAGMANNEN, BÖNDERNE OCH MÅNGA ANDRE.

Nej, nej!

ROLF OCH FLERE.

Vi tro det!

TIUNDA-LAGMANNEN.

Hvad!?

THORD.

Och om jag visar er den fräcke skändarn!?

Digitized by Google

TIUNDA-LAGMANNEN.

Så skall han dömas efter brottes styrka!
Så tala! Säg, hvem är han — — —

EMUND som med möda rest sig.

Mig han skyller!

Förfärligt sorl, man springer upp från sina platser, alla trängas om hvarandra under rop och vapenbuller.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Hvad — herre?

BÖNDERNE OCH FLERE.

Kungen?

TIUNDA-LAGMANNEN.

Thord, bevisen! — tala!

EMUND.

Tron honom ej! Han vill sin konung störta!
Han har satt tro till denna flickas syner;
Hon låtit skrämma sig af hvad som timat,
Och, rädd för ödet som nu väntar Sigurd,
I sina kärleksgriller hon har trott
Att ett försåt man utlagt för dem begge.
Hon svärmar och i syne ser — och Thord,
Blind såsom fader, tror och blindt anklagar.
Han vågat kränka mig med slika griller.
I natt som var, mitt lif han hotade
För slikt ett dåd som här han dragit fram!
Derför och för allt ondt som mig och riket

Digitized by Google

Han vållat har, jag låtit honom fängsla
Och fordrar nu den drottesvikarns död! —

tumult som förut.

GUNLI
sluter krampaktigt sina armar kring Thord.

Jag med mitt lif försvarar dig, min fader!

THORD.

På tinget får man ej sin konung smäda,
Han har den största makten, rätten ock!
Du har dig smädat sjelf, dig sjelf anklagat . . .
Och jag, jag smädar ej, jag talar sanning,
Jag ropar högt, du är en niding, konung!

EMUND, FALSE, KONUNGENS MÄN *och* ALLA *draga vapnen under rop och buller.*

THORD fortsätter

En svekfull drott! — dig sätte folket af!

EMUND.

Fort gripen honom! Fängslen honom åter!

FALSE *och* FLERE AF KONUNGENS MÄN *vilja bemäktiga sig Thord.*

GUNLI kastar sig emellan.

Ve den som närmar sig! Jag värnar honom!

TIUNDA-LAGMANNEN.

Jag bjuder tystnad! — Vittnen, sedan dom!

man återtager sina platser.

ROLF träder fram.

Det gäller lifvet mitt, jag vet det väl,
Men gammal vän till Thord vet tala sanning:

Digitized by Google

Rolf för fram en trälinna.

Se här ett vittne, bättre ej behöfves.

kungsmännen omgifva Rolf hotande.

EMUND sjunker samman.

Jag dåre, dåre! —

THORD.

Se, trälinnan der,
Som tjenade min dotter, blef af kungen,
Med fagra löften narrad att sig lista
Från jungfruburen, der min dotter sofver,
På tid som utsatt var till skändlig gerning.

Förfärlig uppståndelse.

EMUND.

Träl kan ej vittna!

TIUNDA-LAGMANNEN

Men vi kunna tro!

FEMTE UPPTRÅDET.

DE FÖRRE. SIGURD. *Sedan* ETT BUD.

SIGURD störtar in.

Och här är jag!

ALLA.

Hvad? Sigurd!

GUNLI faller med ett anskri till Sigurds bröst.

EMUND.

Sigurd lefver!

Digitized by Google

SIGURD.

Nu qväder ej din hofskald längre, konung!

THORD öppnar famnen för Sigurd.

Min son!

SIGURD.

Min fader! Gunli, älskade!

Till Emund

Se, denna arm som Björn har blodig slagit,
Det enda han förmådde förr'n han föll,
Jag lindat med den kungabindel, herre,
Som du har tappat uti hennes kammar
Den natt du henne sökte, men ej fann.

EMUND *drager sig tillbaka med* FALSE *och* SINE MÄN.

MASSORNA om hvarandra.

Hur skändligt, nedrigt! — Blygd och skam! —

EMUND.

Förbannadt!
Fort, False, röj mig väg! Bort härifrån!

FALSE.

Var man! Stå stilla! — Res dig upp! Hugg ned
De skurkarne. Vi ha ju hela hären
Slagfärdig der på slätten. Låt dem strida
För lifvet. Vi få se hvem då är starkast.

THORD mellan Sigurd och Gunli.

Vi ha dig åter! lofvad vare Gud!
Nu har jag intet mer att önska. — Kommen!
Nu må vi gå för alltid härifrån.

Digitized by Google

EMUND.

Gå säger du? — Och domen!?

THORD.

Kom med domen!

TIUNDA-LAGMANNEN.

På edra platser, Sviar, hören mig!
Blås uti luren! Här skall nu förhandlas!

Det blåses i lurarne. Sorlet aftager. Alla intaga sina platser.

TIUNDA-LAGMANNEN.

En stor och vigtig sak vi ha för händer,
I ordning gören urnorna. Till lottning
Vi först må skrida för bestämmelsen
Om hvilken lära landet skall bekänna.
I Vittnen, Synemän och tingets trälar,
Gån, delen lotter ut, som bruket kräfver.

Lotter utdelas bland mängden. KONUNGENS SVENNER *hemta lotter som de utdela till* FALSE *och* ALLA KONUNGENS *och* FALSES MÄN.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Den som bekänner gamla Asa-läran
Hvit lott i urnan lägge! Den som röstar
För hvite Krist han lägge svart lott ned.

Urnorna frambäras af TRÄLAR *som i dem upphemta lotterna. Sedan ställas urnorna bakom* TIUNDA-LAGMANNEN. VITTNENA *bevaka dem medan* SYNEMÄNNEN *uppräkna lotterna.*

TIUNDA-LAGMANNEN.

Se, detta onda allt, all split och tvedrägt
Med kristendomen kommit har. Ändock

Digitized by Google

Jag vill ej neka denna lära vördnad,
Ty milda seder, fredlig idrott sökte
Hon föra in hos oss, men fejd och split
Blef all den vinning som till sist vi skördat.
Oss passar bäst ännu, så synes mig,
Den höga, visa, fromma Asa-läran.
Den ha vi ärft och lärt af våra fäder,
Den går ej lätt att lyfta bort ur sinnet
Och bondeman i landet vill den ha.
Se'n vi den återtagit tycktes allt
Sig arta bättre, lugnet återvände
Och rikare har icke grödan varit,
Ej lyckan gynnat oss på åratal
Så fullt som nu, se'n öfverallt man slutat
Att hylla läran som Ansgarius gaf.
Så kom du, Thord, och bjöd oss åter öppna
De kristnes tempel. Följderna du känner!
Vi tänka, ser du, gammalt är dock bäst!

ALLA.

Så är det lagman! Så vi alla tänka.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Se, Thord, det är för dig nu svårt att höra,
Ty mannen håller helst på hvad han infört,
På hvad han utfört, hvad han lefvat för;
Men rigtigt duglig är din Kristus ej
För oss, Thord Hasle. Visst nog är han mild,
Men han oss skrämmer mycket mer än Odin
Och ger ej Walhall förr'n på domedag.
Hans mörksens rike sjelfve Surtur rädes.

Digitized by Google

Och hvad som värre är, han är för svår
För oss, vi odalmän och bönder alla,
Att rätt förstå. Och krångel uti tron
Är icke tro.

THORD.

Han är det enkla!
Hvad svårt att fatta är för er skall blifva
Långt lättare för edra barn; betänken
Hvad andra folk ha utfört genom Kristus!
Hvad nu I här förkasten skall dock segra,
Ty liksom Judafolket, som var samladt,
Blef splittradt när det ej bekände Kristus,
Så skolen I, hvars tro är mindre ren
Och vacklande och splittrad, ock gå under —
Och edra barn och barnbarn skola ropa:
Skam öfver dem som en gång svurit tron
Och skymfligt bröto eden som de svurit;
Slik tid af skam af sagan bränmärks!

FALSE.

Sluta!

TIUNDA-LAGMANNEN.

Den tro, som våra fäder lyckliggjort,
Som landet välfärd gaf i alla tider
Fast åttahundra år den nya läran
På jorden rundtomkring sig utbredt har,
Bevisar, Thord, att Asa-lärans kraft
Och skönhet stor är, att för oss den passar
Och att med den vi hinna lika godt,
Jag tror än bättre till det mål vi söka.

Digitized by Google

ALLA.

Så tro ock vi! Så tänka alla!

THORD som åter vill tala.

Hören! —

Rop och buller utifrån afbryta honom.

ETT BUD skyndar in.

Tillgif mig, konung, lagman och I alle,
Men, stundens vigt mig bjuder tala här.

FALSE till Emund.

Han kom då ändtligt. Spel vi vunnit.

EMUND.

Tala!

BUDET.

I Birka folket stormat bispegården,
Bisp Simon sjelf och alla kristne prester
I kedjor bundne släpats bort till tornet —
Med svärd man nedgjort Nitard, bispens frände,
Och luften fylls af rop om hämnd och blod.
Den hvite Krist man ej vill dyrka längre,
Den helga ringen, offerskål'n, blodqvasten
Man åter uppställt i vårt gamla tempel
Och offerdjuren smyckas utaf folket.
Hvad bjuder du, min konung, att vi göra?
Skall detta upplopp qväfvas?

EMUND.

Det får räcka

Digitized by Google

Tills Tinget afgjort genom lottningen
Om hedningar, om kristna vi må vara.

Under budets berättelse ha THORD, GUNLI *och* SIGURD *i djup smärta slutit sig hvarandra närmare.* ALLA DE ÖFRIGE *ha ifrigt rådplägat med hvarandra.*

THORD till Gunli och Sigurd.

Låtom oss bedja!

De falla på knä och bedja tyst.

TIUNDA-LAGMANNEN.

som under tiden låtit för sig uppräkna lotterna.

Allt folket, alla uppå detta ting,
Med undantag af tjugo, hafva röstat
För fädrens lära, Odins, Asarnes!
Beslutadt är då: Hvite Krist är skild
Från oss och vi från honom. Hören det!
I templet offras skall till gudars ära!
Till Odins, Friggas, Thors och Freys och Niords.
Nu blåsen luren! Odalmän och bönder,
I Sviar alle, slån på edra sköldar
Så starkt, att bullret upp till Gimle tränger
Och Walhalls stängda portar åter öppnas!

ALLA

med undantag af några af de äldre höfdingarne, under vapenbrak, lurarnes ljud och vildt sorl.

Hell er, I Gudar, uti himlaborgen!

de sträcka vapnen och händerna mot höjden.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Förlåten att mot Er vi glömske varit
Och tagen mot vår ed!

Digitized by Google

EMUND
lyfter svärdet och lägger handen derpå.

Som jag bekräftar!

TIUNDA-LAGMANNEN.

Vid lifvet efter död vi Eder svärje
Att trogna vara uti alla skiften!
Den eden bryter straffe Eder vrede!

ALLA
under samma buller och handling som förut.

Vid lifvet efter död vi Eder svärje
Att trogna vara uti alla skiften!
Den eden bryter straffe Eder vrede!

THORD, GUNLI *och* SIGURD *resa sig nu upp.*

THORD.

Och Amen. Blif dem huld, o herre Jesus!

djup tystnad.

Nu är det slut. Här kan jag icke stanna.

TIUNDA-LAGMANNEN.

Blif, Hasle, blif! Sitt qvar, håll fred!

BÖNDERNE.

Ja, blif!

EMUND.

Nej, han må bort!

FALSE OCH KONUNGENS MÄN
lyfta sina vapen mot Thord.

Hans död vi fordre, konung!

SIGURD OCH GUNLI
sluta sig tätt intill Thord.

Vi dö med honom!

Digitized by Google

THORD.

Lefven och mig följen.
Ty bortom döden vinkar härligt lif!

BÖNDERNE
omgifva Thord, Sigurd och Gunli.

Vi tåla ej att ondt tillfogas dem!

FALSE OCH KONUNGENS MÄN.

Tillbaka, bönder!

TIUNDA-LAGMANNEN
träder emellan.

Dom har icke fallit! —
Ej sannt, I bönder och I ädle Sviar,
Thord Hasle kan gå fri från hvarje ansvar? —
Ty sannerligen, kär han dock oss är
För hvad han ville, för hvad stort han gjort,
Om ock vår gamla tro han icke hyllar!

BÖNDERNE OCH DE FLESTE.

Ja, Thord går fri! Hell, Thord!

EMUND till False.

Han segrar dock
Ah, False, se hvart du har fört mig!

FALSE för sig.

Dit,
Der jag dig hafva vill.

TIUNDA-LAGMANNEN
trycker Thords hand.

Det smärtar mig
Att så vi skiljas må, men ske det måste.

Digitized by Google

THORD.

Tack för er ädla hug, ert sinnelag,
I käcke Sviar! Jag skall ej er glömma!
Men kan för Kristus jag ej här få strida
Och bygga landet på hans milda lära,
Ty Baldur föll och reser sig ej mer —
Då kan och vill jag ej min kraft förbruka
Till edert bästa, då den gagnlös är.
Och om I valden er en bättre konung,
Jag skulle dock ej stanna qvar hos er.
Och när jag lemnar hemmets kära kuster
För andra gången och för alltid, barn,
Jag åter finna skall med himlens hjelp
Det frida hem, som jag för er skull lemnat;
Der klappa trogna hjertan mig till mötes,
Der är mitt rätta hem, mitt fosterland!
Der fins den torfva som mitt stoft betäcker,
När jag får hvila efter lifvets slut.
Och som en drömbild skall min skugga vandra
Bland höga fjellen, ropande i tiden:
Att ifrån Manhem kom den gamle Hasle
Landsflyktig vorden; men af kärlek till
Sitt gamla land, ett nytt han grundade,
Der Sviars dygder blomstrade på nytt.

BÖNDERNE *och* MÅNGA ANDRA *trängas kring honom och trycka hans, Gunlis och Sigurds händer.*

THORD.

Farväl!

FOLKET.

Farväl!

Digitized by Google

THORD
skrider långsamt bort mot bakgrunden stödjande sig mot Gunlī och Sigurd.

EMUND
efter honom.

I låten honom gå!?

FALSE OCH KONUNGENS MÄN.

Hans död vi fordre!

FALSE till Tiunda-Lagmannen.

Anklagelsen skall läsas, pröfvas —

TIUNDA-LAGMANNEN.

Ja
Anklagelsen mot dig för dråp mot Svifur
Och dennes fränder, må vi läsa först.

False studsar. Stor uppståndelse.

FALSE till en af sine män.

Låt häreп rycka fram! Nu slår jag slag!

Mannen går.

TIUNDA-LAGMANNEN visar på Thord.

Ledsagen honom, bönder!

några följa Thord.

Ja, han går
Och han är fri! Ej ändras domen, herre!

Emund vacklar tillbaka och stödjer sig mot några af sine män.

TIUNDA-LAGMANNEN fortfar.

Men tinget är ej slut! — Fast gråten sitter
Oss än i halsen, jäfve Svia bönder,
Vi ej ha lust att skiljas än!?

Digitized by Google

BÖNDERNE.

Rätt så!

EMUND.

Hvad mera än?

TIUNDA-LAGMANNEN.

Nu skall du dömas, konung!

vildt larm och förvirring.

EMUND ryggar tillbaka.

Jag!? —

TIUNDA-LAGMANNEN.

Tag din plats! — På edra platser alla! —

alla skynda till sina platser.

EMUND

vacklar och närmar sig sitt säte.

Hvad viljen I?

TIUNDA-LAGMANNEN som intagit sin plats.

När dom har fallit, herre,
Så få vi se hvad man kan göra med dig!

Brusande larm, stor uppståndelse bland konungens män.
False vänder sig i skadeglädje bort från Emund.

Slut på Tredje handlingen.

Digitized by Google

Fjerde Handlingen.

Det inre af templet. Gråstensmurarne och de starka pelarne äro bekransade och lindade med friskt eklöf.

På det remnade stenaltaret, som står midt i templet under ett för dagsljuset öppet hvalf, brinner offerelden. Framför altaret, på ett annat lägre stenblock: den heliga ringen, offerblodskålen och blodqvasten. I med guldplåt beslagne nischer på väggarne synas de sönderslagne bilderne af gudarnes skara beströdde med friska blommor. Framför hvarje nisch brinner ett bloss.

Nedanför Odins ännu igenkänneliga bild, som intager den största och mellersta nischen, ligger ett nedkastadt stort kors af träd med en målad Kristusbild.

Ingångar på begge sidor. Golfvet är beströdt med granris. Afton och mörker. Templet upplyses endast af blossen och offerelden.

FÖRSTA UPPTRÄDET.

EMUND *vid altaret hos* ÖFVERSTEPRESTEN. ANDRA PRESTER *omgifva dem. Bakom altaret på en upphöjning trenne Valor inhöljda i stora dok, arbetande i elden med långa jernspjut.* FLERE AF EMUNDS MÄN *i en grupp vid en af dörrarne.*

Svärdsklang, ljud af stridslurar och rop tränga utifrån in i templet. Dermed fortsättes till handlingens slut.

Digitized by Google

EMUND till presterne.

Er sluten tätt ikring mig! Här kring elden,
Som värmer upp den stackars nakne kungen.
Hvad, naken jag? Jag är ju klädd i jern,
Med kungamanteln, som för allting skyddar . . .
Men ändå känner jag en dödens pust,
Som smyger kring mig, mot mig! — Skydden mig!
Mig öfvergifven ej! Se, jag är åter
Er gamle drott, som öfvergifvit Kristus,
Hvars bild med egen hand jag slagit ned,
Och som nu offra vill till våra gudar —
De vördnadsvärda, gamle, glömde Asar —
Som vi med friska blomster nyss ha smyckat
Till tecken på vår återfödda tro.
Hvad offer önsken I? — Nu vill jag offra!
I tysta Valor, hvad begär nu Odin?
Vill han ett menskooffer?

VALORNA.

Ja!

EMUND.

Men hvem?
Ej en, nej hundra! Tagen mina trälar!
Barn har jag ej! Jag är ej fader, nej!
Kan icke bjuda Odin söner, döttrar . . .
Hvad skall jag offra då för att er blidka,
I glupske gudar — nej, I kärleksfulle!?
Hör, hören I hur man derute strider . . .
Det är min krigshär som för kungen kämpar,
För att förrädarne till jorden slå!

Digitized by Google

Förrädare de äro alla — alla!
Mitt hela folk har mig förrådt! — Hugg in!
Ja, storma på som rasande Einheriar!
Man vill fördrifva mig, jag biltog är . . .
I veten det, så har man sagt på tinget,
Och derför har jag flytt till templet. — Flytt?
Nej, jag har icke flytt! Jag är ej biltog!
Jag, kungen, fogelfri? Ha, hvilken dårskap! —
Jag blir, jag sitter qvar -- jag skall dem visa
Att än är makten min med Gudars hjelp! --
I vänden eder bort? Mig hören, prester!
Vi skola skrida nu till helga offret,
Vi skola sjunga Gudars lof och sången
Skall skrämma bort de kristne hundarne,
Som ännu våga kalla mig för husbond!
Jag är den förste Odinsdyrkare!
Hvad offer fordrar guden? — Svaren, Valor!
Se här min gyllne kedja, här min armring!

kastar kedja och ring i elden.

ÖFVERSTEPRESTEN.

Dig hjelper intet offer mera, konung!
Från dig sig vände alla gudarne.

EMUND.

Hvad säger du, du gamle erkeskälm!?
Jag skall dig strypa, om du slikt törs sjunga
Inför din konung! fattar honom i armen.
Vet du hvem jag är?
Jag är Upsala konung, presters prest,
Och om det lyster mig kan dig jag offra!

Digitized by Google

DE ÖFRIGE PRESTERNE
kasta sig emellan.

Kom till dig sjelf! Du rasar! Ve! o ve!

ÖFVERSTEPRESTEN.

Du allt förlorat, makten som förståndet!
Den fristad som du sökte skänkte vi;
Men nu är tiden att oss sjelfve skydda
Och utan ånger vi nu lemna ut dig.
Den storm du hör, den gäller helga templet,
Man fordrar våra lif om vi dig hysa.
Då du förgått dig, då du har lagt hand
På Odins prest och skymfat honom här
I helga templet, der du fromhet lofvat,
Så lyser jag dig ut från templets skydd,
Så som du lyst ur landet redan blifvit.

EMUND.

Jag tror du talar så som Thord! Hans eko
Vill hvarje åldring vara nu i landet.
Min ungdoms vishet drar jag utanpå
Din skrynklade, gudsnådeliga klokskap
Och blåser lif i dig, du gamle lik,
Som jag har väckt igen ifrån de döde!
Är detta tack för att jag jagat bispen
Och allt hans anhang ifrån land och rike
Och insatt dig igen på prestestolen?
Så ären I, ni prester, alltid lika,
Ej äro Odins bättre än den hvites.
Och du är feg, derför att templet stormas,
Derför att makten, som du nog vill ega,

Digitized by Google

Måhända tvifvelaktig är, om jag
Oroar dig med min person! Du fege!
Ej varen fege! Kungen står er bi!
Kom hit till mig! Jag skall er skydda, alla! —
För edert tempel rädde? Är ej Odin
Och hvad de heta alla desse gudar,
Ej mera med oss!? Tviflen I törhända?
Säg, tvifla presterne? Hur skall så gå? —
Så spörjom dem! Vi spörje Eder, gudar,
Om än I lefven, om I viljen bistå
Oss stackars kungar, prester och de andre
Som lefva uti detta upprorsland?
Ej något svar? — Så reden offret strax!
Med mig nu fallen uppå edra knän . . .
Bort Valor! bort, I skymmen gudarne!
Spåqvinnor som ej spå jag har ej bruk för!
Du hel'ge Odin, — Frey — du Kristus — nej,
Du Thor, du styrkans gud — sanct Peter — nej,
Du heliga guds moder — — —

PRESTER OCH VALOR.

Sluta, sluta!

EMUND springer upp, skrattande.

Jag menar Frigga — nej — ack, hon var skön,
Med Jesusbarnet uppå armen . . . Joseph
Stod bredvid dem, det var en bild på guld,
Som jag i gåfva fick utaf Ansgarius. —
Mitt arma hufvud, ack, det fins ej plats
I hjernan för er alla — — det blir mörkt!
O, Jesus, Odin hjelp! —

Digitized by Google

ANDRA UPPTRÄDET.

DE FÖRRE. EN AF FALSES MÄN *och* BEVÄPNADE *störta in. Strax derefter* FALSE *sjelf åtföljd af* SINE *och* KONUNGENS FÖRRE MÄN, *skaror af* BEVÄPNADE *och af* FOLKET.

FALSES MÄN till Emund.

Vik platsen, herre!
Din här är slagen. till presterne.
Templet stormas skall
Om I ej öppnen det — — —

ÖFVERSTEPRESTEN.

Vi måste då.

han gifver tecken till några prester som gå ut.

EMUND.

liksom återuppvaknar; efter den djupa tystnad som följt har han sett sig omkring.

I öfvergifven kungen?

FALSE
som inträder med sitt följe och presterne.

Den som varit,
Han öfvergifves, icke den som blir.

EMUND.

Du, False, du!? Du skulle vara —

FALSE.

Kungen! —
Vik platsen, svage själ — nu kommer kraften
Och tager ut sin rätt. Din hop är slagen
Och dine män, som anfört den, på flykt.
Du intet har till värn och skydd. —

Digitized by Google

EMUND.

Ej dig!?

FALSE.

Jag skipar lagarne . . . du biltog är!

EMUND.

Af dig — af dig jag måste höra detta?
Af frillosonen?

FALSE.

Som står öfver dig!
Den hederstiteln kommer fram igen?
Nå ja, ditt hat var endast undangömdt
Då jag dig nyttig syntes, *då* det het'
»Min faders broder». Ja din egen broder
Nu hämnas all den smälek som hån lidit
Ifrån den stund du intog kungastolen,
Den du ej värdig varit. Folket dömt!
Du går i landsflykt liksom Thord. Dig skynda!

EMUND.

Förrädare! Mer än förrädare!

FALSE.

Du var förrädare emot ditt land!
Du afsvor fädrens tro, du drog oss ned
Till uselt slafveri för dina nycker
Och för Thord Hasles skull, som ock skall straffas.
Är jag förrädisk emot dig, jag är
Det icke mot mitt dyra fosterland,

Digitized by Google

Som nu jag räddar från ditt ok.

EMUND.

Och lägger
Ett ännu tyngre på dess skuldror, niding!

FALSE.

Lyd lagen, herre! Drag ur riket strax!

EMUND.

Gud, himlar, Loke, djeflar, helfvete!
Allt högt, allt lågt, allt skönt, allt vedervärdigt,
Förkrossen mig! Men malen ock till intet,
Och under djefvulsk pina, denne skurk!

FALSE.

Om lifvet är dig kärt, väg orden, herre!
Ett dygn jag ger dig för att lemna kusten,
Och ve dig om jag finner dig igen.

FLERE AF EMUNDS MÄN.

Bort, herre, bort! de vilja föra honom bort.

EMUND slår sig lös.

Bort sjelfve, fege kryp!
till False.
Så hör, förrädare, som har mig tubbat
Till det elände nu du skriar öfver,
Som mig förfört att vålla det förderf
Utöfver landet som jag skylles för.
Hör hvad jag ännu har att säga dig.
Nu allt står klart för mig. Hur oklokt har jag

Digitized by Google

Ej handlat emot Thörd, mot landet, alla,
Och mot mig sjelf och emot dig, du niding!
Tag då emot min afskedshelsning, False,
Och lägg den på ditt minne, kungastigman!
Din natt skall vara väfd af Helhems drömmar,
Din sömn uppvaknande af ormars bett,
Din morgon törst och hunger som ej släckas,
Din dag en ständig kamp om lifvets skänk,
Din önskan, vore den det minsta ting
Af allt som lyckliggör en usel menska,
Dig vare nekad dock. När allt dig nekats
Och alla dig förrådt, dig flytt som pesten,
Då blir du också jagad bort, dit ned!
Och när du dör står jag bredvid dig, False,
Och domsbasunen skall ej värre ljuda
I dina öron, än mitt rop om hämnd!

FALSE griper efter svärdet.

Om mer du talar stöter jag dig ned . . .

hejdar sig.

Men du har lifvet kärt . . .

EMUND.

Ja, för att hämnas!
I Gudar, hvad vet jag hvad jag har gjort,
Om I, om Kristus eller ann' må hjelpa?
Men den som starkast är af Er och rättvis,
Till marken fälle denne niding der!

tystnad.

FALSE.

Du ser, så stark är ingen af dem.

Digitized by Google

EMUND.

Trotsa
Ej alltför länge! Vet, i himlen bor
Dock någonting, hvarom du ej har aning.

FALSE.

Det anar mig att aldrig jag får veta
Hvad som der ofvan eller nedan bor.

EMUND.

Och det du lefver med?

FALSE.

Med det jag lefver
Och dör.

EMUND.

Få se, när du skall dö.

FALSE.

Jag lefver
Ännu och vill ta tiden uti akt.
Mitt värf skall skötas; derför bort! Jag sagt
Hvad tid du har att lemna landets kust.
Välj af din hird de män som önska följa.

EMUND.

Jag har ej några män, jag fattig är . . .
Jag fattig var då jag steg upp på thronen,
Jag alltid öfvergifven var — Dock nej,
En rikdom hade jag, och det var Thord . . .
Den kastade jag bort. Om nu jag tiggde

Digitized by Google

Jag fick ej åter guldet jag förslösat.
Så slutar då min unga kungasaga!
O plåna ut den, häfd, att man ej mins den!
Nu jag förstår er, Valor; gudarne
Ett menskooffer fordrat — det är mig!
Här är jag då, om jag kan eder sona!
Som stafman skall vid dörrarne jag tigga
Om mat och dryck, jag hungrande skall vandra
I ödemarken medan du mitt bord
Inkräktat har och frossar — men jag kommer
Som skugga åter, sätter mig bredvid dig
Och rifver brödet ur din hand, slår gift
I bägarn. Aldrig jag dig lemna skall. —
»Hvem är den der?» jag hör dem fråga alla,
När jag, en fattig afsatt drott, drar fram,
Och alla vika för min hemska uppsyn.
»Se, liksom märket af en ring kring pannan,
Man skönja kan!» så skall om mig man tala.
»En afsatt, usel kung!» — Ha, bort du ring,

kastar ringen.

Du var mig alltid trång! Du trängt förståndet,
Gjort hjernan virrig. — Göm dig, svärd!

drager svärdet.

Men hvar!?

ser sig om.

Jo, der uti hans bröst!

störtar mot False, som parerar och emottager stöten med armen.
Emund vacklar och faller i de kringståendes armar.
Alla ha rusat till och omgifva False.

FALSE.

Helt lätt blott sårad. — Fören honom bort!

Digitized by Google

EN AF EMUNDS MÄN.

Besinningslös han är och svagt slår pulsen.

FALSE.

Han alltid var besinningslös och svag.

SAMME MAN.

Och om han dör?

FALSE.

Så skall han graf nog få.

EN AF FALSES MÄN.

Och om han qvicknar vid?

FALSE.

Så lyd blott lagen:
Han biltog är. — Du vet hvad du skall göra.

Några af Emunds och Falses män föra bort Emund.

FALSE
till en af sine höfdingar.

Du söker Rolf och desse andre vänner
Till Thord, och funne, bringar du mig dem . . . .
Helst döde!

HÖFDINGEN.

Jag förstår.

FALSE.

Nu raskt till verket!

till en ann'.

Du, Hakon, går till segels än i afton

Digitized by Google

Med mina snäckor väl bemannade
Och landar i Bretagne. Der du dig enar
Med andra nordmän som mig tjena vilja
Och drager ned till Hasles dal i Schwyz.
Du vet, mitt svärd det ligger der och väntar . . .
Sök rätt på det och visa hvad det mäktar! —
Med dem förut jag redan dit har sändt
Du fylkar här och gör dig herre öfver
Den hela sträcka der de Sviar bo,
Som Hasle fört dit ned. Han skall derborta
Än höra återklangen af vår sång.
Farväl! Ej många ord. När du har segrat
Och det jag ej betviflar, sänder du
Besked härom. Och när jag allt har ordnat
Jag kallar dig tillbaka, Jarl!

HÖFDINGEN böjer knä.

Min konung,
På mig du lita kan.

FALSE
ger honom tecken att stiga upp.

Det vet jag. — Gå!
Höfdingen går.

TREDJE UPPTRÅDET.

DE FÖRRE *utom Emund och öfrige som lemnat templet.* ULF *med* HÖFDINGAR, BEVÄPNADE BÖNDER *och* FOLK *tränga in under rop och rapenbuller.*

Digitized by Google

ULF.

Der står han, vänner!

ALLA som komma in.

Hell befriaren!

FALSE.

Hvad är på färde nu?

ULF.

Dig folket vill
Som konung hylla! Man begär att du
Strax svärjer tro och intar kungastolen.

FALSE visar på Emunds kungaring.

Tag kungaringen hit!

Man räcker honom den;
han smyckar sitt hufvud med ringen.

I prester alle,
I höfdingar, I vapenbröder, folk!
I Gudarnes och fosterlandets namn,
Jag tager då den gyllne sinnebild
Af kungamakten, som den svage tappat,
Och lyfter den uppå mitt hufvud. Svärdet,
Som skulle värna om densamme makten,
Och som den svage skändligt åter fläckat,
Mig räcken, prester! Man räcker honom det.
Här jag mig omgjordar
Med maktens verkliga och bästa tecken
Och svärjer er att skydda edra tempel,
Ty Asagudarne jag sätter högst

Digitized by Google

Bland alla gudar! Lofvar alla vara
En tro och huldrik konung!

ALLA
medan alla vapen svingas.

Hell dig, konung!

FALSE.

Och nu till tinget, landsmän, för att hyllas!
Med stränghet vill jag ordna, märken det!
Min första åtgärd efter folkets ed
Skall blifva räfsteting. Det myckna onda
Skall ryckas upp vid roten!

ALLA svagare.

Hell dig, konung!

FALSE
har ensam lemnat hopen för att närma sig utgången, som under tiden blifvit fri. Han stannar plötsligen liksom träffad af en syn. Han lyfter svärdet.

Hvem spärrar vägen för mig!? — Svifur, du?
Och I, hans fränder!? — Bort, I skuggor, bort!
Ja, jag är skyldig, men jag er ej fruktar.
I hafven kungamakten hånat då jag
Var viss på redan Sviars kung att blifva.
Då I kung Emund hånaden, I också
Mig haden hånat, hindrat, stått i vägen.
Se derför skedde det! — Försigtighet
Mig bjöd att handla så. Stån ej i vägen!
Ty edra skuggor rädes jag ej för.
Jag har ej tid med er, tillbaka, bort

Digitized by Google

Till Helhem eller Valhall, hvar I bon!
I spärren vägen mig, jag skall regera!

ULF OCH FLERE ANDRA.

Hvi dröjer du? Hvem talar du väl till?

FALSE
har nu hunnit till utgången.

Mig följen, vänner, till mitt höga värf!
Bort, vålnader! Jag gör än fler till andar
Om I mig hindren! — rusar ut med lyftadt svärd.

PRESTERNE.

Också han är dömd!

FJERDE UPPTRÅDET.

Medan Ulf och alla Falses män, Höfdingar, bönder och folk skynda ut efter False, visar sig TIUNDA-LAGMANNEN *med* NÅGRA ÄLDRE TIGNARMÄN, BÖNDER *och* FOLK *i den andra ingången.*

TIUNDA-LAGMANNEN
kommer in.

Gå, kallen Thord tillbaka!

EN TIGNARMAN.

Allt för sent!
Han redan rest. Hvem tar nu vård om riket?

TIUNDA-LAGMANNEN.

Ej False! Honom slå vi död på tinget!
Jag har en man. I kännen Olof ju?

Digitized by Google

TIGNARMANNEN.

Jag ber till Gudarne! han knäböjer vid altaret.

EN UNG MAN.

Jag ber till Christus!
han knäböjer ett stycke derifrån.

ÖFVERSTEPRESTEN.

Och här!?

DEN UNGE MANNEN.

Ja här, ty han är öfverallt!

EN VALA
som ensam stält sig vid altaret, med utsträckt hand, stirrande framför sig, liksom gripen af en syn.

Från lifvet flyktad sitter fromheten,
En kraftlös vålnad, död ibland de döde;
Ohejdadt våldet far på jorden fram —.
De höge gudars makt försvagad blifvit
Och slägter stammande från deras rot
Emot hvarandra vända 'blodigt vapen. —
All verlden uppfyld är af rof och mord;
Allt väcks till strid, hos Hel, hos röde trollen;
Vid midnattstid ses vålnaderna vandra
Och ropa hämnd utöfver hela norden.
Nu Fenrisulfven bryter sina band
Och Midgårdsormen vältrar sig förfärligt,
Hör, hafvet jäser öfver sina bräddar!

Digitized by Google

Och ormen rytande emot oss simmar
Och når vår strand! — Nu är det slut! —

Hon sjunker ned vid altarets fot.
Alla hafva i lyssnande grupper omgifvit henne.

FOLKET utanför
under vapenbrak och klang af lurar.

Hell kungen!

Slut på Fjerde handlingen.

Digitized by Google

Femte Handlingen.

Hasles gård som i Första handlingen.
Gården brinner. Morgonskymning, kort före soluppgången.

FÖRSTA UPPTRÄDET.

BEVÄPNADT FOLK *skyndar öfver kullarne för att deltaga i den strid som utkämpas i närheten.* ANDRA *arbeta för gårdens räddning, kring hvilken ännu striden rasar mellan* HASLEDALS-FOLKET *och* FALSES HÄRHOP, *som småningom drifves bort.*

THORD HASLE *kommer med* BERA, *som är i vapen.* GUNLI *med* BEATUS, *som också är beväpnad.*

SKAROR AF DALENS FOLK MED QVINNOR OCH BARN *ledsaga dem under jubelrop.*

FOLKET.

Hell Hasle Thord! Välkommen! Hell dig, fader!

THORD.
stannar plötsligt.

Min gård i flammor!

BERA.

Trösta dig.

Digitized by Google

THORD.

O, Bera,
Skall så jag vända hem till hus och by!
Du, False, nedrige, som listigt hunnit
Att förekomma mig, att mig bekriga,
Att sköfla detta undangömda land,
Der vi med möda lockat lif ur fjellet.
Det var ej nog att du ett rike stal,
Mitt rike ock för dig du ville vinna. —
Du tändt mitt frida hem med hatets låga!
Du måttat rigtigt, du mitt hjerta träffat.
Att jag har kommit blott en dag för sent,
Det kan förbittra mig mitt hela lif,
Ty, om ock slagen, hade sjelf jag kämpat
Bland eder, vänner, vore smärtan mindre
Än nu, då jag för sent har hunnit fram!
Se, gammal är jag vorden! Bera, vänner,
Mitt lidande har varit stort! Ej benen
Mig längre buro; när jag kom till näset,
Som skiljer sjöarne, jag måste stanna.
Der mötte mig de sista bud från eder,
Och derifrån jag måste sända Sigurd
Att kämpa i mitt ställe, blef med Gunli
I torpet, der jag blicken stadigt fästat
Mot eder vårdkas, som jag lysa såg.
Men detta här, det är ej någon vårdkas,
Det är mitt hem, mitt lif, som brinner ner!

BERA.

Var stark, min Thord! Så får du icke klaga.

Digitized by Google

THORD.

Ja, styrk mig, du! Gif mig ett svärd i hand!
Nej, Bera, icke ditt, det har du bruk för.
Mitt eget! emottager det af Gunli som burit det.
Än en gång jag vill det svinga!
Framåt! Till seger för Thord Hasle, vänner!
vill gå men stannar åter.
Min gård i flammor!

BERA.

Vi den bygga upp!

THORD.

Jag skönjer himlens rådslut uti allt!
Gud har mig pröfvat hårdt, men ske hans vilje!
De hårda, otacksamme landsmän ryckt
Uti min lifstråd för att slita ut mig,
För att jag minnas må att Gud är makten
Och vi, vi mäktige, alls intet. Derför
Jag undergifven böjer mig för Honom.

BERA.

Vi bygga upp igen, ty vi ha segrat.

THORD.

Ja, du har segrat, härliga hjeltinna,
Du, som jag ensam, öfvergifven lemnat
När jag gick lös på jagten efter äran,
Den falska glans, som brinner upp derborta
Med enkelheten, som jag sprang ifrån.
Du ledande försyn uti vårt hem,

Digitized by Google

Du ledde friden först och ordnade
För man och barn med makans, moderns ljufhet
Och sedan har du ledt den krigets lek,
Som slutar med att du ett folk har räddat
Och med detsamma räddat Hasles ära
Och skänker åter begge åt hvarann'.
Kom i min famn, haf tack att du mig allt
Gaf åter, Bera, — ock ditt starka hjerta

BERA i hans famn.

Jag sjelf, jag är densamma nu som förr,
Men hus och hem jag ger dig härjadt åter.

THORD

Ej hjelper klaga. Det är krigets onda.
Men trots förstörelsen, mig återskänkt
Af dig, allt strålar smyckadt som till fest,
Ty dina tårar likna äkta perlor
Och dem du inväft rundt omkring oss här.
Och lågorna som stiga emot skyn,
Som sjunga prasslande om våld och svek,
De sjunga ock ett lof till hennes ära,
Som bär förlusten med ett hjeltemod,
Med offervillighet förutan like.
Brandoffer har du tändt med hjertats låga.
På samma altar offrar jag med dig.
Jag är ej fattig, nej! jag än är rik
Då dig jag eger, väna, stolta qvinna!

BERA.

Hur lycklig är jag nu när jag dig famnar,

Digitized by Google

Du, länge, länge saknade. Jag känner
Mig lyckligare nu uti vår nöd,
När du ditt kors vill tåligt bära, gubbe,
Och ta till tacka med vår fattigdom.

BEATUS.

Du stolta par, hvad rikedom I egen!

THORD.

Och du, Beatus, syns mig stark också,
Du är ej mer den fromme endast.

BERA.

Nej,
Han är en hjelte vorden uti strid
Som förr i tron. Och utan honom ej
Jag kunnat värna om ditt folk och land.

BEATUS.

I prisen mig för mycket!

THORD
räcker honom handen.

Så, min broder,
Skall kyrkans son sin tro och gerning visa
Och vara redo att för nästan lida.

ANDRA UPPTRÅDET.

DE FÖRRE. SIGURD *skyndar beväpnad in åtföljd af* EN SKARA BEVÄPNADE HASLE-DALS BÖNDER.

SIGURD.

Hell dig, Thord Hasle! Fader, var välkommen!
Han omfamnar Thord.

Digitized by Google

DE BEVÄPNADE.

Hell Thord! Välkommmen!

THORD.

Och väl mött igen!

SIGURD.

Nu bringar jag det sista segerbudet!
Re'n Falses härhop är på flykten slagen
Och största delen ligger död på fältet.
Det var en slagtning, der det vankats hugg
Som minde mig om våra fäders strider.

ALLA
jublande och under vapenbrak.

Vi segrat!

GUNLI i Sigurds famn.

Sigurd!

BERA.

Lyckan återvänder!

THORD.

För andra gången vänder Sigurd åter
Som segrare för min skull! Tack, min son!
Nu, Gunli, hvad begär du mer af honom?

GUNLI
vid Sigurds bröst.

Att han i fredligt värf hos mig nu bidar . . .
Jag kan ej lefva uti sådan oro

Digitized by Google

Och jag skall vakta honom noga, fader,
Att han ej löper bort ifrån mig mer.

THORD.

Och när vi hunnit bygga tak på stugan
Och sitta åter under sotad ås,
Då firas bröllopet. till Beatus Du skall dem viga.

SIGURD.

Så må vi bygga strax! — Ej så, du kära?

THORD.

Ja länge nog I hafven väntat, barn,
Men himlen ville ej er frid beskära.
I hafven lidit nog för min skull.

SIGURD.

Fader!

BERA
till några.

Gån, mälen Hasle-folket nu att Thord,
Att landets fader åter är ibland dem
Och att han önskar se sitt tappra folk.

några skynda bort.

SIGURD.

Allt hvad vi utfört, hvad sjelf Bera mäktat,
Är, trots dess värde, ringa värdt mot det
Som fremlingen, den tappre stridsman, öfvat.
Vår bragd försvinner, blir en lek allenast,
Hans är ett storverk, värdt att vidt besjungas.

Digitized by Google

Liksom en hägring ifrån gudatiden
Han plötsligt stod ibland oss. Ingen visste
Hvarifrån han kommit eller hvart han gick.
I lägret, under slagtningen och sedan
Man icke talt om annat än om honom,
Som städse var der faran syntes störst,
Och som, en stafman lik, i pjaltor skyld,
Men med en sluten hjelm på hufvudet,
Sitt svärd har svingat så att fienden
Likt gräs har mejats der han dragit fram.
Hans rop man hörde öfver hela nejden:
»För Hasle Thord gif seger, Herre Jesus!»
Så skrek han högt och ekot ibland fjellen
Upprepat det liksom allt folket sedan.

BERA.

Han var det som i går, då modet sjönk
Och folket mattadt nekade att strida,
Sin glafven svingade och sporde folket
Om någon lärt af Thord att vara feg.
Ett »nej!» till gensvar ljöd. Och med ett »framåt!»
Han ryckte skaran med och segrade.

THORD.

Och ingen vet hvem denne fremling är?

BERA.

Nej, ingen! Hit för trenne dagar sedan
Han anländt nattetid och Disa var
Den enda som han träffade på gården,
Den hon har vaktat medan jag drog bort

Digitized by Google

Att söka blidka våra stamförvandter
Från Uri och från Schwyz, som gifvit möte
Med Falses män för att bekriga oss —
Du vet att länge de med afund sett oss.
Hon redde läger åt den trötte vandrarn,
Sin kost med honom delade och se'n,
En sköldmö lik, i striden honom följde.

THORD.

Men har för er han ej sitt anlet visat?

SIGURD.

Nej, under hjelmens galler han det dolt.

BEATUS.

Och efter slutad strid han stilla beder,
Men väljer alltid plats der han är ostörd.

THORD.

Hvem är hans gud?

BEATUS.

Han ber till frälsaren.

THORD.

Låt söka honom strax! För honom hit!
Han kan begära allt! Jag intet nekar
Af hvad mig återstår att gifva bort.

några skynda ut.

Den hjelpen är ett under eller Guds!
Tror du ej det, Beatus? Du ej, Bera? —
Nej, jag vill söka honom sjelf. Det är

Digitized by Google

Min pligt att komma först, att honom tacka.

vill gå.

TREDJE UPPTRÅDET.

DE FÖRRE. DISA *förande* FREMLINGEN, *som höljt sig i en mantel med hvilken han skyler sitt ansigte.* DISA *bär hans hjelm.* SKAROR AF THORDS OCH DALENS FOLK *följa dem. Alla i vapen. Sist* THJASSE.

FLERE.

Der är han sjelf!

BERA.

Hur sällsamt! sjelf han kommer.

DISA

släpper fremlingens hand och skyndar glädjestrålande mot Thord.

Välkommen, fader Thord! Din hand jag kysser.
Det har jag förr ej gjort — men jag har lärt
Af denne fremling att dig vörda, älska.
Af egen böjelse han följt mig hit
För att dig helsa efter vunnen seger.
Och af ditt folk, nyss sändt, han hört ditt löfte
Att du ej nekar hvad han än må önska.

THORD.

Det har jag lofvat och jag håller det,
Så framt han ej begär hvad jag ej eger.
Thord Hasle svek ej någonsin ett löfte!

EMUND

som hållit sig tillbaka, låter nu manteln falla och störtar på knä inför Thord.

Digitized by Google

Men jag, som löften svikit, som dig svek,
Jag ber dig ej om nåd, jag ber dig straffa!

THORD viker tillbaka.

Du! — Emund!

SIGURD, GUNLI, BERA.

Emund!

ALLA DE ÖFRIGE.

Hvem!? — Kung Emund!?

DISA skriker till.

Han!?
Är det en konung som jag funnit rätt på?

EMUND.

Här böjer knä för dig en biltog konung,
En ömklig konung nu, en usel stafman,
I pjaltor knappast skyld se'n ståten slets
Ifrån hans skuldror, der förr purpurn hängde.
Jag ville dö, men fick ej . . . hafvets vågor
Mig slukade, men vräkte mig på land.
Jag ville svälta, men man gaf mig föda . . .
Och då jag såg att icke han derofvan
Och heller icke han dernere ville
Mig taga mot förutan än en gerning,
Som skulle höja eller sänka mig,
Så har jag brottats med de tvenne makter
Tills jag den sämre öfvervunnit har.
Jag följt på afstånd Falses lystna härhop
Att strida, Thord, mot honom — men för dig! —

Digitized by Google

Här fann jag hvila, af ditt bröd jag ätit,
Den siste var jag som njöt gästfrihet
I denna bostad, som gått upp i lågor;
Men jag betalt den med mitt blod, jag stridit
För första gången i mitt lif och segrat...
För din skull segrat, jag bad Gud derom!
Nu är jag färdig, hvad jag nu begär,
Är icke nåd, förskoning eller kärlek,
Men att du hämnas må, att du mig straffar
Så som jag straffet af din hand förtjenat.

GUNLI hos Thord.

O, fader, hvilket möte!

SIGURD.

Thord, du vacklar!

THORD stöder sig mot Bera.

Kom, stöd mig, hustru. — Detta är för mycket.
Din milda hand lägg varsamt mot mitt hjerta,
Det slår så häftigt, hotar bröstet spränga.
Fort, lindra, mildra det! det är ej ädelt!
Nu pulsen jagar blodet upp mot hjernan,
Mitt hufvud brinner, tanken blifver vild!
Jag vet ej hvad jag vill! -- hvad gör jag? Säg!
Inför mig böjer knä den skyldige
Till all min skymf, min smälek, ert elände!
Se det är skändarn af min ära! Han,
Som tändt den gnista som slog ut i flammor,
De flammor som med eldgadd frätte bort

Digitized by Google

Mitt lugn, min kraft, min ära, hus och hem;
Allt timligt som jag egde här på jorden!

EMUND.

Thord, hämnas! hämnas! Jag derom dig tigger!
Se här mitt bröst! Din hand mig skänke döden!

BERA till Thord.

Se bort till gården, Thord, den brunnit ned,
Men du nog minnes hvad en gång du ristat
Till helsning ini stugan. »Vandrare,
Här är Thord Hasles gård, här gästfrihet,
Här för en hvar som öfver fjellen farit
Båd' mat och torra kläder. Kommer du
Från Svithiod, skall du finna broderkärlek
Fast man derborta mig att hata lärde».

THORD.

Så stod der, Bera, men det var visst derför
Att jag origtigt skref, som gården brunnit.
Utplånad skriften är som hjertats mildhet.
I verklighet finns icke kärlek till.

BEATUS.

Thord!

THORD.

Ingen kärlek, bara låga drifter!
Säg, Emund, säg, är det ej så?

BERA.

Vid Gud,

Digitized by Google

Det finnes kärlek till! Och du, min make,
Du eger den, du gömmer den förgäfves.
Du är ej njugg och delar gerna med dig.
Hvem känner ej ditt stränga, milda hjerta!
Se, denne man, som en gång mägtig var,
För hvilken nyss ett folk sig tåligt böjde,
Han sig ödmjukat inför Gud och menskor
Och derför åter upphöjd varda skall.
Han lägger domen i din hand. Var mild!
Du var hans undersåt', nu är han din.
Välj mellan ömklig hämnd och manlig kärlek.
Mig synes att han hämnad är. En biltog,
En hungrande och fattig, afsatt konung,
Det är en jemmersyn att gråta öfver,
Det är ett straff för hvilket straffarn ryser!
Och för att plåna ut den nöd han vållat
Sitt land och dig, för att sin slöhet jorda,
Han utfört hjeltedåd; sitt blod han gjutit
För att ditt land och folk, oss alla, rädda!
En sådan man har rätt att kärlek fordra,
Han bör ej tigga om den!

DISA
som smugit sig till Thord och smeker honom.

Thord, förlåt!

EMUND.

Lyss ej på qvinnobön! Dig hämna, Thord!

THORD
efter en våldsam inre strid.

O, Evige, slit sönder sista länken

Digitized by Google

Utaf den boja, som mig fängsla hotar
I hämndens, hatets och i högmods fjettrar!

till Emund.

Stig upp! — Förlåt mig! — Jag om tillgift beder

fattar Emunds begge händer och böjer sig inför honom.
Jubel bland hela skaran.

EMUND skyndar upp och kysser hans hand.

Du mig förlåtit!?

THORD.

Allt!

BERA i Thords famn.

Och mig?

THORD.

Du mig!?

Förlederska, du frestat!

BEATUS.

Till det goda.

THORD till Emund.

Der ser du, himlens blixt kan ledas af.
I qvinnans hjerta englar ha sitt bo.

kysser Bera.

EMUND.

Och derför väntar jag att än en engel
Ur sådant bo skall flyga mig till mötes
Och lindra plågan, som mitt samvet' tär.

SIGURD till Gunli.

Förlåter du?

Digitized by Google

GUNLI.

Jag är Thord Hasles dotter!

Hon skyndar mot Emund som kysser hennes hand.

EMUND.

Hur jag har irrat flyktig kring och lidit,
Min hela sorgsna kungasaga, vänner,
Den anas kan, behöfver ej förtäljas.
Min åtrå var att hinna upp dig, Thord,
Att med mitt blod i striden emot False
Umgälla allt hvad jag mot dig har brutit
Och sedan dö. Min önskan var att sluta.
Då ville ödet unna mig den ynnest,
Att hit jag ankom före dig, då du,
Af sjukdom hindrad, uppehölls på vägen.
Den lilla der, hon blef min hjelp i nöden,
Men af allt godt hon gaf, hon dock ej gåfva
Af större värde gaf än denna hjelm
Och svärdet här, med hvilket jag har segrat.

THORD till Disa.

Hvar fick du det ifrån?

DISA.

Jag och han der

pekar på Thjasse, som rädd kryper undan.

En gång det röfvat från den röde mannen,
Som gästade din gård med Sigurd der,
Den gång du stälde kosan hem till norden.

SIGURD.

Hur ödet leker! Det är Falses vapen.

Digitized by Google

BERA.

Som han förlorat här!

THORD.

Som mig har räddat!

EMUND betraktar svärdet.

Hvad!? — Falses svärd!? — Besynnerliga skänk!
Förrädare! Mig himlen hade korat
Att ändå korsa dina mörka planer
Med kraften af ditt eget svärd. —

DISA.

Hur sällsamt!

THORD.

Ja mer än sällsamt,

sakta till Emund visande på Disa.

Vet du hvem hon är,
Den lilla der, som skänkt dig detta svärd
Med hvilket du dig nya vägar röjer?

EMUND.

Nåväl, hvem är hon — tala!

THORD
för Emund afsides, sakta:

Kungadotter.

EMUND sakta, anande.

En kungadotter!? — Thord!?

THORD.

Din dotter.

Digitized by Google

EMUND.

O, milde Jésus! Straff och nåd mig slår!
Hon som mig skärmat, som min hunger stillat,
Som satte svärdet i min svaga hand,
Som skänkt mig åter både tro och hopp,
Det är mitt eget barn, den armas barn,
Som skändligt jag en gång har öfvergifvit!? —
Och hennes moder?

THORD.

Död. — Förråd dig ej.

EMUND nästan hviskande.

Låt mig omfamna, kyssa henne, Thord!
Den arma, som i synd jag skänkt åt lifvet,
Det är min dotter! — Neka mig ej detta?

THORD
som förut, håller honom tillbaka.

Jag ber dig, uppenbara intet nu.

högt till Disa.

Kom, lilla Disa; se din vänlighet
Har konung Emund rört. Ditt goda hjerta
Hans räddning var. Han vill dig kyssa, barn.

DISA.

Mig!? — Är det sannt? Vill någon kyssa mig!?

EMUND
sträcker famnen emot henne.

Kom!

Digitized by Google

DISA i hans famn.

Arme man, dig håller Disa af!

kysser honom . . .

THORD sakta till Bera.

Här spelar himlen med.

EMUND till Disa, ömt.

Mitt kära barn!

DISA

som ligger på knä, knäpper hop sina händer.

I dag jag lärt att eder Gud är stor . . .
På honom vill jag tro. Beatus, döp mig

BEATUS

lägger sin hand på hennes hufvud.

Nu är du värdig, barn. Din själ är ren.

DISA.

Och, Gunli snälla, skänk mig nu ditt kors.

GUNLI

hänger korset kring hennes hals.

Der, unga syster.

DISA

springer upp och gömmer sig hos Bera.

Moder, tillgif mig.

BERA.

Mitt goda barn, jag har dig alltid älskat!

kysser henne.

Digitized by Google

THORD till Emund.

Du står försänkt i bön — och himlen hör dig!
Ännu en seger skall dig Herren unna
Derför att du i striden med dig sjelf
Den skönsta lager virat kring din panna.
Bygg upp igen hvad du har rifvit ned!
Drag åter hem till gamle Svithiod, konung,
Det anar mig dess kungastol är ledig,
Och Falses slagna härhop är en makt,
Som heldre följer dig i hopp om vinning
Än bidar här, der undergång den väntar . . .
Och med hans svärd du än en gång skall segra! —
Men låt det bli din sista jernlek, konung,
Ty fredens välfärd skall ditt folk du skänka.
I Svithiod är nu mörkt, det gäller skapa
Af formlös massa en pånyttfödd verld,
Att tygla alla dessa råa krafter
Som sjelf du lössläppt på en vildsint färd.
Och innan jag de trötta ögon sluter
Skall du mig sända bud från fosterjorden
Om folkets lycka och om korsets seger.
Bygg upp igen! och bygg så det ej ramlar . . .
Nog män du finner, om du söker rätt,
Som hjelpa dig att sköta rodret rigtigt;
Men kom ihåg, när vän och råd du söker,
Att vis och ärlig man, är han ock ringa,
Är bättre stöd än mäktig oerfaren.
Lättfärdigt val må drotten aldrig göra,
Båd' han och riket gå till grund derpå.
Till hvarje idrott, som skall höja folket,

Digitized by Google

Välj städse den som i sitt kall är erkänd,
Och köp ej småfolk, som man bjuder ut.
För resten är god vän ens egen klokhet
Och skaderåd ur andras bröst man tager
Om man ej noga gifver akt. Dig värj!
Tälj lagen rättvist och var stark och from!

Solen har stigit upp och belyser fjell och bygd.

THORD

till de andre.

Bygg åter upp! På natt ju följer dag,
Och snart är stugan rest . . . pligt är ej möda . . .
Vi hafva säker grund och vi ha lag,
Och vi ha korn och sol; vi få nog gröda.

till Emund.

Bär fram vår helsning till vårt hem i nord,
Som oss förskjutit, men som ej vi glömma;
Ty högt vi älska fädrens dyra jord,
Hvars bästa minnen våra hjertan gömma.

till de andre.

Ja, hvarje dygd som jag derhemma såg,
Hvar ädel idrott vill jag eder lära,
Att här de speglas af på tidens våg,
Att här den föds på nytt vår gamla ära.

Vår frihets frö skall spira upp igen
Bland dessa dalar och slå rot på hällen,
Och vexa, slingra sig och blomstra se'n
Och bära frukt emellan Schwytzerfjellen.

Digitized by Google

Och som ett eko ifrån Svithiods land
Skall sång och saga klinga uti salen
Om hur vi vandrat ut från fjerran strand
Och byggt vårt nya hem i Hasli-dalen.

BERA, GUNLI *och* SIGURD *hos* THORD. DISA *hos* EMUND.

BEATUS *bland folket, som andäktigt böjer knä medan klockor i fjerran ringa till morgonbön.*

Slut.

Digitized by Google

Vigtigare rättelser och tryckfel.

Pag.	59	rad.	8	nedifr.	står:	Tingnarmän	skall vara:	Tignarmän
„	62	„	15	uppifr.	„	fjärme	„ „	fjermre
„	93	„	8	„	„	Refle	„ „	Flere
„	98	„	5	„	„	När Svifur och hans bror —	„ „	När Thrynne och hans bror —
„	125	„	14	„	„	Din ärle broder . . .	„ „	Din ädle broder . . .
„	134	„	4	nedifr.	„	Thrudvagn	„ „	Thrudvang
„	138	„	5	uppifr.	„	tvenne	„ „	tvänne
„	141	„	2	„	„	Det är icke ärligt heller —	„ „	Och det är icke o. s. v.
„	149, 159				„	Tingnarmän	„ „	Tignarmän
„	165	„	7	„	„	Men han, som du har glömt —	„ „	Men Han, som du o. s. v.
„	197	„	2	„	„	Christus	„ „	Kristus

Digitized by Google

Digitized by Google

De respektive teaterdirektioner eller herrar teaterföreståndare, som önska uppföra detta skådespel, behagade direkte vända sig till författaren eller förläggaren. De för uppförandet nödvändiga förkortningarne jemte uppgörelse af skrifven mise-en-scène förbehåller sig författaren.

Digitized by Google

Af författaren till "Thord Hasle" har utkommit:

Folkunga-Lek, skådespel i fem akter.
Marsk Stigs döttrar, skådespel i fem akter.
Våra teaterförhållanden. Betraktelser och uppsatser.
Paris, skådespel i fem akter.
Blenda, operadikt i fem akter.
Hjalmar och Ingeborg, operadikt i fem akter.
Allt för Kungen, operadikt i fem akter.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google